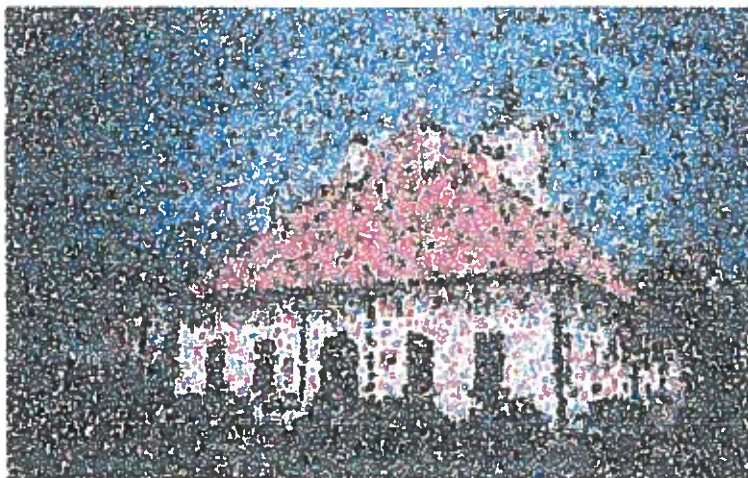

Zarząd Gminy i Miasta Staszów

Wojewoda Świętokrzyski
Agata Wojtysek

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

**UWARUNKOWANIA ROZWOJU
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
MIASTA I GMINY SZTASZÓW**

Grudzień, 1999 roku

POŁOŻENIE GMINY W UKŁADZIE OSADNICZYM

Gmina Staszów jest położona w południowo-zachodniej części województwa tarnobrzesckiego; graniczy z gminami: Raków, Szydłów, Tuczępy z województwa kieleckiego oraz z gminami: Bogoria, Klimontów, Rytwiany z województwa tarnobrzesckiego.

Staszów do czasu podziału kraju na mniejsze województwa, pod względem administracyjnym, należał do województwa kieleckiego. Przez Staszów przebiega droga krajowa nr 764, łącząca miasto z Kielcami. Z nowym ośrodkiem wojewódzkim - Tarnobrzegiem, Staszów jest połączony drogą krajową nr 765, łączącą się w Osieku z drogą krajową nr 777. Odległość Staszowa od Tarnobrzega wynosi 45 km, od Kielc przez Raków 58 km, przez Chmielnik 65 km.

W planowanym podziale administracyjnym kraju Staszów jako stolica powiatu ma należeć do innego województwa (regionu). Obszar na którym leży przyszły powiat staszowski jest ograniczony ważnymi w skali kraju szlakami komunikacyjnymi: Kraków – Sandomierz,

Położenie

Kielce – Sandomierz – Tarnobrzeg, Kielce – Tarnów. Południowo – wschodnią granicą obszaru jest Wisła. Ze względu na dużą odległość obszaru od miast wojewódzkich Staszów staje się bardziej atrakcyjny dla mieszkańców otaczającego obszaru, małych miast i wsi. W mieście będą załatwiane wszystkie sprawy dotyczące mieszkańców powiatu.

Staszów jest węzłem komunikacyjnym o znaczeniu regionalnym. W mieście krzyżują się następujące drogi krajowe: Opatów – Staszów – Stopnica, Kielce – Raków – Staszów – Połaniec, Jędrzejów – Szydłów – Staszów – Osiek. Zapewnia to sprawne połączenie komunikacyjne obszaru ciężącego do miasta z dobrze wykształconym ośrodkiem usługowym, przez co miasto zyskuje nowe możliwości rozwoju funkcji.

Centralne położenie Staszowa w stosunku do dużego obszaru o przeważających funkcjach rolniczych kształtuje w mieście rynek zbytu i przetwórstwa płodów rolnych.

Położenie Staszowa w istniejącym układzie osadniczym było jednym z ważnych czynników kreowania miasta na stolicę powiatu. Najbliższe miasto o podobnych walorach jest położone w odległości około 36 km.

Położenie Staszowa w stosunku do obszaru atrakcyjnego, pod względem przyrodniczym i kulturowym, daje duże możliwości rozwoju funkcji obsługi wypoczynku i turystyki. Lokalizacja miasta na obszarze o bogatej rzeźbie pionowej terenów, pozwala na kształtowanie jego urozmaiconego wizerunku. Miasto, a także tereny podmiejskie są atrakcyjnym miejscem zamieszkania dla ludności z zewnątrz.

Rzeźba terenu

Teren gminy Staszów położony jest w obrębie dwóch mezoregionów: Pogórza Szydłowskiego i Niecki Połanieckiej. Obszar Pogórza Szydłowskiego wchodzi w skład Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej. Na utworach podłoża zalegają osady czwartorzędowe: gliny, piaski i pyły maskujące dawną rzeźbę, a powodujące niewielkie urozmaicenie rzeźby. Utwory te są rozcięte przez dolinę rzeki Kacanki. Dolina wcina się w podłoże na głębokość do kilkunastu metrów, a jej szerokość dochodzi do 800m.

W północno-zachodniej części gminy płaskowyż ciągnie się wzdłuż doliny rzeki Czarnej, której szerokość przekracza 1 km. Spadki na stokach wynoszą 15-25%, lokalnie powyżej, a na przeważającej części płaskowyżu 5%.

W obrębie gminy deniwelacje między najwyższym wyniesionym, w rejonie Woli Osowej, terenem (274,3 m n.p.m.), a najniższym na terenie Niecki Połanieckiej (180,8 m n.p.m.) wynoszą 93,5 m. Najwyższym wzniesieniem Niecki Połanieckiej jest obszar ciągnący się od Kurówek do Oględowa, skąd wysoczyzna obniża się w kierunku południowo-wschodnim. Najbardziej urozmaiconą rzeźbę ma teren rozcięty doliną rzeki Czarnej, gdzie spadki na stokach przekraczają lokalnie 25%. Szczególnie urozmaicony jest rejon Oględowa, gdzie less rozcięty jest szeregiem wąwozów. Na przeważającej części terenu spadki nie przekraczają 5%.

Najkorzystniejsze warunki fizjograficzne z punktu widzenia zagospodarowania osadniczego mają tereny wierzchwinowe, o spadkach w granicach 0-5%, niższe partie obszarów wierzchwinowych lub fragmenty terasy nadzalewowej. Niekorzystną strefą dla budownictwa, z punktu widzenia rzeźby terenu, są: formy dolinne, zagłębienia nieckowate na wierzchwinach oraz formy stokowe o spadkach powyżej 8%. Strefa ta jest dotychczas wykorzystywana najczęściej jako użytki zielone. Wskazane jest zachowanie tych terenów w dotychczasowym użytkowaniu lub dla celów rekreacyjno-sportowych i zalesień.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE:

- stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych

Hydrogeologia

Obszar gminy Staszów posiada bardzo zróżnicowane warunki hydrogeologiczne. Północna część gminy, część zachodnia i teren miasta Staszowa leżą w obszarze o dobrych zasobach wód wglębnych. W tym obszarze moduł wydajności z jednego otworu studziennego wynosi od 100 m³/h do 150 m³/h. Pozostałe obszary gminy są deficytowe w zasoby wód podziemnych.

Eksploatowane na terenie gminy wody podziemne występują w osadach kambryjskich trzeciorzędowych i czwartorzędowych. Woda z poziomu kambryjskiego jest niesmaczna i posiada nieprzyjemny zapach.

Wody poziomu czwartorzędowego na obszarze gminy Staszów występują na głębokości od 1 do kilku, a sporadycznie do kilkunastu metrów. Jakość tych wód jest niepewna. Występują zanieczyszczenia bakteriologiczne, a w rejonie eksploatacji złóż siarki są skażone siarkowodorem.

Trzeciorzędowy poziom wodonośny na obszarze gminy Staszów jest podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę. Jakość tych wód jest dobra. Wody te są smaczne i odpowiadają normom wody do picia.

Dokumentowany obszar trzeciorzędowego poziomu wodonośnego położony jest w północno-wschodniej części Niecki Staszowskiej, której północną granicę stanowi wschodnie pasmo Gór Świętokrzyskich. Administracyjnie należy do gmin Staszów i Bogoria, znajdujących się w południowo-zachodniej części dawnego woj. tarnobrzeskiego, dochodząc w części zachodniej do granicy z dawnym woj. kieleckim. Powierzchnia tego zbiornika objęta jest najwyższą ochroną (ONO) i wysoką ochroną (OWO).

Północną i południową granicę obszaru zbiornika trzeciorzędowego wyznaczają utwory bezwodne. Zasoby eksploatacyjne wód z utworów trzeciorzędowych dla zbiornika (wg opracowania Przedsiębiorstwa Geologicznego w Kielcach z XI. 91 r) określone w kat. „C” wynoszą $Q = 1\,393\text{ m}^3/\text{h}$. Zatwierdzone zasoby w kat. „B” na dzień 1.10.1991 r. wynosiły $Q_e = 1\,026,3\text{ m}^3/\text{h}$.

Hydrografia

Generalnie obszar gminy położony jest w zlewni rzeki Wisły. Odwodnienie terenu gminy odbywa się poprzez rzeki: Czarną, Kacankę /dopływ Koprzywianki/ oraz rzekę Wschodnią. Główną rzeką tego obszaru jest rzeka Czarna. Płyynie ona przez całą długość gminy z północnego zachodu na południowy-wschód. W północno-zachodniej części znajduje się duży zalew „Chańcza”, którego część południowa znajduje się w obrębie granic gminy Sta-

szów. Zbiornik ten ma max. pow. 510 ha i poj. 23,5 mln m³ wody. Od tego zbiornika rzeka Czarna płynie doliną o szerokości od 300 do 800 m. Przez miasto Staszów rzeka płynie uregulowanym korytem, aż do południowej granicy miasta. Jakość wody w rzece jest pozaklasowa ze względu na ponadnormatywne wskaźniki biologiczne /miano Coli typu kałowego/.

Rzeka Kacanka odwadnia północną i północno-wschodnią część gminy. Płynie ona w wyraźnie wciętej dolinie o szerokości od 70 m do 1200 m. W północnej części silnie meandruje, natomiast na odcinku Czajków-Grobla płynie w uregulowanym korycie. Rzeka prowadzi wody III klasy czystości.

Rzeka Wschodnia płynie poza granicami gminy Staszów, ale w zlewni tej rzeki są niewielkie tereny leżące po południowo-zachodniej stronie gminy (rejon Grzybowa, Konie-młoty). Teren ten jest odwadniany poprzez ciek, rowy, w tym rowy prowadzące wody zasiar-czone, jedynie wstępnie oczyszczone w odstojnikach.

Poza rzekami na terenie gminy znajduje się szereg większych i mniejszych zbiorników wodnych. Szczególnie dużo znajduje się w obrębie dużego kompleksu leśnego na wschód i północ od Staszowa. Są to zbiorniki wodne typu krasowego.

W Golejowie, przy ciągu większych zbiorników wodnych powstał Ośrodek Wypoczynkowy „Golejów”. Stawy i oczka wodne położone wśród lasów tworzą uroczyska o dużej wartości krajobrazowej.

Na terenie gminy znajduje się również szereg źródeł występujących głównie w obrębie krawędzi dolin rzecznych. Większe są wykorzystywane jako ujęcia wody przez miejscową ludność. Wydajność większych źródeł jest rzędu od kilku do kilkudziesięciu m³/h.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Województwo tarnobrzesckie posiada dobre warunki klimatyczne dla rozwoju rolnictwa, charakteryzujące się długim okresem wegetacji (do 220 dni) i średnią roczną ilością opadów 594 mm. Pod względem bonitacji gleb zajmuje 17 miejsce w kraju.

Gmina Staszów znajduje się w rejonie III produkcyjnym na terenie województwa tarnobrzesckiego. Rejon ten charakteryzuje się glebami nie tak wysokiej jakości jak w pozostałych dwóch rejonach, lecz za to posiada duże obszary dobrych użytków zielonych.

W gminie Staszów istnieje baza surowcowa dla przetwórstwa owocowo-warzywnego, zbóż, roślin okopowych. W Staszowskim uprawa ziemniaka znajduje się czele produkcji rolnej.

Potencjałami rozwoju rolnictwa i innych działów agrobiznesu są wyjątkowo korzystne warun-

ki glebowe i klimatyczne w Kotlinie Sandomierskiej dla rozwoju sadownictwa i warzywnictwa.

Użytkowanie gruntów:

Pow. ogólna w ha	Użytki rolne				Lasy	Pozostałe grunty i nieużytki
	Razem	Grunty orne	Sady	Łąki i pa- stwiska		
Liczba	w % powierzchni ogólnej					
22 586	59,3	49,6	1,5	8,2	33,7	7,0

W gminie Staszów przeważają gleby średniej i małej żyzności klasy IV i V. W mniejszości na zachodnich obszarach gminy występują gleby klasy II, III i IV. Są to głównie gleby brunatne, czarne ziemie, mady, rędziny i gleby hydromorficzne, wykształcone z utworów glacialnych i fluwioglacialnych, w niewielkim stopniu powstałe z utworów trzeciorzędowych i kredowych.

Użytki zielone powstały na glebach klas II, III i IV oraz na glebach klas V i VI. Występują w przewadze w obrębie dolin rzek i obniżen.

Przestrzenny rozkład poszczególnych gatunków gleb przedstawia się następująco:

1. Gleby najlepsze klasy II, przewaga areałów gleb klasy III i duże połacie dobrych użytków zielonych: Staszów, Oględów, Kurozwęki
2. Przewaga areałów gleb klasy III i duże obszary dobrych użytków zielonych: dolina rzeki Kacanki (Wiśniowa, Kolonia Wiązownica), południowo-zachodnia część gminy (Koniemłoty, Sielec).

Pozostałe obszary gminy, gdzie w przewadze występują gleby klasy III - Niemścice, Grzybów.

Niewielkie areały gleb klasy III i duże obszary dobrych użytków zielonych: Ponik.

Niewielkie areały gleb klasy III, poza tym przewaga gleb klasy IV: Jasiień.

Duże obszary dobrej klasy użytków zielonych: (dolina rzeki Kacanki i jej dopływów) Czajków Północny i Południowy, Wiązownica Duża, Mostki, Łukawica, zachodnia część gminy: Stefanówek.

3. Przewaga areałów gleb klasy IV: Północna część gminy: Podmaleniec, Wola Osowa, południowo-zachodnia część gminy: Kszczonowice, Gaj Koniemłocki.

Północno-wschodnia część gminy, gdzie gleby klasy IV stanowią mniejszość areału wsi: Sztombergi, Wiśniowa Poduchowna, Smerdyna.

Szata roślinna

Gmina i miasto Staszów są położone w krajobrazie przyrodniczym charakterystycznym dla obszaru położonego między Górami Świętokrzyskimi a Wisłą. Są tu duże kompleksy leśne, głównie we wschodniej i północnej części gminy. Kompleksy leśne wyżynnej części Ziemi Sandomierskiej są zwykle niewielkie, rozczłonkowane i dość intensywnie eksploatowane. Tam jednak, gdzie na stosunkowo żyznych siedliskach udało się zachować dojrzałe drzewostany, ekosystemy leśne mają wybitnie wysokie walory przyrodnicze. Lasy Kotliny Sandomierskiej mają walory zróżnicowane. Rozległe ich fragmenty mają charakter jednogatunkowych lasów gospodarczych. Są tu jednak także partie o bardzo wysokich walorach przyrodniczych. Lasy stanowią około 58,8% powierzchni gminy. Przeważa drzewostan sosnowy, uzupełnieniem są dęby, brzozy, jodły, modrzew, olcha, buk w wieku 40 - 100 lat. W lasach prywatnych jest również duży udział drzewostanu młodszego. Na glebach słabych klas i nieużytkach występują na małych powierzchniach świeże nasadzenia. W lasach w warstwie podsztytu spotkać można rzadką roślinność (skrzypy, widłaki, storczyki, wawrzynek).

Wzdłuż dróg ciągną się zadrzewienia szpalerowe - głównie lip, topoli, jesionów, rzadziej kasztanów oraz modrzewi. Doliny rzek i cieków zadrzewione są przez olchy, topole i wierzby.

Pomniki przyrody to okazy wybrane spośród starodrzewu ocalałego w parkach i na starych cmentarzach. Starodrzew w parku w Staszowie osiągnął wiek przeszło 100 lat, w parku w Kurozwękach – około 200 lat. Poszczególne okazy drzew mają średnice do 150 cm. Starodrzew składa się głównie z lip, klonów i dębów, a także z modrzewi, kasztanowców, platanów i innych egzotycznych gatunków.

Surowce mineralne

Siarka rodzima została udokumentowana w kategorii A i B w złożu Grzybów - Gacki. Występuje w porowatych wapieniach trzeciorzędowych na głębokości 170 - 180 m ppt. Zasoby wynoszą 2910 tys. ton w kat. A i 1338 tys. ton w kat. B. Obecnie kopalnia otworowa w Grzybowie jest w stanie likwidacji.

Iły betonitowe udokumentowane są w Łaziskach w ilości ok. 1 mln ton. Służą jako surowiec dla przemysłu rafineryjnego i produkcji ceramicznej.

Piaski, kruszywo - złożo udokumentowane jest w Staszowie (Pocieszka) w ilości ok. 2 t. ton. (Ponadto na lokalną skalę w Woli Wiśniowskiej).

Wapienie organodetrytyczne - złożo szacunkowo określane na 36 000 ton w Smerdy-

nie i na kilkaset t. ton w Kurozwałkach. Wykorzystywane są w budownictwie.

Torfy - złoża torfów są praktycznie nieudokumentowane. Częściową dokumentację posiadają jedynie złoża w rejonie Wiązownicy. Jest to torf głównie przydatny do celów rolniczych.

Na terenie gminy żaden podmiot gospodarczy (poza kopalnią siarki w Grzybowie) nie prowadzi eksploatacji surowców mineralnych w oparciu o uzyskaną koncesję. Wydobywanie surowców odbywa się nielegalnie.

[Na terenie miasta i gminy Staszów znajdują się następujące udokumentowane złoża kopalin:

- 1) *Złoże kruszywa naturalnego „Kurozwałki”, dla którego Starosta Staszowski decyzją z dnia 12.09.2013r., znak: OŚ.6528.5.2013.II, zatwierdził dokumentację geologiczną złoża.*
- 2) *Złoże kruszywa naturalnego „Pocieszka”, dla którego Wojewoda Tarnobrzegi decyzją z maja 1982r., znak: OŚ.III – 8514/14/82, zatwierdził dokumentację geologiczną złoża.*
- 3) *Złoże kruszywa naturalnego „Wierzbice”, dla którego Wojewoda Świętokrzyski decyzją z 24.11.1999r., znak: OSR.V-7514/14/99, zatwierdził dokumentację geologiczną złoża.*
- 4) *Złoże kruszywa naturalnego „Zagrody”, dla którego Starosta Staszowski zawiadomieniem z dnia 22.11.2011r., znak: OŚ.6528.9.2011.II, przyjął dokumentację geologiczną złoża oraz zawiadomieniem z dnia 09.02.2012r. znak: j.w., przyjął dodatek Nr 1 do dokumentacji geologicznej ww. złoża.]**

Stan środowiska naturalnego

Tereny Ziemi Staszowskiej zaliczane do obszarów o największej antropopresji, są najbardziej zanieczyszczone i najbardziej przekształcone przez działalność gospodarczą człowieka.

Najłatwiej zauważalnymi zmianami negatywnymi w krajobrazie naturalnym są:

- zły stan czystości wód,
- nadmierny wyrąb drzew,
- dewastacja wiejskiego krajobrazu przez chaotyczne i bezstylowe budownictwo,
- dewastacja środowiska przez *dziką eksploatację* małych lokalnych piaskowni, zwirowni i kamieniołomów.

Zanieczyszczenie powietrza

W województwie tarnobrzskim występowało najbardziej zanieczyszczone powietrze w Euroregionie Bug. Wiązało się to przede wszystkim z eksploatacją i przetwórstwem złóż siarki i działalnością elektrowni w Połańcu.

Siarkowodór jest zanieczyszczeniem występującym w rejonie kopalni siarki. W latach 80. funkcjonowały 2 otworowe kopalnie siarki - Jeziorko i Grzybów oraz kopalnia odkrywkowa Machów. W tamtym okresie stwierdzono przekroczenia H₂S chwilowe, średniodobowe i średnioroczne m. in. w rejonie Staszowa. Obecnie kopalnia otworowa w Grzybowie (gm. Staszów) jest w stanie likwidacji, zaniechano eksploatacji siarki, stąd poziom zanieczyszczeń H₂S na tym terenie obniżył się.

Na stan zanieczyszczenia powietrza w Staszowie mają wpływ liczne jeszcze kotłownie miejskie opalane węglem - stopniowo modernizowane w kierunku wykorzystania energii gazowej. Według danych Urzędu Miasta kotłowni opalanych węglem jest jeszcze w mieście 14.

[]* - Wprowadzono zarządzeniem zastępczym Wojewody Świętokrzyskiego Nr SPN.III.4131.3.2.2016 z dnia.....

Innym ważnym źródłem zanieczyszczenia powietrza w Staszowie jest tranzytowy i lokalny ruch komunikacyjny.

Spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych pochodzących z przemysłu jest wynikiem zmniejszenia produkcji oraz zmian technologicznych tj. przechodzenia na czyste metody wytwarzania. Jednocześnie nastąpiło w Staszowie wzmożenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych.

Gleby

W obrębie eksploatacji siarki gleby były całkowicie zdegradowane. Zakwaszenie gleb dochodzi tam do wartości PH 1,2 - 3,5. Część tych gleb zdewastowanych przez kopalnię jest niemożliwa do odtworzenia, dla części rekultywacja jest długotrwała. Przeważającym sposobem rekultywacji było zalesianie. W 1980 r. Kopalnia Siarki Grzybów przekazała gminie Staszów 83,53 ha terenów zrehabilitowanych. W 1986 r. 36 ha gleb zostało rekultywowanych, dla przywrócenia ich użytkowej wartości. Tereny zrehabilitowane po kopalni w Grzybowie zostały przejęte w posiadanie Nadleśnictwa Staszów z przeznaczeniem pod zalesienie. Teren ten obecnie jest w większości zalesiony.

Poważnym źródłem zanieczyszczenia gleb są odpady komunalne stałe i płynne. Brak w wielu miejscowościach wysypisk śmieci odpowiednio przygotowanych sprzyja powstawaniu wysypisk, które powodują duże skażenie środowiska. Z rozbudową sieci wodociągowych na terenach wiejskich nie postępuje budowa oczyszczalni ścieków.

Silna erozja gleb nie zabezpieczana przez rolników w pasie wyżynnym, powoduje wymywanie najcenniejszych warstw gleby i spadek jej produktywności.

Czystość wód

Stan czystości wód powierzchniowych oceniany jest na podstawie badań monitoringowych - w sieci krajowej i wojewódzkiej. Na jakość wód rzek w dużej mierze wpływają:

- odprowadzane ścieki przemysłowe i komunalne nieoczyszczone lub oczyszczone w sposób niewystarczający,
- ścieki z indywidualnych gospodarstw odprowadzane w sposób niekontrolowany,
- warunki pogodowe (okresy letnich suszy).

Rzeka Czarna Staszowska w 1995 miała wg klasyfikacji CUGW negatywną ocenę ogólną, ze względu na przekroczone wskaźniki bakteriologiczne i parametry fizyko-chemiczne

(III). Rzeka Kacanka otrzymała jeszcze gorsze oceny niż rzeka Czarna. Wielkim problemem są ścieki nieoczyszczone odprowadzane do ziemi (nieszczelne szamba) lub wprowadzane punktowo do odbiorników indywidualnym *dzikim* zrzutem.

W sezonie letnim dochodzi do znacznego zanieczyszczenia jeziora Golejów, ze względu na eksploatację nieodpowiedniej infrastruktury wodno-sanitarnej w obiektach turystyczno - rekreacyjnych położonych nad brzegami.

Zagrożenia powodziowe

W okresach występowania bardzo wysokich stanów wody – część terenów położonych w dolinach rzek może być okresowo zalewana. Zagrożenia tego rodzaju mogą wystąpić wskutek uszkodzeń (zniszczeń) wałów ochronnych w dolinach Czarnej Staszowskiej i Wschodniej. Wały przeciwpowodziowe generalnie przygotowane na przyjęcie wód stuletnich mogą w przypadku wystąpienia wyższych stanów wód ulec uszkodzeniu, co zagraża miejscowościom położonym nad tymi rzekami. Powódź nie stwarza bezpośredniego zagrożenia dla ludzi i zwierząt. Pogorszeniu mogą ulec warunki higieniczno-sanitarne, a w konsekwencji zagrożenie epidemiologiczne.

Obszary powodziowe katastrofalne

Istnieje zagrożenie katastrofalnych zatopień i zalewów terenów w dolinie rzeki Czarna Staszowska od zapory wodnej w Chańczy w razie awarii zbiornika. W I strefie zagrożenia (czas dotarcia fali 30 minut) znajduje się około 15 gospodarstw i około 25 ha gruntów najniżej położonych w miejscowościach Jasień i Wygoda. W II strefie zagrożenia (czas dotarcia fali 2 godz. 10minut) znajduje się ponad 30 gospodarstw i około 130 ha gruntów w miejscowościach Zagrody i Kurozwęki – oraz pojedyncze zabudowania wzdłuż doliny rzeki. III strefa zagrożenia (czas dotarcia fali kilkanaście godzin) obejmuje miasto Staszów i tereny pobliskich gmin.

Tereny wyłączone z zabudowy ze względów fizjograficznych i wymogów wobec terenów i obiektów chronionych

1. obszary chronionego krajobrazu stwarzają najwięcej barier dla procesów urbanizacyjnych i produkcyjno-przemysłowych. Nie można na nich podejmować działań lub inwestycji, które zagrażałyby pogorszeniu środowiska, stwarzały kolizje przestrzenne. Bariery dla rozwoju urbanizacji, przemysłu i infrastruktury liniowej stwarzają jednoczesne preferencje

- dla rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej i produkcji zdrowej ekologicznej żywności. Terenami preferowanymi dla rozwoju turystyki są ośrodek w Golejowie (głównie podniesienie standardu istniejącej bazy) i okolice zbiornika Chańcza (stworzenie warunków dla turystyki pobytovej i przejazdowej).
2. Wyłączone z urbanizacji są tereny o spadkach powyżej 5%, tereny bagienne, leśne, udokumentowane złoża surowcowe, o niekorzystnych warunkach zdrowotnych, doliny rzeczne (ze względu na ochronę krajobrazu i występowania terenów zalewowych), tereny na których obowiązuje ochrona kompleksów przyrodniczych (parków) i obiektów uznanych za pomniki przyrody, tereny na których występują zjawiska krasowe (Staszów – os. Wschód).
 3. Tereny wynikające z konieczności ochrony dziedzictwa kulturowego (strefy konserwatorskie, odkrywki archeologiczne) wyłącza się z zabudowy
 4. Obszary gleb o wysokiej wartości I – III klasy bonitacyjnej stanowią barierę dla intensywnej urbanizacji.

Roślinność

Na terenie gminy stwierdza się choroby i obumieranie drzewostanu. Poważne szkody wyrządzają emisje SO₂ w drzewostanach iglastych. W północnej części gminy na obszarze leśnictwa Przyjmy zniszczeniu ulega drzewostan jodły. Spowodowane jest to obniżeniem wody gruntowej i skażeniem powietrza atmosferycznego.

Drzewostany będące w zasięgu oddziaływania zanieczyszczeń powietrza wykazują osłabienie biologicznej odporności drzew oraz rozluźnienie zwarcia drzewostanów, co sprzyja nasilonemu występowaniu szkodników owadzych. Ich żerowanie przyspiesza zamieranie osłabionych drzew i w konsekwencji ostateczne niszczenie drzewostanów (m. in. nadleśnictwo Staszów). Od początku lat 90. prowadzony jest monitoring stanu ekosystemów leśnych. Powierzchnia uszkodzonych drzewostanów w wyniku ujemnego oddziaływania przemysłu na środowisko leśne na terenie województwa wynosi około 72 tys. ha. Największe szkody występują w 4 nadleśnictwach, m. in. w nadleśnictwie Staszów.

Ochrona środowiska

Województwo tarnobrzeskie związane było z przemysłem siarkowym, który był powodem zdegradowania środowiska przyrodniczego. Tarnobrzeski obszar ekologicznego zagrożenia był jednym z 27 w Polsce zlokalizowanych na terenach 8 jednostek gminnych (m.in.

gmina Staszów). W 1995 r zweryfikowano ten stan opierając się głównie na wskaźnikach emisyjnych. Praca nad weryfikacją tarnobrzeskiego obszaru ekologicznego przeprowadzono w Wydziale Analiz i Ocen Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w tarnobrzegu na podstawie „Lustracji klasyfikacji gmin pod względem występowania zagrożeń środowiska”. przyjęto następujące kryteria jakości środowiska: poziom zanieczyszczenia powietrza, wód podziemnych, gleb, degradacji i dewastacji gruntów, zagrożenia hałasem. Jako podstawowy wyznacznik oceny przyjęto kryterium zasięgu występowania ponadnormatywnych zanieczyszczeń i uciążliwości oraz wielkość populacji ludzkiej zarażonej na oddziaływanie tych zanieczyszczeń lub żyjącej w warunkach obniżonego „komfortu środowiskowego”. W wyniku przeprowadzonych prac klasyfikacyjnych wyodrębniono 4 grupy gmin od A do D; od gmin, na których obszarach praktycznie nie występują ponadnormatywne zanieczyszczenia. Gminy C i D podzielono dodatkowo na 4 kategorie (I – IV), gdzie I oznacza największe stężenie zanieczyszczeń, a IV – najmniejsze. W rezultacie badań w 1995 r stwierdzono brak obszarów o największym zanieczyszczeniu środowiska, tj. kategorii I i II. Do kategorii IV – występowania na terenie gminy stężenia zanieczyszczeń lub natężenia uciążliwości przekraczających dopuszczalne normy o charakterze lokalnym lub dotyczącym tylko jednego z analizowanych kryteriów – zaliczono gminę Staszów. Obecnie po zaniechaniu eksploatacji siarki w Grzybowie rekultywacja gruntów jest największym problemem ekologicznym Ziemi Staszowskiej. W ciągu kilku ostatnich lat nastąpiło na tych terenach dość istotne zmniejszenie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska. Wynika to częściowo z zaniechania eksploatacji siarki, z ograniczenia produkcji i działań proekologicznych, takich jak:

- budowa oczyszczalni ścieków,
- rozbudowa kanalizacji,
- inwestycje kopalni i Zakładów Chemicznych Siarki "Siarkopol" w Grzybowie i Elektrowni Połaniec dla ograniczenia emisji dwutlenku azotu i pyłu siarkowego,
- realizacja programu PHARE polegająca na zalesianiu gruntów porolnych i nieużytków w ramach dotacji Funduszu Wspólnot Europejskich (300 ha gruntów zalesionych w latach 96 - 97 w dawnym województwie tarnobrzeskim),
- objęcie ochroną prawną miejsc rozrodu i regularnego przebywania rzadkich gatunków zwierząt poprzez wyznaczanie stref ochronnych oraz tworzenie rezerwatów ornitologicznych, co przyczyniło się do zachowania wielu ginących gatunków zwierząt. Ustanowiono m. in. w n-ctwie Staszów strefy ochronne stanowisk lęgowych chronionych gatunków ptaków.

Planowana jest kontynuacja zagospodarowania terenów poeksploatacyjnych Kopalni Siarki Grzybów i wykorzystanie rezerwy przestrzennej gazociągu Sandomierz - Grzybów dla celów gazyfikacji wsi.

Przeprowadzone w 1991 r. badania wykazały, że system melioracji wodnych spowodował tu istotne bardzo niekorzystne odwodnienie tego terenu i należy go możliwie szybko zastąpić systemem retencji wód. Zwiększenie zasobów wodnych na obszarze gminy Staszów ma nastąpić po wybudowaniu dwóch zbiorników retencyjnych (poza Chańczę). Proponuje się, aby retencjonowanie wody odbywało się nie tylko w zbiornikach naturalnych i sztucznych, ale także w naturalnych obniżeniach terenowych. W ramach Ogólnopolskiego Programu Małej Retencji opracowywana jest koncepcja budowy zbiornika wodnego "Czernica - Wólka Żabna" położonego na terenie gminy Staszów.

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustalono dla Staszowa strefy ochronne i tereny chronione przed szkodliwą działalnością gospodarczą. Strefy ochronne wyznaczono dla:

- ujęcia wody,
- cmentarzy,

Wyznaczono też strefę ochrony krajobrazu i powiązań widokowych.

Jako tereny chronione wyznaczono:

- parki miejskie,
- stare miasto w obrębie strefy konserwatorskiej.

5 stycznia 1996 r. Rozporządzeniem nr 1 Wojewody Tarnobrzeskiego został ustanowiony *Jeleniowsko-Staszowski Obszar Chronionego Krajobrazu* o powierzchni ok. 31 500 ha na obszarach gmin: Baćkowice, Bogoria, Iwaniska, Klimontów, Łoniów, Rytwiany, Sadowie, Staszów. Obejmuje on wyróżniające się krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemów.

Zgodnie z Rozporządzeniem na Obszarach Chronionego Krajobrazu obowiązuje zasada utrzymania właściwych proporcji terenów zurbanizowanych, związanych z uprzemysłowieniem i intensywnym rolnictwem oraz terenów leśnych, wód otwartych i trwałych użytków zielonych. Na obszarach tych nie należy dążyć do intensyfikacji zagospodarowania, preferowana winna być funkcja turystyczna. Wykluczyć należy lokalizację uciążliwych obiektów przemysłowych i rolniczych, uciążliwych dla środowiska liniowych inwestycji infrastruktury technicznej, funkcjonujących jako bariery ekologiczne.

W rejestrze wojewódzkim województwa świętokrzyskiego z terenu miasta i gminy Staszów znajduje się 45 drzew – pomników przyrody żywej i 1 pomnik przyrody nieożywionej – głąz narzutowy, mieszczący się w Kurozwękach.

Nr rejestru woj. świętokrzyskiego	Wyszczególnienie	Lokalizacja
468	głąz narzutowy	Kurozwęki
501	topola biała	Wiśniowa
502	topola biała	Wiśniowa
503	topola biała	Wiśniowa
504	orzech czarny	Wiśniowa
505	dąb szypułkowy	Wiśniowa
506	klon pospolity szt. 2	Wiśniowa
507	lipa drobnolistna	Wiśniowa
508	lipa drobnolistna	Wiśniowa
509	klon pospolity	Wiśniowa Poduchowna
510	olcha czarna szt. 2	Staszów
511	modrzew europejski szt. 6	Kurozwęki
512	klon pospolity	Kurozwęki
513	klon pospolity	Kurozwęki
514	klon jawor	Kurozwęki
515	klon jawor	Kurozwęki
661	dąb szypułkowy	Staszów
676	lipa szerokolistna szt. 6	Kurozwęki
677	buk zwyczajny	Kurozwęki
678	buk zwyczajny szt. 3	Przyjmy
679	buk zwyczajny	Przyjmy
699	topola biała	Kurozwęki
700	lipa drobnolistna	Kurozwęki
701	platan szt. 3	Kurozwęki

W przypadku prowadzenia jakichkolwiek prac w obrębie pomników przyrody lub ich bezpośrednim sąsiedztwie, ich zakres winien być ustalony z Wojewodą.

SPOŁECZNO-GOSPODARCZE UWARUNKOWNIA ROZWOJU ZAGOSPODAROWANIA GMINY

Ogólna charakterystyka województwa tarnobrzeskiego

Województwo tarnobrzeskie, lokując się pod względem powierzchni i liczby ludności wśród innych województw w kraju na pozycjach odpowiednio 25 i 27, cechuje się niskim wskaźnikiem gęstości zaludnienia (w 1996 r dla województwa wynosił on 97 osób/km² a dla kraju 124 osoby/km²). O słabej urbanizacji województwa świadczy stosunkowo znaczna liczba ludności wiejskiej (w 1996 r w województwie 59,4%, dla kraju ten wskaźnik wynosił 38,1%). Jednocześnie na jego terenie występują wyraźne procesy urbanizacyjne – 1992 r pod względem przyrostu ludności w miastach (w stosunku do roku 1990) województwo tarnobrzeskie znalazło się na pierwszym miejscu wśród województw kraju. Gospodarka województwa ma charakter przemysłowo-rolniczy.

W przygotowywanej reformie terytorialnego podziału kraju na regiony – w wariancie wyróżniającym 12 regionów – obszar obecnego województwa tarnobrzeskiego wchodzi w granice projektowanych regionów: krakowskiego, lubelskiego i rzeszowskiego. Analiza zróżnicowania przestrzennego województw wchodzących w skład ww. regionów pozwoliła ogólnie ocenić województwo tarnobrzeskie (jego pozycję) z uwagi na rozwój gospodarczy (głównie przemysłowy) w stosunku do województw sąsiednich*. Analiza została przeprowadzona dla lat 1991-1993 i przy uwzględnieniu wskaźników dotyczących: nakładów inwestycyjnych/km², produkcji sprzedanej przemysłu/1 zatrudnionego, abonentów telefonicznych/1000 mieszkańców oraz sprzedaży detalicznej towarów/1 mieszkańca.

* Z. Frankowski: Zróżnicowanie przestrzenne województw regionów: Ziemia Krakowska, Ziemia Lubelska i Małopolska Wschodnia, IGPiK, 1996, Warszawa

Dla Regionu Krakowskiego (województwa: bielskie, kieleckie, krakowskie, nowosądeckie, tarnowskie, tarnobrzesckie i tarnowskie) wyniki analizy wykazały, że województwo tarnobrzesckie chociaż zaliczone zostało do województw najslabszych (obok nowosądeckiego cechowało się w analogicznym okresie korzystną dynamiką przemian (zaliczone zostało do grupy średniej dynamicznie).

Dla Regionu Lubelskiego (województwa: bielsko-podlaskie, chełmskie, lubelskie, siedleckie, tarnobrzesckie i zamojskie) wyniki analizy wykazały, że województwo tarnobrzesckie zaliczone zostało do średnio rozwiniętych w regionie i cechowało się średnią dynamiką przemian.

Dla Regionu Rzeszowskiego (województwa: krośnieńskie, przemyskie, rzeszowskie, tarnobrzesckie i tarnowskie) wyniki analizy wykazały, że zaliczone w 1991 r do grupy województw średnio rozwiniętych, w 1993 r znalazło się ono w grupie rozwiniętych najsilniej. Województwo tarnobrzesckie (obok województwa krośnieńskiego) cechowało się największą dynamiką przemian.

Wyniki scharakteryzowanej wyżej analizy wskazują na to, że w okresie najintensywniejszych przemian systemu politycznego i gospodarczego kraju i wystąpienia wyraźnych przemian systemu politycznego i gospodarczego kraju i wystąpienia wyraźnych procesów recesyjnych w różnych jego częściach, sytuacja województwa tarnobrzesckiego i jego pozycja w stosunku do województw sąsiednich z regionów lubelskiego i rzeszowskiego nie była najgorsza. Należy jednak podkreślić, że część tych województw (zwłaszcza wchodzących w skład projektowanego regionu rzeszowskiego) należy do najslabiej rozwiniętych gospodarczo w kraju.

Wśród branż przemysłowych województwa dominują przemysły: chemiczny (90 % krajowej produkcji siarki, około 9 % produkcji kwasu siarkowego i nawozów fosforowych); maszynowy (około 54 % produkcji krajowej maszyn i urządzeń budowlanych, drogowych i melioracyjnych); szklarski (45 % produkcji krajowej szkła typu float) materiałów budowlanych (około 13 % produkcji krajowej cementu); energetyczny (ponad 6 % produkcji krajowej energii elektrycznej). Na obszarze województwa wyróżnia się również zakłady przemysłu ceramiki szlachetnej (porcelitu) i odzieżowe.

Województwo tarnobrzesckie cechuje się zróżnicowanymi warunkami glebowo-klimatycznymi, co spowodowało wyróżnienie trzech podstawowych rejonów produkcji rolniczej:

- o glebach najbardziej urodzajnych z uprawami buraków cukrowych, pszenicy i jęczmienia, pomidorów i moreli (obejmuje gminy położone w środkowej części województwa)

- o glebach lessowych pszenno-buraczanych z przewagą pszenicy i jęczmienia oraz roślin przemysłowych – buraków cukrowych, rzepaku i lnu (głównie gminy położone w północno-zachodniej części województwa)
- o glebach słabych żytnio-ziemniaczanych z dużym obszarem użytków zielonych (głównie gminy położone w południowo-zachodniej części województwa).

Pod względem produkcji owoców województwo zajmuje trzecie miejsce a w produkcji warzyw czwarte w kraju. W produkcji zwierzęcej na terenie województwa dominuje produkcja bydła i trzody chlewnej. Na charakter produkcji roślinnej w województwie istotny wpływ wywiera silne rozdrobnienie gospodarstw indywidualnych (średnia powierzchnia gospodarstwa w województwie wynosi około 4,9 ha – dla kraju – 7,0 ha).

W przeprowadzonej w 1995 r przez GUS analizie poziomu życia ludności w Polsce (Wiadomości Statystyczne Nr 9, 1997 GUS, Warszawa) województwo tarnobrzesckie zostało sklasyfikowane na 41 miejscu w kraju i obok województw sąsiednich, tj. przemyskiego (47), krośnieńskiego (46) i rzeszowskiego (36) zostało zaliczone do grupy województw o najgorszym poziomie życia.

W opracowywanym co roku przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową rankingu województw według syntetycznego miernika atrakcyjności inwestycyjnej (ryzyka inwestycyjnego) województwo tarnobrzesckie zostało zaliczone do grupy województw o niskiej atrakcyjności (np. w roku 1994 zajmowało 39 pozycję wśród województw kraju).

Istotne, korzystne zmiany w tej dziedzinie powinny nastąpić m. in. w związku z utworzeniem Tarnobrzesckiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej i podejmowanymi w związku z tym działaniami związanymi z tworzeniem tzw. *klimatu inwestycyjnego* i rozwojem instytucji rynkowych (z tzw. otoczenia biznesu). Szans rozwoju obszarów wchodzących w skład województwa należy upatrywać również w realizacji programów strategicznych dotyczących *Euroregionu Bug* (obejmującego oprócz tarnobrzesckiego również województwa chełmskie, lubelskie i zamojskie).

Sytuacja demograficzna gminy

Gminę miejsko-wiejską Staszów zamieszkuje 28 409 osób miasto liczy 16 975 mieszkańców (60%), a obszar wsi – 11 434 (40%)*. Pod względem liczby ludności Staszów jest największą gminą miejsko-wiejską w województwie tarnobrzesckim, a miasto Staszów zajmuje czwartą pozycję wśród miast województwa (po Tarnobrzegu, Stalowej Woli i Sandomierzu). Na 1 km² w mieście przypada 587 mieszkańców, tj. więcej niż

* według danych WUS 1996 r.

średnio w miastach województwa tarnobrzeskiego (534). Na wsi gęstość zaludnienia wynosi 58 osób na 1 km² i jest niższa niż przeciętna na terenach wiejskich województwa (62).

W latach 1992-1996 liczba mieszkańców gminy wzrosła nieznacznie – o 1,8%. W mieście zaludnienie zwiększyło się o 3,4%, a na wsi spadło o 0,5%. Powolny, ale systematyczny do końca 1996 r wzrost liczby ludności miasta związany był z wysokim przyrostem naturalnym oraz zmniejszającym się saldem migracji. Spadek zaludnienia terenów wiejskich ma związek z niskim lub ujemnym zarówno przyrostem naturalnym, jak i saldem migracji.

Według informacji z Referatu Ewidencji Ludności w Urzędzie Gminy i Miasta w Staszowie w latach 1996-1997 nastąpił spadek liczby mieszkańców miasta z 17 170 osób do 17 035 osób. W tym samym czasie wzrosła liczba ludności wsi z 11 384 do 11 557. Stwierdzono, że na tereny wiejskie gminy przenoszą się głównie emerytowani pracownicy *Siarkopolu* w związku z wysokimi kosztami utrzymania mieszkań w mieście.

W 1996 r kobiety stanowiły 50,7 % ogólnej liczby ludności miasta i 50,0 % ogólnej liczby ludności terenów wiejskich. Wskaźnik koncentracji kobiet (liczba kobiet na 100 mężczyzn) od 1993 r utrzymuje się na stosunkowo niskim poziomie: w mieście – 103 (w miastach województwa – 105), na wsi – 100 (na terenach wiejskich województwa – 100).

Strukturę wieku ludności miasta charakteryzuje w 1996 r relatywnie wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym – 62%, a niski w wieku przedprodukcyjnym – 29,4% i poprodukcyjnym – 8,3% (w miastach województwa odpowiednio: 60,2%; 29,6%; 10,2%). W stosunku do 1992 r wyraźnie wzrósł udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności oraz ludności w wieku poprodukcyjnym, a zmniejszył udział ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Strukturę wieku ludności wiejskiej w gminie Staszów cechuje stosunkowo wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym – 19,6% (na wsi województwa – 18%). Niższy niż na terenach wiejskich województwa jest udział ludności w wieku produkcyjnym – 53,3% (w województwie – 54,3 %) i przedprodukcyjnym – 27,1 % (w województwie 27,7 %). W stosunku do 1992 r na wsi wzrósł udział ludności w wieku produkcyjnym, a zmniejszył się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym.

Lokalny rynek pracy

Grupa ludności w wieku produkcyjnym, stanowiąca potencjalne zasoby pracy, wzrosła w latach 1992 – 1996 zarówno w mieście (z 9726 do 10568, tj. o 8,7 %), jak i na wsi (z 6013 do 6090, tj. o 1,3 %). Poziom produktywności społeczności miasta jest stosun-

kowo korzystny: na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 61 osób w wieku nieprodukcyjnym (w miastach województwa – 66). Na terenach wiejskich gminy Staszów poziom produktywności mieszkańców wynosi 88 i jest wyższy niż na wsi w województwie (84).

Pracujący w gospodarce narodowej w gminie Staszów stanowią 5,6 % ogółu pracujących w województwie tarnobrzeskim*. Miasto Staszów skupia 6,2% ogółu pracujących w miastach województwa i należy do grupy 5 miast województwa, w których w latach 1944-1996 zanotowano wzrost liczby miejsc pracy (w Staszowie – o 8,5%, w Osieku – o 220,2%, w Baranowie Sandomierskim – o 2,7%, w Ćmielowie – o 2,2%, w Stalowej Woli – o 1,6%)**.

W 1996 r pracujący w sektorze przemysłowym (górnictwo i kopalnictwo, działalność produkcyjna, budownictwo) w mieście Staszów stanowili 34,4% ogółu pracujących (w miastach województwa – 43%), a pracujący w sektorze usługowym – 66,6% (w miastach województwa – 57,0%).

W latach 1994-1996 nastąpił przyrost miejsc pracy w działalności produkcyjnej – o 67,9%, natomiast spadek w górnictwie i kopalnictwie o 54,6% i w budownictwie – o 30,2%. W sektorze usługowym wzrosła liczba miejsc pracy jedynie w działach: hotele i restauracje (o 35,3%), pośrednictwo finansowe (o 16,5%), handel i naprawy (o 16,2%). W dziale zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę liczba miejsc pracy pozostała na tym samym poziomie, a w pozostałych działach spadła.

Na terenach wiejskich gminy w 1996 r poza rolnictwem pracowało 850 osób, w tym w sektorze przemysłowym – 273 osoby (32,1%), a w sektorze usługowym – 557 osób (67,9%). W okresie 1994-1996 wzrosła na wsi w gminie Staszów jedynie liczba miejsc pracy w 3 działach usługowych: w transporcie, składowaniu i łączności – o 83,3% oraz w ochronie zdrowia i opiece społecznej – o 4,3%. W pozostałych działach sektora usługowego oraz w całym sektorze przemysłowym liczba miejsc pracy zmniejszyła się.

W 1996 r w mieście było 1 234 bezrobotnych, a na wsi 1 073; łącznie 2 337. Kulminację zjawiska bezrobocia w gminie Staszów (2 429 bezrobotnych, w tym 1 205 osób – 49,6% pozostających bez pracy więcej niż 12 miesięcy), jak w całym województwie i w Polsce zaobserwowano w 1994 r. Poziom bezrobocia jest wysoki. Udział bezrobotnych wśród ludności w wieku produkcyjnym w 1994 r w gminie Staszów stanowił 14,0%, podczas gdy w województwie tarnobrzeskim 13,3%. W Staszowie wyniósł 12,0% i był wyższy niż średnio w miastach województwa (11,6%), a na terenach wiejskich gminy 17,6% i

* bez indywidualnych gospodarstw rolnych oraz jednostek o liczbie pracujących do 5 osób.
** w pozostałych miastach województwa spadła liczba pracujących.

był również wyższy niż średnio na wsi województwa (14,5%). Bezrobocie w gminie jest następstwem redukcji miejsc pracy w istniejących zakładach, a przede wszystkim w największym zakładzie – Kopalni Siarki w Grzybowie.

Możliwości rozwoju demograficznego

Na podstawie analizy przebiegu zjawisk demograficznych w ostatnich latach oraz szans i ograniczeń rozwoju gospodarczego miasta i gminy Staszów można zarysować kierunki rozwoju zaludnienia do 2010 r w dwóch scenariuszach.

W scenariuszu optymistycznym zakłada się:

1. Przyrost naturalny w mieście na średnim poziomie z ostatnich lat (6,0 – 6,5 na 1000 mieszkańców), a w gminie – dodatni na poziomie przyrostu naturalnego dla terenów wiejskich województwa tarnobrzeskiego (0,8 na 1000 mieszkańców) – możliwy dzięki prorodzinnej polityce rządu;
2. Dodatnie i wyższe niż obecnie saldo migracji w mieście (na poziomie 100 osób rocznie) w związku z przyrostem atrakcyjnych miejsc pracy oraz poprawy warunków mieszkaniowych, a w gminie zmniejszenie odpływu ludności, dzięki tworzeniu poza-rolniczych miejsc pracy oraz poprawie dostępności komunikacyjnej miasta Staszów. Zaludnienie miasta w 2010 r będzie wówczas w granicach 19,0 – 20,0 tys., a gminy w granicach 12,0 – 12,5 tys.

W scenariuszu pesymistycznym przyjmuje się:

1. Obniżający się stale przyrost naturalny na terenach wiejskich na skutek odpływu młodej ludności,
2. Ujemne saldo migracji zarówno w mieście jak i w gminie na skutek znacznego odpływu ludności poszukującej atrakcyjnych miejsc pracy. Zaludnienie w 2010 r w mieście może wynieść 17,0 – 18,0 tys., a w gminie 10,0 – 10,5 tys.

Gospodarka gminy

Gmina Staszów z uwagi na warunki agroekologiczne rolnictwa została zaliczona w województwie do rejonu o najsłabszych warunkach rozwoju produkcji rolniczej. Użytki rolne stanowiły w 1996 r 59,3 % powierzchni gminy (3,6% użytków rolnych województwa). W strukturze użytków rolnych udział gruntów ornych wyniósł 83,7 %, sadów 2,5%, łąk i pastwisk 13,8%. Lasy zajmowały 33,7%% obszaru gminy.

W powierzchni zasiewów dominują zboża (68,5% powierzchni ogólnej zasiewów) oraz ziemniaki (18,2% powierzchni ogólnej zasiewów). Gmina cechuje się korzystnymi warunkami agroklimatycznymi do uprawy ziemniaków. Uprawy przemysłowe stanowią

Rozwój demograficzny

Gospodarka gminy

zaledwie 0,2% powierzchni zasiewów ogółem. Coraz popularniejsza staje się uprawa truskawek, a wysoką dynamiką charakteryzuje się produkcja owoców miękkich i warzyw w tunelach foliowych, do której szczególnie korzystne warunki agroklimatyczne posiadają wsie położone w południowej części gminy.

W produkcji zwierzęcej dominuje hodowla bydła oraz trzody chlewnej. Istotną rolę odgrywa hodowla bydła mlecznego, stanowiącego zaplecze surowcowe dla rozwijającego się zakładu mleczarskiego. Według opinii specjalistów z ODR zauważalne są korzystne tendencje wzrostowe w hodowli trzody chlewnej (ale tylko w odniesieniu do prosiąt i macior – produkcję tuczników cechują tendencje spadkowe). Na terenie gminy znajdują się 3 fermy drobiarskie produkujące jaja wylęgowe i konsumpcyjne.

Rozdrobnienie gospodarstw rolnych (średnia wielkość gospodarstwa rolnego wynosi około 5,2 ha) nie sprzyja rozwojowi specjalistycznej produkcji towarowej.

W warunkach gospodarki rynkowej rozwój produkcji rolnej zależy, między innymi, od warunków agroekologicznych i struktury wielkościowej gospodarstw, ale podstawową rolę odgrywa koniunktura na rynkach produktów rolnych. Istotne znaczenie ma rozwój infrastruktury rynkowej (m. in. instytucji finansowych wspierających działalność rolników) oraz rozwinięta sieć jednostek handlowych i przetwórczych dokonujących skupu produktów od rolników. Na terenie gminy występuje brak tego typu większych zakładów przetwórczych. Produkowane pod osłonami warzywa i owoce obecnie sprzedawane są hurtowo do dużych ośrodków miejskich, np. Krakowa, Katowic, Kielc i Tarnowa.

Szansę rozwoju w tej dziedzinie należy wiązać z powstałym w 1997 r Zakładem Suszenia Owoców w Kurozwękach. Według opinii specjalistów z ODR jego dynamiczny rozwój może przyczynić się do prowadzenia na terenie gminy na większą skalę upraw owoców, m. in. truskawek.

Gmina, a zwłaszcza miasto Staszów, ma długą tradycję przemysłową. W 1995 r było zarejestrowanych w mieście i na wsi łącznie 1437 podmiotów gospodarczych (6,1 % liczby podmiotów gospodarczych w województwie), w tym 49,2 % w handlu i naprawach, 11,5 % w działalności produkcyjnej, 11,4 % w budownictwie i 7,1 % w obsłudze nieruchomości. Szczególną dynamiką wzrostu charakteryzują się podmioty zajmujące się handlem (w latach 1994-1996 wzrost o 62 %) i obsługą nieruchomości (wzrost o 43,1 %). Zdecydowana większość wymienionych wyżej podmiotów cechuje się słabym potencjałem, biorąc pod uwagę zarówno zainwestowanie w majątek trwały, jak i osiągnięte obroty.

Decydujące do niedawna znaczenie dla rozwoju Staszowa miały kopalnie siarki i Zakłady Chemiczne *Siarkopol* w Grzybowie – obecnie przeżywające głęboką recesję (wg informacji uzyskanych w trakcie wizji lokalnej – corocznie traci pracę około 300

pracowników). Istniejące na terenie Grzybowa przedsiębiorstwa poddawane są głębokim przemianom restrukturyzacyjnym. Rozwój tego obszaru jest objęty programem związanym z rozwojem Tarnobrzesckiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Wśród innych zakładów dominujących w gospodarce Staszowa należy wyróżnić: Zakłady Odzieżowe *Modar* i *Vistula S.A.* oraz spółdzielnie: budowlano-remontową *Budomont* i inwalidów *Jedność*.

Rozmowy przeprowadzone z kadrami kierowniczą ww. przedsiębiorstw wykazały że:

- Zakład odzieżowy *Modar* (zatrudnia obecnie około 320 pracowników) przechodzi poważny kryzys wywołany utratą dotychczasowych (głównie wschodnich) rynków zbytu i trudnościami związanymi ze wzrostem konkurencji producentów azjatyckich na najbardziej atrakcyjnych rynkach Europy Zachodniej i północnoamerykańskich. Zakład nie został sprywatyzowany – aktualnie prowadzone są negocjacje z ewentualnymi partnerami strategicznymi. Dyrekcja Zakładu nie przewiduje jego dynamicznego rozwoju w najbliższej przyszłości, a więc nie wymaga dodatkowych rezerw terenu na cele rozwojowe (aktualnie zakład balansuje na granicy przetrwania),
- Zakład odzieżowy *Vistula S.A.* jest jednym z pięciu w Polsce zakładów wchodzących w skład spółki akcyjnej (notowanej na giełdzie). Głównymi rynkami zbytu (60 % produkcji) są kraje zachodnioeuropejskie (Niemcy, Holandia). Po przemianach restrukturyzacyjnych obecnie zatrudnionych jest około 560 osób (w latach 89-90 pracowało 700 osób). Rozwój zakładu zależy od lepszej koniunktury na rynkach, na które kierowany jest produkt i od wzrostu konkurencyjności oferty zakładu. Zakład nie posiada w tej chwili rezerw terenu pod ewentualny rozwój (ale aktualnie nie ma potrzeb terenowych),
- Spółdzielnia „*Budomont*” aktualnie dysponuje szeroką ofertą wytwarzanych wyrobów (stolarka, aluminium i PCV; wyroby ze styropianu kostka nawierzchniowa) i promuje nowy produkt – beton Feko (na bazie cementu i granulatu styropianowego) m.in. na rynkach wschodnich (eksport do Lwowa, negocjuje z przedsiębiorstwem *Dynamo* z Moskwy). Według opinii prezesa Spółdzielni jest ona w bardzo dobrej kondycji finansowej i będzie się dynamicznie rozwijała m.in. w Grzybowie, na obszarze Specjalnej Strefy Ekonomicznej (hala produkcyjna i około 2 ha placu). Aktualnie w spółdzielni jest zatrudnionych około 200 osób,
- Spółdzielnia „*Jedność*” zatrudnia obecnie około 230 osób, z tego 75% stanowią niepełnosprawni. Produkcja zakładu jest wielobranżowa i obejmuje m.in. ozdoby choinkowe, wyroby ze styropianu. Specyfika zakładu powoduje, że jego restrukturyzacja i urentowanie jest bardzo ograniczone (np. ograniczona możliwość poszerzenia oferty

produkcyjnej). Przyszłe funkcjonowanie zakładu w dużym stopniu będzie zależało od realizacji odpowiednich programów pomocowych (dla osób niepełnosprawnych).

Na terenie gminy istnieją tradycje działalności związanych z pozyskiwaniem i przetwórstwem drewna.

W niewielkim zakresie Staszów pełni funkcję gminy turystyczno-wypoczynkowej (np. istniejące ośrodki w Golejowie).

Ogólna charakterystyka gospodarki finansowej gminy Staszów

W 1996 r. dochody ogółem Staszowa (miasta i gminy) przypadające na 1 mieszkańca wyniosły 614,9 zł, przy średniej dla pozostałych gmin miejsko - wiejskich województwa wynoszącej 673,6 zł oraz średniej dla całego województwa kształtującej się na poziomie ok. 651 zł. Dochód własny (bez udziału w podatkach państwowych) na 1 mieszkańca wyniósł w tym okresie około 239 zł (średnia krajowa ogółem kształtowała się na poziomie 213 zł na osobę). W latach 1992-1995 udział dochodów własnych gminy w dochodach ogółem kształtował się na poziomie około 60%. W roku 1996 z uwagi na znaczną subwencję oświatową (32,2% dochodu ogółem) udział ten obniżył się do wysokości około 39%.

Struktura dochodów gminy w wymienionych wyżej latach jest na ogół porównywalna – podstawową rolę w dochodach pełnią podatki i opłaty lokalne, spośród których wyróżniają się podatki od nieruchomości (w 1995 r podatki od osób prawnych i fizycznych stanowiły około 18% dochodów ogółem) oraz udział w podatkach państwowych w odniesieniu do podatków osobistych (w 1995 r. stanowił on około 22% dochodów gminy ogółem).

Analiza uzyskiwanych, w omawianym okresie, dochodów z mienia komunalnego wskazuje na ich zmienną dynamikę (w 1992 r – około 6% dochodów własnych, 1993 r i 1994 r około 12% i 14%, 1995 r około 5%, 1996 r około 8%). Zwraca uwagę tendencja do wyprzedaży mienia, głównie w postaci działek budowlanych, nieruchomości zabudowanych i mieszkań. Polityka władz samorządowych w tej dziedzinie powinna być podporządkowana celom rozwojowym Staszowa i preferować takie formy użytkowania, które zapewnią gminie w przyszłości stałe dochody. Zauważalne są problemy z egzekwowaniem opłat za grunty i podatków od nieruchomości od osób prawnych, które świadczą o nienajlepszej kondycji finansowej niektórych podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie gminy.

Istotną pozycją przychodów gminy są dotacje na zadania inwestycyjne zwłaszcza w takich działach jak gospodarka komunalna, oświata, ochrona zdrowia i opieka społeczna. Należy zakładać, że w przyszłości pomoc państwa w tej dziedzinie ulegnie ograniczeniu.

W 1996 r wydatki ogółem na 1 mieszkańca gminy wyniosły 604,4 zł (w tym wydatki majątkowe 93 zł) a dla pozostałych gmin miejsko-wiejskich województwa kształtowały się na poziomie 717,3 zł (w tym wydatki majątkowe 201,3 zł) przy średniej dla całego województwa wynoszącej 667,8 (w tym wydatki majątkowe 164,8).

Porównanie struktury wydatków w latach 1992-1996 wskazuje na priorytetowe znaczenie oświaty i wychowania (w roku 1996 - 46,4% udziału w wydatkach ogółem), gospodarki komunalnej (w 1996 r – 20,2% udziału w wydatkach ogółem), opieki społecznej (1996 r 10,5% udziału w wydatkach ogółem), administracji państwowej i samorządowej (w 1996 r - 8,8% udziału w wydatkach ogółem). Zauważalna jest tendencja do zmiany priorytetów – tj. spadku udziału w wydatkach ogółem na gospodarkę komunalną (o 7,5% w 1996 r. w porównaniu do 1995 r.) oraz wzrostu udziału w wydatkach na oświatę i wychowanie (o około 18% w 1996 r w porównaniu do roku 1995).

Ocena możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego

Możliwości rozwoju gospodarczego miejsko-wiejskiej gminy Staszów analizowano w oparciu o model SWOT, tj. przy wyróżnieniu szans i zagrożeń wynikających z uwarunkowań zewnętrznych, jak i słabych i mocnych stron uwarunkowań lokalnych.

Uwarunkowania zewnętrzne

Szanse

- ◆ Utrzymanie wysokiego tempa wzrostu gospodarczego kraju i korzystnej koniunktury w wyniku, m.in. przyspieszenia reform gospodarki kraju i korzystnej sytuacji na rynkach międzynarodowych,
- ◆ Dalsza decentralizacja państwa i kontynuacja reform samorządowych, m. in. decentralizacja finansów publicznych (przeprowadzenie reform podziału terytorialnego kraju:
 - Reformy powiatowej, w wyniku której Staszów uzyska status miasta powiatowego
 - Reformy podziału kraju na regiony w wariantcie, w którym Staszów zostanie włączony do silnego regionu krakowskiego,
- ◆ Położenie w zasięgu oddziaływania Specjalnej strefy Ekonomicznej (włączenie części obszaru do tej strefy),
- ◆ Położenie w bliskości jednego z nowocześniejszych zakładów energetycznych w kraju,

- ◆ Dogodne położenie w stosunku do krajowych i wojewódzkich szlaków komunikacyjnych.

Zagrożenia

- ◆ Osłabienie wzrostu gospodarczego kraju – pojawienie się tendencji recesyjnych (np. w wyniku niewłaściwej polityki gospodarczej, spowolnienia reform, niekorzystnej sytuacji na rynkach międzynarodowych),
- ◆ Spowolnienie reform samorządowych i zaniechanie reformy powiatowej i reformy podziału terytorialnego kraju na regiony
- ◆ Wzrost konkurencyjności ośrodków sąsiednich (gmin, powiatów, województw) w dostępie do ograniczonego rynku inwestorów i kapitału oraz docelowych rynków zbytu produktów gminnych.

Uwarunkowania wewnętrzne

Mocne strony

- ◆ Znaczny potencjał ludnościowy gminy w skali województwa tarnobrzesckiego (największa gmina miejsko-wiejska i czwarte co do wielkości miasto w województwie),
- ◆ Młoda struktura demograficzna społeczności miasta (wysoki udział ludności w wieku przedprodukcyjnym,
- ◆ Wzrastająca liczba miejsc pracy w mieście,
- ◆ Stosunkowo duże zasoby pracy,
- ◆ Warunki do różnicowania (dywersyfikacji) działalności gospodarczych w oparciu o funkcjonujące zakłady przemysłowe,
- ◆ Przedsiębiorczość i aktywność mieszkańców w podejmowaniu przedsięwzięć gospodarczych,
- ◆ Lokalizacja urzędów rejonowych, zapewniająca pełnienie w przyszłości funkcji powiatowych,
- ◆ Możliwości specjalizacji w uprawach ziemniaka, produkcji mleka, w wybranych uprawach ogrodniczych (np. truskawek); tradycje chowu trzody chlewnej i bydła mlecznego,
- ◆ Warunki do lokalizacji zakładów Przemysłu rolno-spożywczego,
- ◆ Włączenie obszaru Grzybowa do Tarnobrzesckiej Strefy Ekonomicznej,
- ◆ Warunki do rozwoju turystyki i rekreacji (w tym agro- i ekoturystyki),
- ◆ Warunki do wykształcenia znaczącego w regionie ośrodka szkolnictwa zawodowego.

Słabe strony

- ◆ Zmniejszające się dodatnie saldo migracji zarówno w mieście, jak i na wsi (z wyjątkiem 1994 r, kiedy było ujemne),
- ◆ Zaznaczający się proces starzenia ludności, przejawiający się zmniejszaniem liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i wzrostem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym,
- ◆ Zmniejszająca się liczba pozarolniczych miejsc pracy na terenach wiejskich,
- ◆ Relatywnie wysokie bezrobocie,
- ◆ Nienajlepsza kondycja gospodarki miasta, związana m.in. z recesją w przemyśle odzieżowym i słabą dywersyfikacją działalności gospodarczych,
- ◆ Słaby potencjał gospodarczy większości podmiotów gospodarczych z terenu miasta i wsi (brak inwestorów strategicznych oraz kapitału),
- ◆ Słabe warunki agroklimatyczne dla rozwoju rolnictwa i niekorzystna struktura agrarna gospodarstw rolnych,
- ◆ Słabo rozwinięte instytucje z zakresu obsługi rolnictwa i z „otoczenia biznesu”.

Możliwości rozwoju gospodarczego

Możliwości rozwoju gospodarczego Staszowa (miasta i obszarów wiejskich) wynikają z przedstawionych wyżej uwarunkowań lokalnych i zewnętrznych. Ich analiza powinna uwzględniać jednak również aspiracje i dążenia mieszkańców i władz samorządowych w odniesieniu do przyszłego pożądanego stanu gminy (wizji gminy w przyszłości)¹.

MIASTO

Funkcja miasta powiatowego i związana z tym rola ośrodka usług administracyjnych stworzy doskonale warunki do rozwoju różnego rodzaju komercyjnych działalności usługowych (w sferze materialnej i niematerialnej) zwłaszcza o charakterze ponadlokalnym w tym min. z zakresu finansów i biznesu, szkolnictwa i doradztwa zawodowego.

Biorąc pod uwagę min. scharakteryzowaną wyżej nienajlepszą kondycję głównych zakładów przemysłowych miasta jego przyszły rozwój gospodarczy powinien być oparty o

¹ Na przykład jednym z głównych elementów wizji miasta w przyszłości powinno być zarysowanie jego przyszłej pożądanej wielkości (biorąc pod uwagę min. liczbę jego mieszkańców) – ma to podstawowe znaczenie dla określenia właściwej długofalowej polityki przestrzennego rozwoju miasta co jest zasadniczym przedmiotem studium uwarunkowań. Przyszła liczba mieszkańców Staszowa zależała będzie zarówno od przyrostu naturalnego jak i od procesów migracyjnych, na które istotny wpływ będzie wywierała koniunktura gospodarcza miasta a zwłaszcza tworzenie nowych atrakcyjnych miejsc pracy. Władze samorządowe np. aktywizując rozwój przedsiębiorczości - tworząc „klimat do inwestowania” mogą w sposób pośredni przyczynić się do powstawania miejsc pracy i w ten sposób oddziaływać na rozwój ludnościowy miasta.

preferowanie drobnej i średniej przedsiębiorczości (jest to jeden z celów sformułowanych w strategii rozwoju gminy opracowanej przez Urząd Gminy i Miasta). Drobna przedsiębiorczość łatwiej przystosowuje się do zmian gospodarczych – upadek drobnych firm nie stanowi takiego zagrożenia dla gospodarki miasta jak upadek dużego, zatrudniającego wielu pracowników zakładu. Średnie i małe firmy sprawniej dostosowując się do potrzeb rynku mogą zapewnić pożądane zróżnicowanie gospodarki miasta biorąc pod uwagę zarówno ww. działalność usługową (w tym turystyczną) jak i przemysłową (np. w gospodarce żywnościowej).

OBSZARY WIEJSKIE

Możliwości rozwoju rolnictwa i gospodarki żywnościowej związane są zarówno z uprawami roślinnymi (zwłaszcza wykształcająca się w południowej części gminy specjalizacja w uprawach warzyw i owoców pod foliami) jak i z produkcją zwierzęcą. Stanowią one zaplecze surowcowe dla rozwoju przetwórstwa żywności na obszarze gminy.

Obok miasta Staszowa potencjalnym ośrodkiem aktywizacji pozarolniczych działalności gospodarczych na terenie gminy jest Grzybów. Włączenie terenów Grzybowa do Tarnobrzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (SSE) tworzy warunki do wykształcenia na terenie gminy drugiego bieguna rozwoju. Według strategii rozwoju gminy na terenie SSE powinien być preferowany rozwój działalności gospodarczych (branż) już od dawna istniejących w Staszowie jak i takich, które dopiero się wykształcają tj. związanych z : przetwórstwem chemicznym w oparciu o funkcjonujące zakłady chemiczne i kopalnie siarki, z przetwórstwem drzewnym w oparciu o tradycje w pozyskiwaniu i przetwórstwie drewna oraz lokalne zasoby kompleksów leśnych, przetwórstwem owocowo-warzywnym z wykorzystaniem lokalnych surowców, produkcją materiałów budowlanych i wyposażenia budownictwa, przemysłem lekkim, magazynowaniem i przeładunkiem towarów.

Szanse rozwojowe miasta i gminy Staszów z uwagi na walory i zasoby środowiska przyrodniczego a także zabytki kultury materialnej należy wiązać również z rozwojem turystyki i rekreacji. Specjaliści z ODR zwracają uwagę na potencjalne możliwości rozwoju agro- i ekoturystyki w rejonie Staszowa (Analiza SWOT sektora rolniczego Rejon Staszów).

**UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z:
dotychczasowego zagospodarowania i przeznaczenia terenów
oraz wartości kulturowych**

CHARAKTERYSTYKA ZAGOSPODAROWANIA

Gmina Staszów liczy obecnie ponad 28 tys. mieszkańców, w tym miasto około 18,8 tysięcy.

Sieć osadnicza gminy składa się z miasta i 35 sołectw.

Stan skupienia ludności w ośrodku miejskim wynosi około 60 %.

Zagospodarowanie terenów miejskich

Miasto jest położone acentrycznie w stosunku do obszaru gminy. Od strony południowej graniczy bezpośrednio z gminą Rytwiiany.

Spośród ogólnego zagospodarowania terenów miejskich Staszowa można wyodrębnić:

- Strefę ścisłego śródmieścia – teren wokół rynku i głównych ulic zagospodarowanych w historycznym układzie staromiejskim, na który składa się rynek i przyległe ulice zabudowane wzdłuż pierzei ulic wartościową zabytkową substancją uzupełnioną nową przystosowaną stylem i gabarytem do istniejącej. W strefie tej znajduje się około 15% zasobów mieszkaniowych miasta,
- Strefę peryferyjnej zabudowy małomiasteczkowej o zróżnicowanej wartości poszczególnych elementów zabudowy przemieszanej z nową jednorodziną (około 30% zasobów mieszkaniowych miasta),
- Obszary zabudowy osiedlowej wielorodzinnej pochodzącej z okresu ubiegłych 25 lat (około 30 % zasobów mieszkaniowych miasta),
- Obszary zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej, bliźniaczej i szeregowej (około 20 % zasobów mieszkaniowych miasta),
- Ciągi zabudowy zagrodowej (około 5 % zasobów mieszkaniowych miasta)

Na administracyjnym obszarze miasta znajdują się także przysiółki rolnicze takie jak: Radzików, Maleniec, Brodki, Pocieszka, Adamówek. W obręb miasta wchodzi również Golejów, spełniający funkcje rekreacyjne.

Według miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasto zostało podzielone na 3 jednostki urbanistyczne A, B, i C. Część północno-zachodnią miasta zajmuje jednostka A, północno-wschodnią jednostka B, południową – jednostka C.

Na potrzeby studium przeprowadzono bardziej szczegółowy podział przestrzeni według stref funkcjonalnych miasta, i tak:

- Jednostkę A tworzy najstarsza część miasta – strefa konserwatorska i przyległe do niej tereny. Jednostka A ograniczona jest ulicami: Oględowską, Targową, projektowanym Traktem Śródmiejskim, Langiewicza, Opatowską i projektowaną Obwodnicą Zachodnią;
- Jednostkę B stanowi nowa część miasta. Jednostka B ograniczona jest ulicami: projektowaną Obwodnicą Zachodnią, Opatowską, Langiewicza, projektowanym Traktem Śródmiejskim i linią PKP w kierunku zachodnim;
- Jednostkę C zajmuje zabudowa zagrodowa i tereny przemysłowo-składowe miasta. Jednostka C ograniczona jest ulicą Oględowską, linią PKP w kierunku zachodnim i południową granicą miasta.
- Jednostkę D tworzy obszar peryferyjny miasta w jego północno-wschodniej i północno zachodniej części. Ograniczony jest on projektowaną obwodnicą zachodnią, projektowaną obwodnicą wschodnią, granicą miasta, ulicą Oględowską i linią PKP w kierunku zachodnim.

W Staszowie zachował się staromiejski układ urbanistyczny. Nowe osiedla mieszkaniowe powstały w oddaleniu od starego śródmieścia, które dzięki przestronnemu rynkowi, jest i pozostanie (również w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego) centrum handlowym i turystycznym miasta. Korygujące ustalenia planu tej części miasta, dotyczyły układu komunikacyjnego, który jest niedostosowany do współczesnych funkcji miasta. Ruch tranzytowy przechodzący przez rynek jest uciążliwy dla ludności mieszkającej i korzystającej z usług w śródmieściu. Zgodnie z tradycją w parterach śródmiejskich budynków mieszkalnych mieszczą się urządzenia usługowe. Również obecnie trwa proces lokalizacji urządzeń usługowych i handlowych w parterach domów. Realizowane są inwestycje budynków indywidualnych z usługami w parterach. W latach 1990 –1997 zarejestrowano wydano 115 pozwoleń na budowę inwestycji mieszkalno-usługowych nowych i dotyczących przebudowy starej zabudowy. Dziewięć pozwoleń dotyczyło zabudowy pierzei starego rynku (odnowy, rozbudowy, modernizacji). W całym mieście 61 pozwoleń wydanych indywidualnym inwestorom dotyczyło remontów i rozbudowy budynków, a 45 nowych inwestycji mieszkalno – usługowych. Na podkreślenie zasługuje fakt, że w ubiegłych latach, obrębie *starówki* nie dopuszczono do poważniejszych realizacji niezgodnych z duchem, skalą i funkcją starego miasta.

Peryferyjna zabudowa *małomiasteczkowa* przemieszana z zabudową jednorodzinną tworzy ciągi wzdłuż pierzei ulic. W mieście istnieje kilka enklaw starej zabudowy o różnym, także o niskim standardzie. Przykładem bardzo zróżnicowanej zabudowy jest Staszówek. Wymiana zamortyzowanej zabudowy odbywa się w dużej mierze w sposób żywiołowy m. in. ze względu na brak odpowiednich planów zagospodarowania przestrzennego. Zaczątkiem porządkowania terenów Staszówka była realizacja szkoły.

Staszówek – ulica Niska

Z nowej zabudowy osiedlowej najwcześniej powstało *Osiedle Wschód* (niedoinwestowane do dziś w zakresie usług), następnie *Zachód*. Większość nowych osiedli znajduje się w *jednostce B*. Między innymi są tu nowe rozległe zespoły zabudowy jednorodzinnej. Mają one układ pasmowy wzdłuż nowej ulicy *11 listopada*. Są one dobrze usytuowane i pozytywnie odbierane. Inne osiedle jest usytuowane przy ulicy *Ogłędowskiej*. Dwa osiedla zabudowy jednorodzinnej zostały zaprojektowane przy drodze wylotowej do Opatowa. Wprawdzie w planach zabudowy nowych osiedli pozostawia się rezerwy pod usługi – to jednak opóźnienia w realizacji usług są dotkliwe dla mieszkańców.

Obecnie spółdzielnie realizują niewiele zabudowy wielorodzinnej. Ruch budowlany w mieście dotyczy niemal całkowicie zabudowy jednorodzinnej. Na podstawie wydanych pozwoleń na budowę można stwierdzić, że w okresie 1990-1997 z każdym rokiem wzrastał. W 1991 r. dotyczył ten ruch 10 inwestycji, aby dojść do 48 w r 1993 i 95 w 1994 r. W 1995 r. odnotowano spadek rejestracji zgłoszeń (41), aby w 1996 wznieść się do 77 i niemal 100 w 1997 r. Według analizowanych planów, tereny pod nowe jednorodzinne osiedla mieszkaniowe, otaczają miasto ze wszystkich stron i zajmują około 150 ha. Rezerwy takie są wielkim atutem miasta. Można przewidywać, że wchłoną one mieszkania jednorodzinne dla około 7 500 ludności.

W granicach miasta znajdują się enklawy zabudowy zagrodowej istniejącej i projektowanej. Największe z nich znajdują się przy drodze wylotowej z miasta do Stopnicy w strefie wewnętrznej obwodnicy zachodniej jednostki A, przy drodze do Połańca i w północno-

wschodniej części miasta. Nowe realizacje dotyczące zabudowy zagrodowej są minimalne.

W Staszowie skoncentrowane są wszystkie rodzaje usług. Usługi o zasięgu gminnym służą zaspokojeniu potrzeb mieszkańców miasta i ludności wiejskiej gminy. Zasięg rejonowy oddziaływania miasta jako ośrodka usługowego obejmuje obszar gminy Staszów oraz kilku sąsiednich gmin, takich jak Rytwiany: Połaniec, Łubnice, Osiek, Bogoria, Tuczępy.

System obsługi ludności tworzy sieć usług miejskich z różnych zakresów.

Do instytucji z zakresu administracji należą m. in.: Urząd Gminy i Miasta, urzędy rejonowe, instytucje prawne, takie jak sąd, prokuratura itp. Obsługa związana z finansami należy do banków i firm ubezpieczeniowych. Bezpieczeństwem zajmuje się policja i straż pożarna.

W mieście reprezentowane są wszystkie urządzenia z zakresu infrastruktury społecznej.

Sieć edukacji tworzą w Staszowie placówki na wszystkich poziomach nauczania. Wychowanie przedszkolne, w mieście prowadzone jest w przedszkolach, nauczanie dzieci odbywa się w szkołach podstawowych. Młodzież uczy się w szkołach ponadpodstawowych różnych typów: w Staszowie znajdują się 2 zespoły szkół zawodowych i liceum ogólnokształcące. Ponadto w ostatnich latach dzięki zabiegom władz samorządowych gminy Staszów i kilku gmin sąsiednich, w mieście powstała Filia Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach. Od 1993 r rozpoczął działalność Katolicki Uniwersytet ludowy.

W zakresie ochrony zdrowia usługi pełni ZOZ (zespół przychodni i szpital rejonowy) oraz lekarze prowadzący praktykę lekarską w prywatnych gabinetach.

W dziedzinie kultury w Staszowie prowadzi działalność ośrodek kultury, spośród innych licznie występujących instytucji należy wymienić biblioteki, muzeum, kino, stowarzyszenia kulturalne, ognisko muzyczne i inne.

Urządzeniami do uprawiania sportów na terenie miasta jest stadion i boiska znajdujące się przy szkołach.

Staszów jest ośrodkiem handlowym o znaczeniu ponadlokalnym. Usługi handlowe pełnione są przede wszystkim dla mieszkańców miasta i obszarów wiejskich gminy, oraz gmin ościennych, a także dla turystów przejeżdżających przez miasto i w nim przebywających (w ośrodkach wypoczynkowych). W mieście znajdują się liczne sklepy różnych branż; jest ich ogółem 240 i około 40 hurtowni. Zgodnie ze starą tradycją w mieście odbywają się targi. W mieście zarejestrowanych jest około 130 podmiotów zajmujących się handlem obwoźnym oraz około 40 firm prowadzących działalność handlową związaną z usługami i produkcją.

Funkcje w zakresie gastronomii pełnią w Staszowie restauracje i bary oraz kawiarnie i punkty małej gastronomii. Obsługa z zakresu hotelarstwa, obsługi wypoczynku i turystyki prowadzona jest przez hotele miejskie, biura podróży i ośrodki wypoczynkowe.

W mieście rozwinięte jest rzemiosło różnego typu, reprezentowane przez około 360 zakładów.

Staszów - kramnice

Zagospodarowanie obszarów wiejskich

W 1998 roku liczba ludności na obszarach wiejskich wynosiła 11 424 osoby. Ludność ta zamieszkiwała 44 miejscowości, skupione w 35 sołectwach. Średnia liczba mieszkańców przypadająca na jedno sołectwo wynosi około 330 osób. Wielkość wsi jest zróżnicowana. Największą wsią - sołectwem są Kurozwęki, liczące w 1998 roku 835 mieszkańców, a najmniejszą wieś Lenartowice, w której mieszkały 72 osoby.

Liczby mieszkańców poszczególnych wsi nie odzwierciedlają w sposób dostateczny struktury zagospodarowania wiejskiego. Rolnicze funkcje poszczególnych wsi oraz indywidualna gospodarka rolna miały bezpośredni wpływ na jakość i strukturę zagospodarowania. Osadnictwo wiejskie gminy zostało dostosowane do potrzeb rozdrobnionego rolnictwa.

Na ogólny układ przestrzenny osiedli wiejskich w gminie Staszów, szczególnie wpływ miało bogate środowisko przyrodnicze obszaru. Duże zróżnicowania terenów pod względem ukształtowania pionowego, bogata rzeźba, decydowały o poszukiwaniu terenów przydatnych na potrzeby osadnictwa. Najbardziej odpowiednie były doliny rzek i naturalnych cieków wodnych, do których były dostosowywane układy przestrzenne zabudowy. Powstawały bardzo długie ciągi zagród, rozprzestrzeniające się niejednokrotnie na kilka kilometrów. Często drogi wiejskie obudowywane były jednostronnie, z otwarciem na dolinę rzeki, niekiedy w dostosowaniu do stron świata. W wielu przypadkach podyktowane to było chęcią zapewnienia bezpośredniego dostępu z zagród: z jednej strony – do pól,

z drugiej – do łąk, położonych nad ciekami wodnymi. W ten sposób zagrody były ściśle związane z arealem rolnym, tworząc jedną całość.

Zagospodarowanie wsi w gminie tworzy różnorodny układ przestrzenny. Najczęściej występują układy liniowe, o zabudowie mniej lub bardziej skupionej, wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych, które tworzą drogi: krajowe, wojewódzkie i gminne, a także drogi o niższej randze funkcjonalnej. Zagrody niekiedy rozproszone w układach kolonijnych, powstałe w wyniku parcelacji ziemi i lokalizacji zabudowy na wydzielonych gruntach gospodarstw rolnych, są niejednokrotnie oddalone od dróg o kilkadziesiąt metrów, co powoduje znaczne wydłużenie dojazdów i trudności z wyposażeniem zagród w zbiorową infrastrukturę techniczną.

Przeobrażenia społeczno-gospodarcze i cywilizacyjne jakie nastąpiły w ostatnim okresie w Polsce, znacznie osłabiły związek między arealem rolnym a zabudową zagrodową (mieszkalno-gospodarczą). Rolnicy większą uwagę zwracają na warunki środowiska mieszkania (zaopatrzenie w wodę, usuwanie nieczystości, zaopatrzenie w energię itp.), niż na bezpośredni kontakt zagrody z polem.

Rolnicze funkcje wsi znajdują odzwierciedlenie w zagospodarowaniu. Większość zagospodarowania wsi stanowi zabudowa zagrodowa (mieszkalno-gospodarcza) na dużych działkach. Większość zabudowy mieszkaniowej we wsiach to zabudowa jednorodzinna stanowiąca własność prywatną. Zabudowa nierolnicza: jednorodzinna i wielorodzinna, występuje niemal wyłącznie w Staszowie. W dużych wsiach nierolnicza zabudowa jednorodzinna jest przemieszana z zabudową siedlisk rolniczych.

W gminie Staszów istnieje 2 880 gospodarstw domowych i 3 030 mieszkań w zabudowie siedliskowej przemieszanej z jednorodzinną. Średnio jedno mieszkanie zamieszkuje 3,8 osób, a jedna osoba ma do dyspozycji 17,4 m². Wskaźniki te nie są korzystne na tle sytuacji mieszkaniowej wsi polskiej i województwa tarnobrzeskiego.

Nowe budynki mieszkalne we wsiach gminy mają charakter zabudowy jednorodzinnej i są bardzo obszerne. Ich powierzchnia użytkowa wynosi średnio 114 m², podczas gdy stare domy mają średnio 66 m², czyli więcej o 5 m² niż we wsiach województwa tarnobrzeskiego.

Aktywność budowlana mieszkańców mierzona liczbą złożonych podań o pozwolenie na budowę wynosiła 367 w okresie od 1990 do 1997 r. Stanowi to 12% całego zasobu mieszkaniowego gminy. Tak więc proces wymiany domów starych na nowe dokonuje się szybko.

Najwięcej podań o pozwolenie na budowę pochodziło ze wsi Podmaleniec, graniczącej ze Staszowem (35). Trzy wystąpienia pochodziło tu od osób zamieszkałych w Staszowie. Dużo domów buduje się także w Smerdynie. We wsiach: Podmaleniec, Smerdyna,

Wiązownica Duża, Wiśniowa, Koniemłoty, Wiązownica Kolonia, Oględów, Sielec, Czajków Północny liczba podań o pozwolenie na budowę wynosiła w latach 1990-1007 od 35 do 9, co w konsekwencji spowodowało zmianę przeznaczenia terenów rolnych na budowlane w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. W całej gminie wiele inwestorów występujących o zgodę na budowę domu pochodziło ze Staszowa (23), najwięcej tych osób buduje się w Oglądowie (7) i w Kurozwałkach (5).

Większość urządzeń usługowych na obszarach wiejskich jest skupiona w siedmiu dużych wsiach: Czajkowie, Koniemłotach, Kurozwałkach, Smerdynie, Wiązownicy Dużej, Wiązownicy Kolonii i Wiśniowej, będących głównymi ośrodkami podstawowej obsługi ludności wiejskiej i rolnictwa. Poza ww. ośrodkami urządzenia usługowe znajdują się też w innych wsiach. Ich powstawanie jest uzależnione w dużej mierze od inwencji mieszkańców, a ostatnio od potrzeb kształtującego się rynku. Zależności te najbardziej charakteryzują strażnice pożarne, których funkcje są niejednokrotnie bardzo szerokie, daleko odbiegające od funkcji podstawowej jaką jest ochrona przeciwpożarowa. Strażnice ochotniczej straży pożarnej znajdują się w 14 wsiach: Czajków Południowy, Czernica, Grzybów, Koniemłoty, Kszczonowice, Kurozwałki, Łukawica, Niemścice, Oględów, Smerdyna, Wiązownica Duża, Wiązownica Mała, Wisniowa i Wola Osowa.

W budynkach strażnic wiejskich znajdują się pomieszczenia o innych funkcjach niż ochrona przeciwpożarowa, są to: sklep – w Niemścicach, świetlica, Koło Gospodyń Wiejskich – w Oglądowie, świetlica, centrala telefoniczna – w Wiśniowej, sklep, świetlica, Koło Gospodyń Wiejskich – w Woli Osowej. W Łukawicy w budynku strażnicy przewiduje się lokalizację sklepu.

Stan techniczny obiektów jest zróżnicowany. W najlepszym stanie jest strażnica w Oglądowie. W dobrym stanie technicznym są budynki strażnic w Czernicy (budynek po byłej szkole), Koniemłotach, Kurozwałkach, Niemścicach, Wiśniowej, woli Osowej i Kszczonowicach. W średnim stanie techniczny jest strażnica pożarna w Smerdynie, wybudowana w latach 20. Strażnica w Czajkowie Północnym jest remontowana, w Wiązownicy Dużej budynek jest w stanie surowym a w Kszczonowicach budowa została rozpoczęta w 1994 r.

Na terenach wiejskich znajduje się 10 przedszkoli we wsiach: Dobra, Koniemłoty, Kurozwałki, Mostki, Oględów, Smerdyna, Wiązownica Duża, Wiązownica Kolonia, Wiśniowa i Wola Osowa. Wszystkie placówki mieszczą się w budynkach własnych, połowa budynków jest w dobrym stanie technicznym. Najlepsze warunki spełnia przedszkole w Kurozwałkach, mieszczące się w adaptowanym budynku agronomówki. W przedszkolu w Koniemłotach przewidziany jest remont kapitalny. Stan techniczny budynków ilustruje poniższa tablica.

Nazwa miejscowości	Stan techniczny budynku
Dobra	dostateczny
Koniemłoty	zadawalający
Kurozwęki	bardzo dobry
Mostki	dobry
Ogledów	dobry
Smerdyna	dobry
Wiązownica Duża	dobry
Wiązownica Kolonia	dobry
Wiśniowa	dostateczny
Wola Osowa.	dostateczny

Szkoły podstawowe znajdują się w następujących wsiach: Czajków, Dobra, Koniemłoty, Kurozwęki, Mostki, Sielec. Smerdyna, Wiązownica Duża, Wiązownica Kolonia, Wiśniowa i Wola Osowska. Stan techniczny budynków szkolnych przedstawiono poniżej.

Nazwa miejscowości	Stan techniczny budynku
Czajków	dostateczny
Koniemłoty	dobry
Kurozwęki	dobry
Mostki	dobry
Smerdyna	dobry
Wiązownica Duża	dobry
Wiązownica Kolonia	dostateczny
Wiśniowa	dobry
Wola Osowa.	Dobry
Dobra	Dostateczny
Sielec	dostateczny

W Wiązownicy Kolonii planowana jest budowa nowej szkoły. W większości budynków szkolnych, z wyjątkiem Smerdyny, Wiązownicy Kolonii i Sielca znajdują się mieszkania nauczycieli, liczba mieszkań wynosi odpowiednio: w Mostkach – 3, w Wiśniowej – 1, w Czajkowie – 4, w Wiązownicy Dużej – 2, w Woli Osowej – 1, w Kurozwękach – 4 i w Koniemłotach – 3 i w Dobrej – 2.

Dzieci mieszkające w dużej odległości od szkół dowożone są do szkoły transportem finansowanym przez Urząd Gminy i Miasta.

Usługi z zakresu ochrony zdrowia na terenach wiejskich prowadzą 3 wiejskie ośrodki zdrowia, Samorządowy Ośrodek Zdrowia w Koniemłotach oraz Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Kurozwękach.

Ośrodek w Koniemłotach pełni funkcje obsługi ponadlokalnej, budynek znajduje się w bardzo dobrym stanie technicznym. Pozostałe 3 ośrodki są znacznie skromniejsze, ich stan techniczny jest zły, mimo tego w zamierzeniach nie zawarto żadnych działań zmiany takiego stanu.

W Kurozwękach znajduje się Zakład Opiekuńczo-Lecznicy prowadzony przez siostry zakonne. Zakład ten zbudowany został w 1884 r przez właścicieli Kurozwęk Sołtyków i Popieli dla potrzebujących opieki starych i chorych ludzi. W placówce przebywa około 140 osób. Obecnie trwa rozbudowa obiektu.

Jedynymi obiektami z zakresu kultury są świetlice wiejskie i biblioteki. Świetlice znajdują się w Smerdynie, Oględowie, Woli Osowej, Jasieniu i Kurozwękach. W trzech pierwszych wsiach mieszczą się one w strażnicach pożarnych; w Jasieniu wynajmowany jest lokal w budynku prywatnym, w Kurozwękach świetlica niedawno została przeniesiona do budynku szkolnego. Wszystkie świetlice z wyjątkiem świetlicy w Smerdynie są w dobrym stanie technicznym.

Biblioteki znajdują się w strażnicach lub w wynajętych lokalach w budynkach prywatnych.

Na obszarach wiejskich w ciągu kilku ostatnich lat bardzo rozwinęła się działalność handlowa. W porównaniu z okresem sprzed 1989 r sieć sklepów bardzo się powiększyła, obecnie sklepy spożywczo-przemysłowe znajdują się w większych skupiskach ludności, w których handel może przynieść dochody właścicielom. W sumie na terenach wiejskich funkcjonuje około 40 sklepów.

Usługi typu komercyjnego, podobnie jak w mieście, powstają w istniejącej zabudowie mieszkaniowej. Handel i usługi rzemieślnicze mieszczą się na ogół w zabudowie mieszkaniowej w adaptowanych na potrzeby usług pomieszczeniach. W ten sposób powstają usługi w miejscach przypadkowych, często oddalonych od centrum wsi.

Wartości kulturowe zagospodarowania

Zabytki na obszarze miasta Staszów

Układ urbanistyczny, początek XVI w – koniec XIX w

Kramnice

Zespół kościoła parafialnego p. w. Św. Bartłomieja

Kościół parafialny p. w. Św. Bartłomieja, adres, pierwszy kościół drewniany istniał w Staszowie przed 1241 r. Został zniszczony przez tatarów. Następny był konsekrowany w 1342 r. Istniejący kościół zachował elementy gotyckie, mimo że był kilkakrotnie przebudowywany. W 1610 r dostawiono wieżę, w latach 1613-25 kaplicę Matki Bożej Różańcowej. W 1783 r pożar częściowo zniszczył kościół. Remonty odbywały się w 1829, 1855, 1907, i w latach ostatnich. Kościół jest jednonawowy z węższym i niższym prezbiterium.

Brama – dzwonnica

Plebania

Kaplica Matki Boskiej Różańcowej, jest zabytkiem I klasy

Kapliczka przy drodze do Opatowa

Pozostałości młyna, własność Potockich i Radziwiłłów

Zajazd , zlokalizowany przy ulicy Krakowskiej na rogu ulicy Kolejowej. *Był to prawdopodobnie dawny zajazd z przełomu XVIII i XIX w. Budynek jest parterowy, murowany, podpiwniczony, z wysokim dachem z naczółkiem. Duża sień przejazdowa.*

Obiekt pilnie wymaga remontu.

Większość staszowskich domów była murowana. Na ogół były to domy rzemieślników. Domy, które zachowały się w starej części Staszowa zostały zrealizowane w wyniku akcji budowlanej z II połowy XVIII w przeprowadzonej nad Czarną przez Augusta Czartoryskiego. Domy te zostały na ogół przebudowane. Większość domów w rynku o układzie kalenicowym, i przy przyległych ulicach zachowało pierwotne elementy architektoniczne.

Most na rzece Czarnej

Park Miejski, ul. Parkowa

Cmentarz katolicki, przy drodze do Pociuszki

Stary cmentarz katolicki, przy kościele św. Bartłomieja

Domy przy ul. Bóźnicznej (Świerczewskiego) nr 1, 18, 21, 23, 24, 26, 28, 38

Domy przy ul. Długiej nr 10, 28, 29, 35, 36, 37, 39, 41, 43, 44, 45, 50

Domy przy ul. Kolejowej nr 9, 11, 22, 26, 28

Domy przy ul. Kościelnej nr 1, 5, 17, 28, 30, 31

Dom przy ul. Ogrodowej nr 5

Dom przy ul. Poprzecznej nr 21

Domy przy ul. Przejazdowej nr 15, 26

Domy przy Rynku nr 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 17, 18, 20, 21, 25, 26, 27, 32, 33

Domy przy ul. Szkolnej nr 3, 9

Dom przy ul. Szpitalnej nr 21

Dom przy ul. Wschodniej nr 5

Zabytki na obszarach wiejskich

Koniemłoty

Kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, wybudowany w 1326 r

Kaplica św. Benedykta, z rokokowym ołtarzem

Tablica w murze cmentarnym, z 1700 r na pamiątkę wspólnego pogrzebania kości

Plebania, dawny klasztor Benedyktynów Świętokrzyskich, z 1667 r. W nim portrety Walentego Szaniawskiego z XVIII w

Kaplica na cmentarzu parafialnym, z 1840 r

Kurozwęki

Kościół p. w. Św. Rocha, zlokalizowany przy wjeździe do miasteczka od strony Staszowa. Kościół powstał w I połowie XVIII w w podzięce za ocalenie mieszkańców od epidemii cholery, która panowała w mieście w 1705 r. Kościół jest muryrowany, na planie prostokąta, zamkniętego półkoliście od południa. Od północy znajduje się kruchta. Dach kościoła jest wysoki kryty gontem. Na kalenicy, w środku dachu znajduje się bogata w formie sygnaturka zwieńczona krzyżem. Kościół jest otoczony murem z bramką.

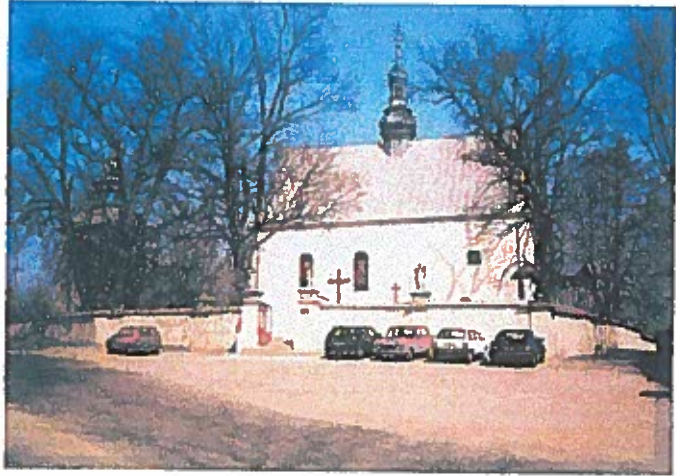
Kurozwęki – kościół św. Rocha

Kościół stanowi własność Kościoła Rzymsko-Katolickiego. Jest użytkowany zgodnie z przeznaczeniem. Nabożeństwa odbywają się sporadycznie: 18 sierpnia w dzień św. Rocha i w drugi dzień Wielkanocy. Stan techniczny kościoła jest dobry. Kościół został uszkodzony w czasie wojny w 1944 r. Po wojnie został generalnie odremontowany. W 1986 r był ponownie restaurowany – między innymi wymieniono gonty na dachu kościoła i bramce.

Wiśniowa

Kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego, z 1680 r W nim urna z sercem Hugo Kollątaja z 1882 r.

Wiśniowa Poduchowna –
- kościół p. w. Przemienienia Pańskiego

Zespół pałacowo-parkowy, usytuowany przy głównej ulicy wiejskiej, *pochodzi z końca XVIII wieku. W pałacu znajduje się sala pamięci Hugo Kollątaja. Zespół jest jednym z najcenniejszych zabytków w gminie Staszów. Należał do rodziny Kollątajów.*

Zespół pałacowo-parkowy jest własnością gminy Staszów. Pałac jest użytkowany przez szkołę podstawową. Stan techniczny budynku jest dobry.

Wiśniowa - Pałac Kollątajów

Rekreacja i turystyka

Gmina Staszów jest położona w pięknym krajobrazie przyrodniczym pomiędzy Górami Świetokrzyskimi a Wisłą, na który składają się rozległe kompleksy lasów, zawierających unikatowe okazy flory i fauny. Znajdują się tu niewielkie wzgórza i wyjątkowo urokliwe wąwozy, na ścianach których rosną reliktywne rośliny stepowego pochodzenia. Są tu doskonałe warunki naturalne do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej oraz łowiectwa i hippiki. Naturalne zbiorniki wodne nadają się do uprawiania sportów wodnych oraz do wędkowania. Rzeka Czarna tworzy w mieście i okolicy malownicze zakręty.

Tranzytowe położenie gminy powoduje, że Staszów i związany z nim Golejów jest znanym ośrodkiem wypoczynkowo-rekreacyjnym. Na potrzeby rekreacji pobytowej wykorzystywany jest las i oczka wodne w rejonie Golejowa. Dominuje tu turystyka pobytowa, kilkunastodniowa lub weekendowa, wykorzystująca domy wczasowe, domki kempingowe, pola namiotowe. Zbyt duża pojemność ośrodka, zabudowa terenów otaczających jezioro Golejów, brak wyposażenia terenów w odpowiednią infrastrukturę techniczną stanowi zagrożenie dla środowiska przyrodniczego.

Obok walorów przyrodniczo-krajobrazowych Ziemia Staszowska posiada ciekawe zabytki architektury przyciągające miłośników turystyki kulturowej.

Wielkim walorem Staszowa jest jego usytuowanie go na szlaku historycznym miast tej części Polski – Sandomierza, Opatowa, Baranowa i rezydencji wiejskich, takich jak Kurozwęki i Rytwiany. Interesująca jest przeszłość tej ziemi, leżącej na styku cywilizacji zachodnio- i wschodnioeuropejskiej, wielkim walorem są zachowane dotychczas enklawy tradycyjnej architektury ludowej.

Zespół staromiejski w Staszowie, kościół św. Bartłomieja, młyn, ratusz, kaplice, kapliczki i figury przydrożne wpisane w krajobraz, stare dwory i pałace, ludowa architektura modrzewiowych chat, cmentarna rzeźba nagrobkowa, resztki kultury pożydowskiej i ślady pradziejowe – stanowiska archeologiczne – wszystko to przyciąga turystów.

W parku miejskim, usytuowanym nad rzeką Czarną, znajduje się kilka cennych okazów drzew, skwerów otaczających od północy strefę śródmiejską oraz kilku ogrodów działkowych.

Tradycyjne miejsca spacerów w mieście to malownicze brzegi rzeki Czarnej i kanału oraz rozległe łąki na zapleczu osiedli mieszkaniowych. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego umieszczono koncepcję wykorzystania dla funkcji rekreacji i wypoczynku brzegów kanału obok starego młyna – jednego z najpiękniejszych zabytków w mieście. Mają tu powstać bulwary nadrzeczne dla ruchu pieszego, urządzone zieleń,

usługi gastronomiczne i handlowe. Drugim malowniczym miejscem, w którym rzeka ma być udostępniona spacerowiczom jest rejon Staszówka.

Dotychczas brzegi rzeki i kanału nie są zagospodarowane urządzoną zielenią i usługami związanymi z rekreacją. Jednym z powodów tego jest zanieczyszczenie wód rzeki i kanału.

Według ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, tereny sportowe mają się znajdować w pasie między rzeką a kanałem w zachodniej części miasta. Istniejących obiektów sportowych miasto jeszcze nie posiada.

Bazę gastronomiczną stanowią m.in. reprezentacyjna restauracja *Pod zegarem* i bar *Korab* w Staszowie oraz restauracja hotelu w Rytwianach.

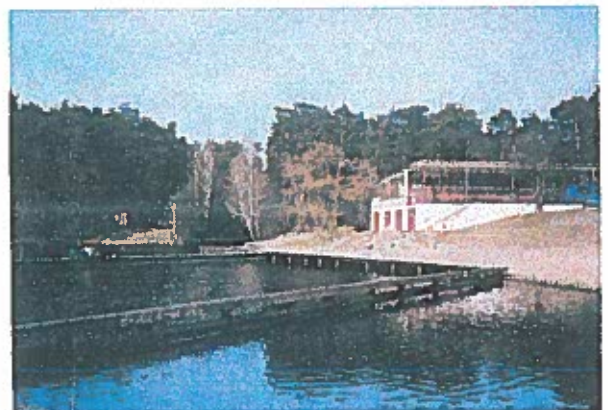
Piękno Ziemi Staszowskiej dla przyciągnięcia turystów wspomagane jest przez miejscowy program okresowych i stałych imprez kulturalnych i ośrodków kultury w Staszowie (zbiory sztuki, i ekspozycje, Dni Staszowa).

Najbardziej znanymi atrakcjami bliskich okolic Staszowa, przyciągającymi turystów są obok uroków przyrody:

- Stadnina koni w Kurozwękach,
- Kopiec Kościuszki w Połańcu,
- Klasztor w Rytwianach,
- Pałac w Kurozwękach,
- Pałac w Rytwianach.

Bazą turystyczną Ziemi Staszowskiej są: hotel *Gwarek* w Staszowie, Ośrodek Wypoczynkowy *Wilga* w Golejowie, Ośrodek Wypoczynkowy *Lotnik* w Golejowie, hotel w Rytwianach.

Dzięki dwuzawodowości i zarobkowym wyjazdom oraz wykorzystywaniu miejscowego bogactwa dostępnego dla wielu – kamienia wapiennego – rolnicy wybudowali na staszowskiej wsi wiele dużych domów z pełnym wyposażeniem w media, które znakomicie nadają się do przyjmowania gości. Niestety brak odpowiedniej promocji walorów rekreacyjno-turystycznych regionu oraz zbyt wolne tempo rozwoju agroturystyki powoduje ciągle niski popyt na tę formę wypoczynku.

Staszów – ośrodek wypoczynkowy w Golejowie

Staszów leży w węźle dróg krajowych o znaczeniu regionalnym. Krzyżują się tu następujące drogi krajowe:

- ◆ Opatów – Staszów – Stopnica (757)
- ◆ Kielce – Raków – Staszów – Połaniec (764)
- ◆ Jędrzejów – Szydłów – Staszów – Osiek (765)

Trasy dróg krajowych przechodzące przez miasto nie są w stanie zapewnić normalnych warunków dla tras dróg krajowych, a ruch tranzytowy nadmiernie obciąża zwłaszcza śródmieście.

Wkrótce po reformie administracyjnej zasięg oddziaływania Staszowa jako ośrodka ponadlokalnego (powiatowego) powiększy się o ruch docelowy z sąsiednich gmin.

Wzrost znaczenia tego węzła drogowego dla ruchu tranzytowego nastąpi w przypadku budowy mostu na Wiśle w rejonie Połańca. Prognozowana trasa tranzytowa znaczenia ponadregionalnego przebiegająca przez Staszów to droga (764) przedłużona dzięki nowej przeprawie mostowej do Mielca i Rzeszowa.

Istniejąca sieć ulic przelotowych w mieście jest nieprzystosowana do zadań jakie staną przed Staszowem. W planie perspektywicznym opracowanym dla Staszowa układ ulic jest wzbogacony o 3 obwodnice: zachodnią, wschodnią i południową (niemal całkowicie ostatnio zrealizowaną) oraz trasę śródmiejską, prowadzącą ruch z Połańca w kierunku Kielc i Opatowa (tranzyt) i poprawiającą standard ruchu miejskiego.

Potrzeba rozbudowy układu ulic wynika nie tylko z dużej uciążliwości ruchu tranzytowego w centrum miasta, ale również z powodu rozwoju przestrzennego miasta w kierunku północnym i wschodnim.

Na terenie gminy drogi krajowe (około 41 km) prowadzą ruch tranzytowy i lokalny. W przyszłości zamierza się ograniczyć na nich ruch lokalny przez rozwijanie sieci dróg gminnych. Obecnie drogi krajowe mają miejscami zbyt wąskie pasy ruchu i niedostosowane parametry geometryczne do wyższych prędkości. Odcinkowych korekt trasy wymagają drogi 765 na odcinku od Golejowa do Radzikowa oraz w Kurozwękach.

Sieć dróg wojewódzkich (24) i gminnych jest niewystarczająca. Brak przepraw mostowych przez rzekę Kacankę i Czarną jest przeszkodą w równomiernym nasyceniu terenu drogami. Układ dróg wymaga korekty, uzupełnienia i podniesienia standardu. Drogi wo-

jewódzkie mają długość ogółem 90 km, gminne – około 250 km. Powierzchnię bitumiczną ma zaledwie około 70% dróg wojewódzkich i około 3% gminnych. Ich jakość jest bardzo zła. Drogi gruntowe nieutwardzone stanowią około 9% dróg wojewódzkich i około 90% gminnych.

Komunikacja autobusowa obsługiwana jest przez PKS i linie prywatne. W Staszowie znajduje się 13 centrum obszaru komunikacyjnego PKS. Obszar ten obejmuje gminy: Bogoria, Staszów, Osiek, Połaniec, Łubnice, Pacanów i Rytwiany. PKS obsługuje codziennie 8 kursów linii pospiesznych; po 2 do Krakowa i Kielc, po 1 do Warszawy, Katowic, Rzeszowa i Lublina. Oferta PKS wspomagana jest przez linie prywatne.

Linie podmiejskie i lokalne tworzą dosyć gęstą sieć połączeń i przystanków. Częstotliwość kursów jest niewystarczająca. Najgorzej przedstawia się obsługa pasażerów w Staszowie; oddalone osiedla mieszkaniowe są słabo obsłużone a niewygodny układ ulic jest przeszkodą dla wielkogabarytowego taboru PKS. Ogółem z dworca PKS w Staszowie rozpoczyna 276 kursów dziennie, z tej liczby 111 tylko w dni robocze. Specjalnych szkolnych kursów jest dziennie 20, niedzielnych (m.in. do Goleniowa) 13, pozostałych 25. Poważną przeszkodą w poprawie sytuacji w dziedzinie komunikacji autobusowej w gminie jest zły stan taboru i dróg. Dyrekcja PKS nie widzi możliwości rozwoju działalności – rozszerzenia sieci kursów i wzmożenia ich częstotliwości.

Komunikacja kolejowa przeznaczona jest przede wszystkim do przewozów towarowych. Przez obszar gminy przebiegają linie relacji:

- ◆ Chmielów – Włoszczowa – Kielce. Jest to linia drugorzędna jednotorowa do przewozów towarowych 120 osiowych,
- ◆ Bogoria – Staszów – Szczucin. Jest to linia wąskotorowa, pełni rolę uzupełniającą i przeznaczona jest do stopniowej likwidacji

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

System wodociagowy

Na obszarze gminy Staszów funkcjonują cztery komunalne systemy wodociagowe pracujące na bazie ujęć wód wglębnych. Są to:

- WZ1-wodociąg grupowy „Staszów”, obejmujący swym zasięgiem miasto Staszów oraz wsie: Dobra, Gaj Koniemłocki, Grzybów, Koniemłoty, Kszczonowice, Krzywołęcz, Niemścice, Oględów, Podmaleniec, Ponik, Sielec, Stefanówek, Zagrody, Zięblice oraz 5 wsi z gminy Rytwiany,
- WZ2-wodociąg grupowy „Sztombergi-Czajków”, obejmujący swym zasięgiem wsie: Sztombergi, Czajków Południowy, Wiśniowa Poduchowna, Wiśniowa, Wola Wiśniowska, Czajków Północny, Mostki oraz przysiółki: Józefów, Kamionki, Wola Wiśniowska, Łepki-Stara Wieś,
- WZ3-wodociąg wiejski „Kurozwęki”, obejmujący swym zasięgiem wieś Kurozwęki,
- WZ4-wodociąg wiejski „Wola Osowa”, obejmujący swym zasięgiem wieś Wola Osowa oraz ujęcia wody na potrzeby przemysłowe t.j.:
- WZp-ujęcie wody wglębnej w Wiązownicy Małej, pracujące na potrzeby kopalni Osiek,
- UWp-ujęcie wód powierzchniowych na potrzeby Kopalni i Zakładów Chemicznych Siarki w Grzybowie oraz na potrzeby stawów rybnych w Rytwianach.

Z rzeki Czarnej Staszowskiej ujmuje również wodę Zakład Utylizacyjny „Bacutil”.

Wodociąg Grupowy „Staszów”_zasilany jest z dwóch ujęć wód wglębnych trzeciorzędowych Radzików I i Radzików II.

Zatwierdzone zasoby w kat. „B” dla ujęcia Radzików I wynoszą $Q_e = 253 \text{ m}^3/\text{h}$ dla 4 studni natomiast dla ujęcia Radzików II wynoszą $Q_e = 400 \text{ m}^3/\text{h}$ dla 4 odwierconych studni.

Pozwolenie wodnoprawne z 10. 02.1995 r. na pobór wód podziemnych do 1. 03. 2000 r. z ujęć Radzików I dla 3 studni i Radzików II dla 2 studni określa następujące wielkości wydajności:

$$Q_{\text{śr d}} = 6\,122 \text{ m}^3/\text{d},$$

$$Q_{\text{max d}} = 7\,034 \text{ m}^3/\text{d},$$

$$Q_{e \text{ max h}} = 586 \text{ m}^3/\text{h}.$$

Ujęcia te mają wyznaczoną ochronną strefę pośrednią wewnętrzną.

Użytkownikiem ujęć wody Radzików I i Radzików II wodociągu grupowego „Staszów” jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Staszowie.

Ujęcia aktualnie zaopatrują w wodę miasto Staszów, Kopalnię i Zakłady Chemiczne Siarki „Siarkopol” w Grzybowie i 20 wsi w gminie Staszów i gminie Rytwiany.

K. i Z.Ch.S. w Grzybowie pobierają wodę z wodociągu grupowego „Staszów” na potrzeby socjalno-bytowe załogi oraz na potrzeby mieszkańców wsi położonych na terenie woj. kieleckiego pozostających pod niekorzystnym wpływem działalności przemysłowej „Siarkopolu”. Woda pobierana jest na potrzeby socjalno-bytowe dla ok. 2200 pracowników oraz ok. 200 mieszkańców wsi.

Woda pobierana z ujęć podziemnych Radzików I i II jest przeznaczona przede wszystkim na potrzeby socjalno-bytowe ludności w mieście Staszowie i sąsiadujących z nim wsi oraz zakładów pracy. Na terenach wiejskich wykorzystywana jest również na potrzeby hodowli.

W 1997 r. produkcja wody wynosiła ok. 4 000 m³/dobę, co stanowiło 66 % możliwej do uzyskania ilości wody z istniejącego ujęcia /wg pozwolenia wodnoprawnego/.

Woda ze studni ujęcia Radzików II jest tłoczona bezpośrednio w przewód dosyłowy do Z.O.W. w Grzybowie. Woda ze studni głębinowych ujęcia Radzików I i nadmiar wody ujmowanej na ujęciu Radzików II tłoczona jest do 2 zbiorników retencyjnych terenowych o pojemności po 2 000 m³ każdy, zlokalizowanych na terenie stacji wodociągowej Radzików. Dodatkowo w rejonie szpitala przy ul. 11-ego Listopada jest zlokalizowany zbiornik terenowy o poj. $V = 2 \cdot 200$ m³.

Układ sieci wodociągowej jest pierścieniowo-promienisty. Występujące okresowe niedobory wody w różnych odcinkach sieci wodociągowej jest spowodowany nadmierną jednostronną rozbudową wodociągu i brakiem realizacji wszystkich zakładanych pierścieni magistralnych.

Obecnie długość sieci magistralnych wynosi 15,6 km, sieci wodociągowej w mieście - 41,5 km i na wsi - 126,6 km, przyłączy wodociągowych w mieście - 19,7 km. Razem długość sieci wodociągu grupowego „Staszów” wynosi 126,6 km.

W 1997 r. zanotowano 48 awarii na sieci wodociągowej w mieście Staszowie.

Wodociąg grupowy „Sztombergi-Czajków” zasilany jest z ujęcia wód podziemnych trzeciorzędowych o zatwierdzonych zasobach w kat. „B” w ilości $Q_e = 84$ m³/h. Woda pobierana jest przy pomocy dwóch studni głębinowych /w tym jedna rezerwowa/ zlokalizowanych na terenie stacji wodociągowej we wsi Sztombergi w ilości $Q_{\text{śr d}} = 615$ m³/dobę, $Q_{\text{max d}} = 856$ m³/dobę.

Według pozwolenia wodnoprawnego z dnia 12.07.1995 r. ujęcie wody i stacja wodociągowa o przepustowości $Q = 1462 \text{ m}^3/\text{dobę}$ ma zabezpieczyć wodę dla 7 wsi i 4 przysiółków. Użytkownikiem wodociągu grupowego „Sztombergi-Czajków” jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Staszowie.

Wyznaczone są jedynie strefy ochrony bezpośredniej studni. Nie zostały opracowane i wyznaczone strefy ochrony pośredniej – wewnętrzna i zewnętrzna – ujęcia wody.

Wodociąg wiejski „Kurozwęki” zasilany jest z ujęcia wód wgłębnych trzeciorzędowych o zatwierdzonych zasobach w kat. „B” w ilości $37 \text{ m}^3/\text{h}$. Ujęcie stanowią dwie studnie głębinowe /jedna awaryjna/ o określonej wydajności dla S1 - $Q_e = 16 \text{ m}^3/\text{h}$, dla S2 /awaryjna/ - $Q_e = 21 \text{ m}^3/\text{h}$.

Pozwolenie wodnoprawne z dnia 15.09.1995 r. zezwalające do 1.09.2000 r. na pobór wody w miejscowości Kurozwęki dla potrzeb wsi Kurozwęki określa następujące wielkości wydajności:

$$Q \text{ śr d} = 101 \text{ m}^3/\text{d},$$

$$Q \text{ max d} = 125 \text{ m}^3/\text{d},$$

$$Q \text{ max h} = 8,5 \text{ m}^3/\text{h}.$$

Wodociąg ten obsługuje ok. 120 gospodarstw. Użytkownikiem tego wodociągu jest P.G.K.i M. w Staszowie.

Wyznaczone są jedynie strefy ochrony bezpośredniej studni. Nie zostały opracowane i wyznaczone strefy ochrony pośredniej – wewnętrzna i zewnętrzna – ujęcia wody.

Wodociąg wiejski „Wola Osowa” zasilany jest z ujęcia wód wgłębnych trzeciorzędowych o zatwierdzonych zasobach w kat. „B” w ilości $24 \text{ m}^3/\text{h}$. Ujęcie stanowią dwie studnie głębinowe /w tym jedna awaryjna/.

Pozwolenie wodnoprawne z 18 .04.1996 r. zezwała do 1.04.2001 r. na pobór wody z tego ujęcia w ilości:

$$Q \text{ śr d} = 96 \text{ m}^3/\text{d},$$

$$Q \text{ max d} = 121 \text{ m}^3/\text{d},$$

$$Q \text{ max h} = 9,4 \text{ m}^3/\text{h}.$$

Wodociąg obejmuje swym zasięgiem tylko Wolę Osową. Użytkownikiem tego wodociągu jest P.G.K.i.M. w Staszowie.

Wyznaczone są jedynie strefy ochrony bezpośredniej studni. Nie zostały opracowane i wyznaczone strefy ochrony pośredniej – wewnętrzna i zewnętrzna – ujęcia wody.

Ujęcie wód powierzchniowych na potrzeby przemysłu wybudowane zostało na prawym brzegu rzeki Czarnej Staszowskiej jako ujęcie zatokowe. Woda ujmowana jest na potrzeby kopalni, Z.Ch.S. w Grzybowie i stawów rybnych w Rytwianach.

Wodociąg przemysłowy „Wiązownica Mała” wybudowany został na potrzeby kopalni w Osieku. Ujęcie wód głębinowych zlokalizowane jest w Wiązownicy Małej. Ujęcie to stanowią trzy studnie głębinowe /w tym jedna rezerwowa/, pobierające wodę z trzeciorzędowego pokładu wodonośnego.

Dla ujęcia „Wiązownica Mała” wyznaczone zostały strefy ochrony pośredniej wewnętrznej i zewnętrznej.

Woda z tego ujęcia jest bardzo dobrej jakości. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne ujęcia zostały określone na 250 m³/h. Zgodnie z danymi uzyskanymi w K.i Z.C.S. „Siarkopol” - Grzybów produkcja wody na ujęciu „Wiązownica Mała” w chwili obecnej wynosi Q_{śr.d.}=1026 m³/d tj. ok. 43 m³/h.

Z ujęcia tego obecnie zaopatrywane są cztery wsie w gminie Staszów, tj.: Wiązownica Mała, Wiązownica Kolonia, Smerdyna i Wiązownica Duża, a także:

- 17 wsi w gminie Osiek,
- Kopalnia Siarki „Osiek”,
- 2 wsie w gminie Rytwiiany,
- miasto Połaniec,
- miejscowości w gminie Połaniec,
- elektrownia „Połaniec”.

Wobec występującego znacznego deficytu wody w gminie Połaniec oraz południowej części gminy Osiek, opracowano nowy bilans zapotrzebowania na wodę obejmujący:

- wszystkie miejscowości gminy Osiek,
- 4 miejscowości z gminy Staszów,
- 2 miejscowości z gminy Rytwiiany,
- miasto Połaniec i 12 miejscowości z gminy Połaniec,
- Kopalnię Siarki „Osiek”,
- elektrownię „Połaniec”.

Zgodnie z tym bilansem perspektywiczne zbiorcze zapotrzebowanie wody na cele bytowo-gospodarcze wynosi Q_{śr.d.}= 5138,55 m³/d, co mieści się w zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych ujęcia „Wiązownica Mała”. Obecnie został złożony wniosek o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego na pobór wody w ilości Q_{śr.d.}=4200 m³/d.

System kanalizacji :

- sanitarnej

Sieciowy system odprowadzenia ścieków istnieje tylko w mieście Staszowie. Odprowadzanie ścieków odbywa się w systemie kanalizacji rozdzielczej. Układ sieci kanali-

zacji sanitarnej jest grawitacyjno-pompowy. Do kanalizacji odprowadzane są ścieki sanitarne oraz przemysłowe z istniejących na terenie miasta zakładów przemysłowych. Obecnie istnieją 3 lokalne systemy kanalizacyjne z przepompowniami ścieków. Ścieki z miasta doprowadzane są do oczyszczalni ścieków położonej na południowym krańcu miasta, na prawym brzegu rzeki Czarnej Staszowskiej. Na oczyszczalni oczyszczane są również ścieki dowożone wozami asenizacyjnymi z szamb z terenu całej gminy.

Oczyszczalnia ścieków została wybudowana w dwóch niezależnych ciągach technologicznych o przepustowości po 4 750 m³/d każdy. Z uwagi na faktyczną ilość obecnie oczyszczanych ścieków w ilości ok. 4 000 m³/d uruchomiony został tylko jeden ciąg. Wykorzystanie tej oczyszczalni w chwili obecnej wynosi 40 % możliwej do osiągnięcia przepustowości. Jakość wody po oczyszczeniu osiąga bardzo dobre parametry i spełnia wymagania norm przewidzianych po 2000 r.

Do rzeki Czarnej Staszowskiej odprowadzane są ścieki sanitarno-przemysłowe z Zakładu Utylizacyjnego „Bacutil”. Zakład odprowadza ok. 100 m³/d ścieków zanieczyszczonych organicznie. Ścieki te przed wprowadzeniem do rzeki są tylko podczyszczane w odtłuszczaczu i osadniku gnilnym.

- deszczowej

Na terenie miasta występuje dość dobrze rozbudowana sieć kanałów deszczowych. Łączna długość kolektorów deszczowych wynosi ok. 21 km., a kanałów otwartych ok. 22 km. Odbiornikiem wód deszczowych jest rzeka Czarna Staszowska.

Istniejący system kanalizacji deszczowej nie posiada urządzeń do podczyszczania ścieków deszczowych. Większość istniejących kanałów deszczowych została wybudowana stosunkowo niedawno, w związku z czym można w pełni wykorzystać je w rozwiązaniach docelowych.

System usuwania odpadów stałych

Eksploatowane przez Zakład Usług Komunalnych M.P.G.K.i M. w Staszowie wysypisko śmieci uruchomione w 1989 r. zlokalizowane jest w granicach administracyjnych miasta Staszowa w północno-wschodniej części. Powierzchnia wysypiska wynosi 3,38 ha, przy czym obecnie odpady stałe składowane są na powierzchni 1,5 ha. Wysypisko jest ogrodzone i urządzone. Szacuje się, że pojemność wysypiska wystarczy do 2010 r. Obecne nagromadzenie odpadów stałych na wysypisku wynosi 210 950 m³.

Ilość odpadów stałych składowanych na wysypisku w ciągu roku wynosi ok. 25 000 m³. Odpady stałe przyjmowane są na wysypisko z terenów gmin Staszów i Rytwiany, a także niewielkie ilości z gminy Pacanów /150 m³ rocznie/. Ponad 75 % odpadów dowożonych jest na wysypisko przez Zakład Usług Komunalnych, reszta indywidualnie.

Na terenie gminy we wsiach: Koniemłoty, Grzybów, Niemścice, Zagrody, Wola Osowa oraz Smerdyna zlokalizowane zostały wiejskie punkty gromadzenia odpadów. Nie są to jednak punkty prawidłowo zorganizowane, a jedynie ogrodzone i utwardzone płytami betonowymi.

Zakład Usług Komunalnych prowadzi selektywną zbiórkę odpadów. Pojemniki rozstawione są obecnie na terenie szkół i osiedli budownictwa wielorodzinnego.

System elektroenergetyczny

Miasto i gmina Staszów zasilane są w energię elektryczną z ogólnokrajowej sieci energetycznej dwustronnymi liniami napowietrznymi i kablowymi SN - 15 kV z głównego punktu zasilania GPZ 110/15 kV. GPZ zlokalizowany w południowo-zachodniej części miasta, na jego obrzeżu, wyposażony w dwa transformatory o mocy 16 MVA każdy, zasilany jest dwustronnie liniami:

- 110 kV „Połaniec - Staszów”,
- 110 kV „Grzybów - Staszów”.

Oprócz GPZ Staszów na terenie gminy znajduje się GPZ Grzybów zrealizowany na potrzeby kopalni siarki. Zasilany jest linią wysokiego napięcia 110 kV Grzybów-Połaniec.

Miasto zasilane jest poprzez sieć kablowa - napowietrzną o długości ok. 70 km i ponad 50 stacji transformatorowych SN/nn. Tereny sołectw zasilane są dwustronnie liniami napowietrznymi i kablowymi o łącznej długości ok. 150 km z ok. 100 stacji transformatorowych.

Oprócz linii zasilających miasto i tereny gminy Staszów GPZ „Staszów” zasila również 6 linii średniego napięcia 15 kV o charakterze sieci magistralnych, mających znaczenie ponadlokalne. Linie te oprócz zasilania stacji transformatorowych 15/0,4 kV zlokalizowanych na terenie gminy Staszów i gmin sąsiednich stanowią połączenia GPZ „Staszów” z innymi głównymi punktami zasilającymi. Orientacyjny przebieg tych linii przedstawiono na rys. 3.

W celu zapewnienia niezawodności dostaw i pokrycia zapotrzebowania na energię elektryczną obecnych odbiorców istnieje konieczność dobudowy czterech stacji transformatorowych na terenie miasta i 6 stacji we wsiach: Wiązownica Mała, Wiązownica Duża, Kurozwęki i Zagrody.

Barierę dalszego rozwoju miasta i gminy stanowią sieci niskich napięć i stacje transformatorowe 15/0,4 kV. Wystąpienie znacznego zapotrzebowania na energię elektryczną na potrzeby np. ogrzewania istniejących lub projektowanych budynków jednorodzinnych będzie wymagało przebudowy stacji transformatorowych i sieci niskich napięć.

System gazowniczy

Gaz ziemny wysokometanowy doprowadzany jest do stacji redukcyjno-pomiarowych I st. gazociągiem wysokiego ciśnienia Tarnów - Grzybów.

Na terenie miasta /osiedle Staszówek/ zlokalizowana jest stacja redukcyjno-pomiarowa o wydajności 5 500 Nm³/h. W chwili obecnej stacja ta posiada znaczną rezerwę wydajności, gdyż potrzeby odbiorców wynoszą 2 000 Nm³/h. Stacja wykorzystywana jest więc w ok. 36 %. Istniejąca rozbudowana sieć średnioprężna zasila w gaz zabudowę jednorodziną i rozproszoną poprzez indywidualne reduktory domowe. Odbiorcy w zabudowie wielorodzinnej zaopatrywani są poprzez stacje redukcyjno-pomiarowe II st. i sieć niskoprężną.

Druga stacja redukcyjno-pomiarowa I st. znajduje się na terenie wsi Koniemłoty. Ze stacji tej poprzez sieć średniego ciśnienia i indywidualne reduktory przydomowe zaopatrywani są przede wszystkim odbiorcy zamieszkujący wieś Koniemłoty oraz niektóre wsie gminy Rytwiany. Stacja wykorzystywana jest obecnie w ok. 33 %.

System gazowniczy na terenie gminy jest w trakcie dalszej realizacji, a obecny zasięg obszarowy przedstawiono na rys. 3. Przygotowana jest dokumentacja realizacyjna na zgazyfikowanie dalszych wsi tj. Ogłędów i Mostki ze stacji redukcyjno-pomiarowej Koniemłoty.

System ciepłowniczy

Podstawowym źródłem ciepła dla miasta Staszowa stanowi Ciepłownia Miejska składająca się z dwóch kotłowni o łącznej mocy cieplnej 29,0 MW. Kotłownia nr 1 o wydajności nominalnej 5,8 MW pracuje jedynie w sezonie letnim na potrzeby ciepłej wody użytkowej. Kotłownia nr 2 o nominalnej wydajności 23,2 MW pracuje w sezonie grzewczym na potrzeby centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej z mocą 12,9 MW. Ilość ciepła wytwarzanego na potrzeby centralnego ogrzewania stanowi 81 %, a na podgrzanie wody użytkowej 19 % całości wyprodukowanego w ciągu roku ciepła.

Z całkowitej ilości ciepła wytwarzanego w ciepłowni na potrzeby centralnego ogrzewania 80 % pokrywa potrzeby budownictwa mieszkaniowego, 7 % - budownictwa użyteczności publicznej, a pozostałych 13 % - handlu i usług. Powierzchnia użytkowa mieszkań ogrzewanych ciepłem z ciepłowni miejskiej wynosi ok. 206 000 m², obiektów użyteczności publicznej - 18 200 m², handlu i usług - 9 300 m².

Łączna długość sieci cieplnej zasilanej z Ciepłowni Miejskiej wynosi 7,2 km.

Własnością ZEC Staszów są ponadto dwie kotłownie lokalne tj. kotłownia węglowa oraz kotłownia gaz o mocy ok. 0,2 MW każda. Pozostałe kotłownie, to kotłownie

indywidualne, z których osiem to kotłownie gazowe, a pozostałe to kotłownie opalane węglem. Łączna moc kotłowni indywidualnych wynosi 14,85 MW.

Kotły węglowe w kotłowni miejskiej są znacznie wyeksploatowane, a emitowane przez nie do atmosfery ilości zanieczyszczeń są na granicy dopuszczalnych norm obowiązujących do 1998 r., natomiast od 1999 r. emisja zanieczyszczeń będzie znacznie przekraczała dopuszczalne normy.

Ze względu na zły stan techniczny kotłów w Ciepłowni Miejskiej oraz zaostrenie wymogów w zakresie ochrony atmosfery ZEC zamierza podjąć działania zmierzające do wymiany kotłów węglowych na kotły opalane gazem ziemnym. Zwiększenie sprawności wytwarzania energii cieplnej z 62 % obecnie, do 90 % po modernizacji ciepłowni doprowadzi do uzyskania rezerw wytwarzanej energii cieplnej.

System telekomunikacyjny

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 6 centrali telefonicznych, z których dwie znajdują się na terenie miasta Staszowa. Są to centrale automatyczne o liczbie numerów:

- 2200 NN - CA Staszów,
- 2000 NN - CA Staszów,
- 50 NN - CA Kurozwęki,
- 184 NN - CA Koniemłoty,
- 30 NN - CA Wiązownica,
- 200 NN - CA Wiśniowa.

Wszystkie centrale telefoniczne wykorzystane są w 100 %, brak jest rezerw.

W 1999 r. planowana jest rozbudowa centrali telefonicznej w Staszowie do 3500 NN, w Wiązownicy do 300 NN i Kurozwękach do 300 NN.

Na terenie miasta linie telefoniczne prowadzone są jako kable ziemne, natomiast na terenach wiejskich w większości prowadzone są na słupach, co powoduje częste awarie.

Dalszy rozwój gminy Staszów powinien wymusić bardziej intensywny rozwój systemu telekomunikacyjnego. Jednak z uwagi na coraz bardziej powszechne wykorzystywanie telefonii komórkowej w systemie łączności rozbudowa tradycyjnej sieci telefonicznej może okazać się nieopłacalna.

Według pozwolenia wodnoprawnego z dnia 12.07.1995 r. ujęcie wody i stacja wodociągowa o przepustowości $Q = 1462 \text{ m}^3/\text{dobę}$ ma zabezpieczyć wodę dla 7 wsi i 4 przysiółków. Użytkownikiem wodociągu grupowego „Sztombergi-Czajków” jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Staszowie.

Wyznaczone są jedynie strefy ochrony bezpośredniej studni. Nie zostały opracowane i wyznaczone strefy ochrony pośredniej – wewnętrzna i zewnętrzna – ujęcia wody.

Wodociąg wiejski „Kurozwęki” zasilany jest z ujęcia wód wglębnych trzeciorzędowych o zatwierdzonych zasobach w kat. „B” w ilości $37 \text{ m}^3/\text{h}$. Ujęcie stanowią dwie studnie głębinowe /jedna awaryjna/ o określonej wydajności dla S1 - $Q_e = 16 \text{ m}^3/\text{h}$, dla S2 /awaryjna/ - $Q_e = 21 \text{ m}^3/\text{h}$.

Pozwolenie wodnoprawne z dnia 15.09.1995 r. zezwalające do 1.09.2000 r. na pobór wody w miejscowości Kurozwęki dla potrzeb wsi Kurozwęki określa następujące wielkości wydajności:

$$Q \text{ śr d} = 101 \text{ m}^3/\text{d},$$

$$Q \text{ max d} = 125 \text{ m}^3/\text{d},$$

$$Q \text{ max h} = 8,5 \text{ m}^3/\text{h}.$$

Wodociąg ten obsługuje ok. 120 gospodarstw. Użytkownikiem tego wodociągu jest P.G.K.i M. w Staszowie.

Wyznaczone są jedynie strefy ochrony bezpośredniej studni. Nie zostały opracowane i wyznaczone strefy ochrony pośredniej – wewnętrzna i zewnętrzna – ujęcia wody.

Wodociąg wiejski „Wola Osowa” zasilany jest z ujęcia wód wglębnych trzeciorzędowych o zatwierdzonych zasobach w kat. „B” w ilości $24 \text{ m}^3/\text{h}$. Ujęcie stanowią dwie studnie głębinowe /w tym jedna awaryjna/.

Pozwolenie wodnoprawne z 18 .04.1996 r. zezwała do 1.04.2001 r. na pobór wody z tego ujęcia w ilości:

$$Q \text{ śr d} = 96 \text{ m}^3/\text{d},$$

$$Q \text{ max d} = 121 \text{ m}^3/\text{d},$$

$$Q \text{ max h} = 9,4 \text{ m}^3/\text{h}.$$

Wodociąg obejmuje swym zasięgiem tylko Wolę Osową. Użytkownikiem tego wodociągu jest P.G.K.i.M. w Staszowie.

Wyznaczone są jedynie strefy ochrony bezpośredniej studni. Nie zostały opracowane i wyznaczone strefy ochrony pośredniej – wewnętrzna i zewnętrzna – ujęcia wody.

Ujęcie wód powierzchniowych na potrzeby przemysłu wybudowane zostało na prawym brzegu rzeki Czarnej Staszowskiej jako ujęcie zatokowe. Woda ujmowana jest na potrzeby kopalni, Z.Ch.S. w Grzybowie i stawów rybnych w Rytwianach.

Wodociąg przemysłowy „Wiązownica Mała” wybudowany został na potrzeby kopalni w Osieku. Ujęcie wód głębinowych zlokalizowane jest w Wiązownicy Małej. Ujęcie to stanowią trzy studnie głębinowe /w tym jedna rezerwowa/, pobierające wodę z trzeciorzędowego pokładu wodonośnego.

Dla ujęcia „Wiązownica Mała” wyznaczone zostały strefy ochrony pośredniej wewnętrznej i zewnętrznej.

Woda z tego ujęcia jest bardzo dobrej jakości. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne ujęcia zostały określone na 250 m³/h. Zgodnie z danymi uzyskanymi w K.i Z.C.S. „Siarkopol” - Grzybów produkcja wody na ujęciu „Wiązownica Mała” w chwili obecnej wynosi Q_{śr.d.}=1026 m³/d tj. ok. 43 m³/h.

Z ujęcia tego obecnie zaopatrywane są cztery wsie w gminie Staszów, tj.: Wiązownica Mała, Wiązownica Kolonia, Smerdyna i Wiązownica Duża, a także:

- 17 wsi w gminie Osiek,
- Kopalnia Siarki „Osiek”,
- 2 wsie w gminie Rytwiiany,
- miasto Połaniec,
- miejscowości w gminie Połaniec,
- elektrownia „Połaniec”.

Wobec występującego znacznego deficytu wody w gminie Połaniec oraz południowej części gminy Osiek, opracowano nowy bilans zapotrzebowania na wodę obejmujący:

- wszystkie miejscowości gminy Osiek,
- 4 miejscowości z gminy Staszów,
- 2 miejscowości z gminy Rytwiiany,
- miasto Połaniec i 12 miejscowości z gminy Połaniec,
- Kopalnię Siarki „Osiek”,
- elektrownię „Połaniec”.

Zgodnie z tym bilansem perspektywiczne zbiorcze zapotrzebowanie wody na cele bytowo-gospodarcze wynosi Q_{śr.d.}= 5138,55 m³/d, co mieści się w zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych ujęcia „Wiązownica Mała”. Obecnie został złożony wniosek o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego na pobór wody w ilości Q_{śr.d.}=4200 m³/d.

System kanalizacji :

- sanitarnej

Sieciowy system odprowadzenia ścieków istnieje tylko w mieście Staszowie. Odprowadzanie ścieków odbywa się w systemie kanalizacji rozdzielczej. Układ sieci kanali-

zacji sanitarnej jest grawitacyjno-pompowy. Do kanalizacji odprowadzane są ścieki sanitarne oraz przemysłowe z istniejących na terenie miasta zakładów przemysłowych. Obecnie istnieją 3 lokalne systemy kanalizacyjne z przepompowniami ścieków. Ścieki z miasta doprowadzane są do oczyszczalni ścieków położonej na południowym krańcu miasta, na prawym brzegu rzeki Czarnej Staszowskiej. Na oczyszczalni oczyszczane są również ścieki dowożone wozami asenizacyjnymi z szamb z terenu całej gminy.

Oczyszczalnia ścieków została wybudowana w dwóch niezależnych ciągach technologicznych o przepustowości po 4 750 m³/d każdy. Z uwagi na faktyczną ilość obecnie oczyszczanych ścieków w ilości ok. 4 000 m³/d uruchomiony został tylko jeden ciąg. Wykorzystanie tej oczyszczalni w chwili obecnej wynosi 40 % możliwej do osiągnięcia przepustowości. Jakość wody po oczyszczeniu osiąga bardzo dobre parametry i spełnia wymagania norm przewidzianych po 2000 r.

Do rzeki Czarnej Staszowskiej odprowadzane są ścieki sanitarno-przemysłowe z Zakładu Utylizacyjnego „Bacutil”. Zakład odprowadza ok. 100 m³/d ścieków zanieczyszczonych organicznie. Ścieki te przed wprowadzeniem do rzeki są tylko podczyszczane w odtłuszczaczu i osadniku gnilnym.

- deszczowej

Na terenie miasta występuje dość dobrze rozbudowana sieć kanałów deszczowych. Łączna długość kolektorów deszczowych wynosi ok. 21 km., a kanałów otwartych ok. 22 km. Odbiornikiem wód deszczowych jest rzeka Czarna Staszowska.

Istniejący system kanalizacji deszczowej nie posiada urządzeń do podczyszczania ścieków deszczowych. Większość istniejących kanałów deszczowych została wybudowana stosunkowo niedawno, w związku z czym można w pełni wykorzystać je w rozwiązaniach docelowych.

System usuwania odpadów stałych

Eksplloatowane przez Zakład Usług Komunalnych M.P.G.K.i M. w Staszowie wysypisko śmieci uruchomione w 1989 r. zlokalizowane jest w granicach administracyjnych miasta Staszowa w północno-wschodniej części. Powierzchnia wysypiska wynosi 3,38 ha, przy czym obecnie odpady stałe składowane są na powierzchni 1,5 ha. Wysypisko jest ogrodzone i urządzone. Szacuje się, że pojemność wysypiska wystarczy do 2010 r. Obecne nagromadzenie odpadów stałych na wysypisku wynosi 210 950 m³.

Ilość odpadów stałych składowanych na wysypisku w ciągu roku wynosi ok. 25 000 m³. Odpady stałe przyjmowane są na wysypisko z terenów gmin Staszów i Rytwiany, a także niewielkie ilości z gminy Pacanów /150 m³ rocznie/. Ponad 75 % odpadów dowożonych jest na wysypisko przez Zakład Usług Komunalnych, reszta indywidualnie.

Na terenie gminy we wsiach: Koniemłoty, Grzybów, Niemścice, Zagrody, Wola Osowa oraz Smerdyna zlokalizowane zostały wiejskie punkty gromadzenia odpadów. Nie są to jednak punkty prawidłowo zorganizowane, a jedynie ogrodzone i utwardzone płytami betonowymi.

Zakład Usług Komunalnych prowadzi selektywną zbiórkę odpadów. Pojemniki rozstawione są obecnie na terenie szkół i osiedli budownictwa wielorodzinnego.

System elektroenergetyczny

Miasto i gmina Staszów zasilane są w energię elektryczną z ogólnokrajowej sieci energetycznej dwustronnymi liniami napowietrznymi i kablowymi SN - 15 kV z głównego punktu zasilania GPZ 110/15 kV. GPZ zlokalizowany w południowo-zachodniej części miasta, na jego obrzeżu, wyposażony w dwa transformatory o mocy 16 MVA każdy, zasilany jest dwustronnie liniami:

- 110 kV „Połaniec - Staszów”,
- 110 kV „Grzybów - Staszów”.

Oprócz GPZ Staszów na terenie gminy znajduje się GPZ Grzybów zrealizowany na potrzeby kopalni siarki. Zasilany jest linią wysokiego napięcia 110 kV Grzybów-Połaniec.

Miasto zasilane jest poprzez sieć kablowa - napowietrzną o długości ok. 70 km i ponad 50 stacji transformatorowych SN/nn. Tereny sołectw zasilane są dwustronnie liniami napowietrznymi i kablowymi o łącznej długości ok. 150 km z ok. 100 stacji transformatorowych.

Oprócz linii zasilających miasto i tereny gminy Staszów GPZ „Staszów” zasilają również 6 linii średniego napięcia 15 kV o charakterze sieci magistralnych, mających znaczenie ponadlokalne. Linie te oprócz zasilania stacji transformatorowych 15/0,4 kV zlokalizowanych na terenie gminy Staszów i gmin sąsiednich stanowią połączenia GPZ „Staszów” z innymi głównymi punktami zasilającymi. Orientacyjny przebieg tych linii przedstawiono na rys. 3.

W celu zapewnienia niezawodności dostaw i pokrycia zapotrzebowania na energię elektryczną obecnych odbiorców istnieje konieczność dobudowy czterech stacji transformatorowych na terenie miasta i 6 stacji we wsiach: Wiązownica Mała, Wiązownica Duża, Kurozwęki i Zagrody.

Barierę dalszego rozwoju miasta i gminy stanowią sieci niskich napięć i stacje transformatorowe 15/0,4 kV. Wystąpienie znacznego zapotrzebowania na energię elektryczną na potrzeby np. ogrzewania istniejących lub projektowanych budynków jednorodzinnych będzie wymagało przebudowy stacji transformatorowych i sieci niskich napięć.

System gazowniczy

Gaz ziemny wysokometanowy doprowadzany jest do stacji redukcyjno-pomiarowych I st. gazociągiem wysokiego ciśnienia Tarnów - Grzybów.

Na terenie miasta /osiedle Staszówek/ zlokalizowana jest stacja redukcyjno-pomiarowa o wydajności 5 500 Nm³/h. W chwili obecnej stacja ta posiada znaczną rezerwę wydajności, gdyż potrzeby odbiorców wynoszą 2 000 Nm³/h. Stacja wykorzystywana jest więc w ok. 36 %. Istniejąca rozbudowana sieć średnioprężna zasila w gaz zabudowę jednorodzinną i rozproszoną poprzez indywidualne reduktory domowe. Odbiorcy w zabudowie wielorodzinnej zaopatrywani są poprzez stacje redukcyjno-pomiarowe II st. i sieć niskoprężną.

Druga stacja redukcyjno-pomiarowa I st. znajduje się na terenie wsi Koniemłoty. Ze stacji tej poprzez sieć średniego ciśnienia i indywidualne reduktory przydomowe zaopatrywani są przede wszystkim odbiorcy zamieszkujący wieś Koniemłoty oraz niektóre wsie gminy Rytwiany. Stacja wykorzystywana jest obecnie w ok. 33 %.

System gazowniczy na terenie gminy jest w trakcie dalszej realizacji, a obecny zasięg obszarowy przedstawiono na rys. 3. Przygotowana jest dokumentacja realizacyjna na zgazyfikowanie dalszych wsi tj. Oględów i Mostki ze stacji redukcyjno-pomiarowej Koniemłoty.

System ciepłowniczy

Podstawowym źródłem ciepła dla miasta Staszowa stanowi Ciepłownia Miejska składająca się z dwóch kotłowni o łącznej mocy cieplnej 29,0 MW. Kotłownia nr 1 o wydajności nominalnej 5,8 MW pracuje jedynie w sezonie letnim na potrzeby ciepłej wody użytkowej. Kotłownia nr 2 o nominalnej wydajności 23,2 MW pracuje w sezonie grzewczym na potrzeby centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej z mocą 12,9 MW. Ilość ciepła wytwarzanego na potrzeby centralnego ogrzewania stanowi 81 %, a na podgrzanie wody użytkowej 19 % całości wyprodukowanego w ciągu roku ciepła.

Z całkowitej ilości ciepła wytwarzanego w ciepłowni na potrzeby centralnego ogrzewania 80 % pokrywa potrzeby budownictwa mieszkaniowego, 7 % - budownictwa użyteczności publicznej, a pozostałych 13 % - handlu i usług. Powierzchnia użytkowa mieszkań ogrzewanych ciepłem z ciepłowni miejskiej wynosi ok. 206 000 m², obiektów użyteczności publicznej - 18 200 m², handlu i usług - 9 300 m².

Łączna długość sieci cieplnej zasilanej z Ciepłowni Miejskiej wynosi 7,2 km.

Własnością ZEC Staszów są ponadto dwie kotłownie lokalne tj. kotłownia węglowa oraz kotłownia gaz o mocy ok. 0,2 MW każda. Pozostałe kotłownie, to kotłownie

indywidualne, z których osiem to kotłownie gazowe, a pozostałe to kotłownie opalane węglem. Łączna moc kotłowni indywidualnych wynosi 14,85 MW.

Kotły węglowe w kotłowni miejskiej są znacznie wyeksploatowane, a emitowane przez nie do atmosfery ilości zanieczyszczeń są na granicy dopuszczalnych norm obowiązujących do 1998 r., natomiast od 1999 r. emisja zanieczyszczeń będzie znacznie przekraczała dopuszczalne normy.

Ze względu na zły stan techniczny kotłów w Ciepłowni Miejskiej oraz zaostrenie wymogów w zakresie ochrony atmosfery ZEC zamierza podjąć działania zmierzające do wymiany kotłów węglowych na kotły opalane gazem ziemnym. Zwiększenie sprawności wytwarzania energii cieplnej z 62 % obecnie, do 90 % po modernizacji ciepłowni doprowadzi do uzyskania rezerw wytwarzanej energii cieplnej.

System telekomunikacyjny

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 6 centrali telefonicznych, z których dwie znajdują się na terenie miasta Staszowa. Są to centrale automatyczne o liczbie numerów:

- 2200 NN - CA Staszów,
- 2000 NN - CA Staszów,
- 50 NN - CA Kurozwęki,
- 184 NN - CA Koniemłoty,
- 30 NN - CA Wiązownica,
- 200 NN - CA Wiśniowa.

Wszystkie centrale telefoniczne wykorzystane są w 100 %, brak jest rezerw.

W 1999 r. planowana jest rozbudowa centrali telefonicznej w Staszowie do 3500 NN, w Wiązownicy do 300 NN i Kurozwękach do 300 NN.

Na terenie miasta linie telefoniczne prowadzone są jako kable ziemne, natomiast na terenach wiejskich w większości prowadzone są na słupach, co powoduje częste awarie.

Dalszy rozwój gminy Staszów powinien wymusić bardziej intensywny rozwój systemu telekomunikacyjnego. Jednak z uwagi na coraz bardziej powszechne wykorzystanie telefonii komórkowej w systemie łączności rozbudowa tradycyjnej sieci telefonicznej może okazać się nieopłacalna.

Wybrane jednostki osadnicze

W celu bliższego rozpoznania uwarunkowań rozwoju zagospodarowania przestrzennego miasta i osiedli wiejskich, w których są kreowane wiejskie ośrodki obsługi, opracowano charakterystyki tych jednostek. Oprócz Staszowa, są to wsie: Czajków, Kolonia Wiazownica, Koniemłoty, Kurozwęki, Smerdyna, Wiazownica Duża i Wiśniowa.

Pozostałe wsie podzielono na dwie grupy:

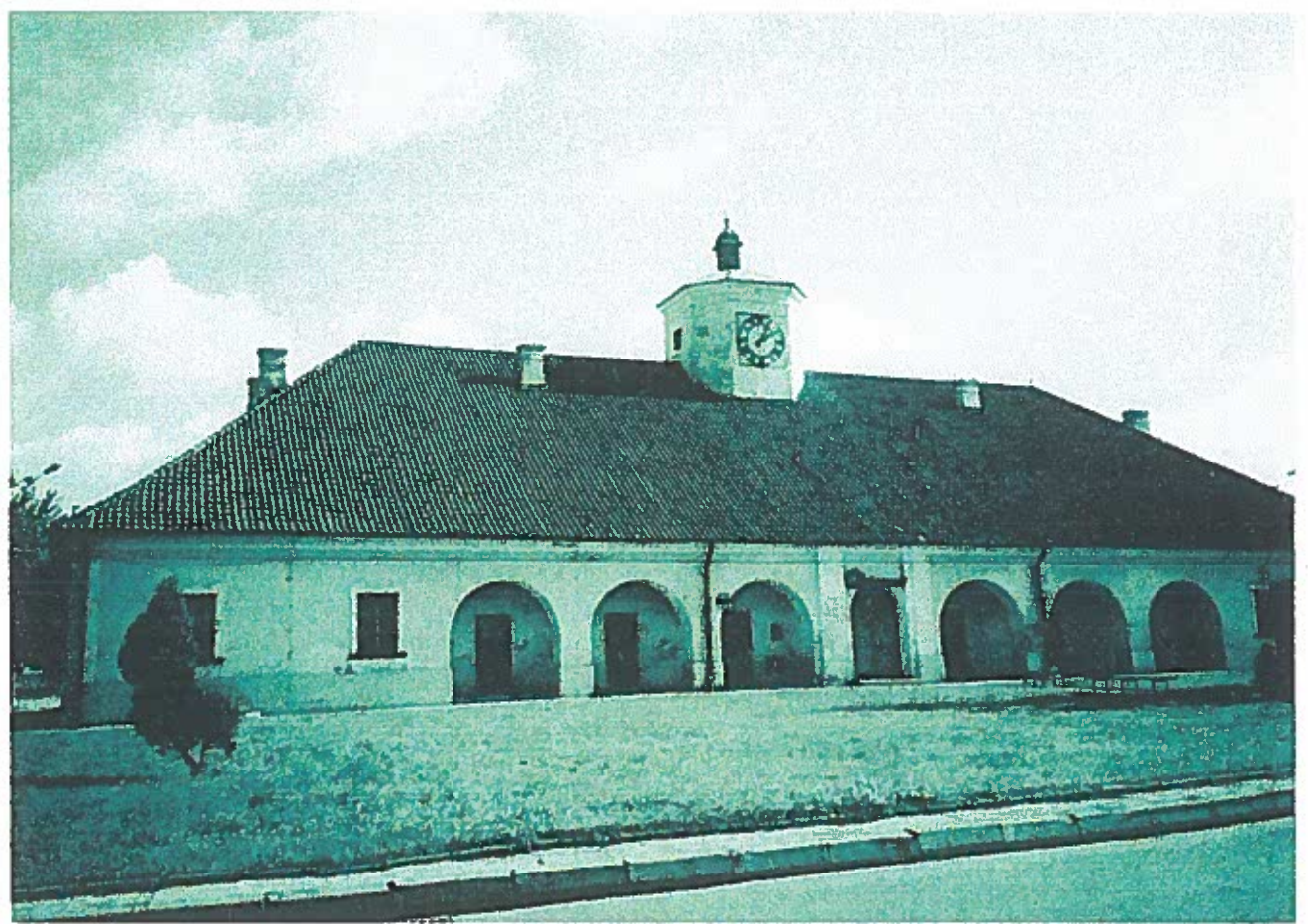
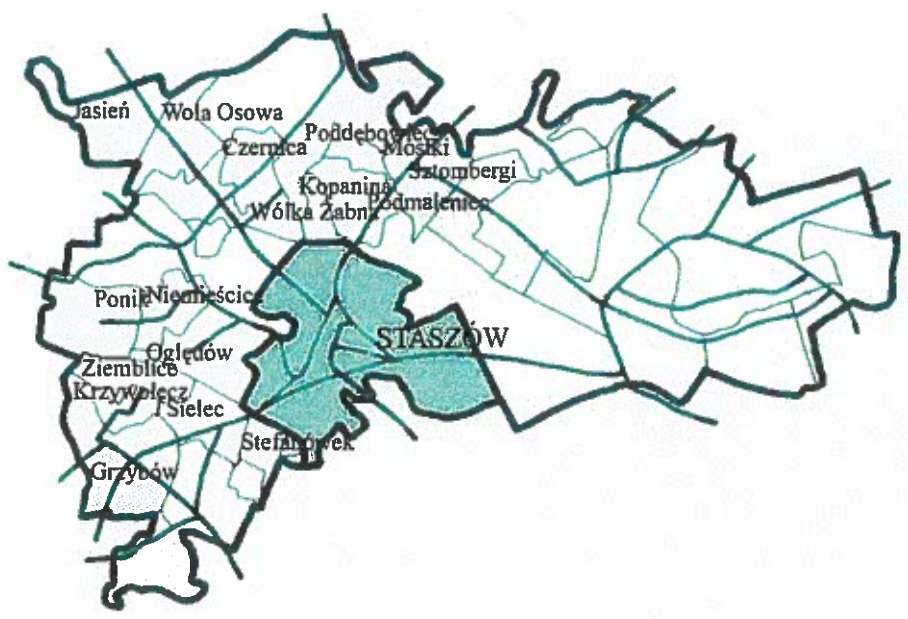
- ◆ Wsie podmiejskie, których mieszkańcy będą korzystali z usług podstawowych bezpośrednio w mieście, w przypadku ich braku na miejscu – we wsi;
- ◆ Wsie będące w zasięgu oddziaływania wiejskich ośrodków obsługi, których mieszkańcy będą korzystali z usług w tych ośrodkach, w przypadku braku odpowiednich usług na miejscu – we wsi.

Do pierwszej grupy zaliczono sołectwa: Mostki, Podmaleniec, Sztombergi, Kopanina, Wólka Żabna, Krzywolecz, Stefanówek, Sielec, Zięblice, Oględów, Wola Osowa, Czernica, Poddębowiec, Ponik.

Do drugiej grupy zaliczono pozostałe sołectwa, będące w zasięgu oddziaływania następujących ośrodków:

- ❖ Czajków – Czajków Północny, Czajków Południowy
- ❖ Koniemłoty – Gaj Koniemłocki, Kszczonowice, Lenartoeice
- ❖ Kurozwęki – Zagrody
- ❖ Smerdyna – Łaziska, Łukawica, Wólka Wiśniowska
- ❖ Wiazownica Duża
- ❖ Wiazownica Kolonia – Wiazownica Mała
- ❖ Wiśniowa – Wiśniowa Poduchowna,

Staszów

Staszów

Miasto jest położone w południowo – wschodniej części gminy. Od południa graniczy bezpośrednio z gminą Rytwiany. Wschodnią część arealu miasta zajmują lasy, stanowiące część większego kompleksu znajdującego się na obszarach wiejskich gminy i poza jej granicami - na obszarze gminy Rytwiany. Mniejsze tereny leśne, wychodzące poza granice miasta, znajdują się w północno-zachodniej części arealu.

Miasto jako jednostka osadnicza charakteryzuje się bogatą historią.

Pierwszym właścicielem wsi Staszów był Stasz Kmiotko, od którego imienia pochodzi nazwa miejscowości. W 1525 r Staszów uzyskał prawa miejskie i do 1866 r był własnością prywatną rodów magnackich.

Istotnym faktem wpływającym na znaczenie miasta jako ośrodka wymiany towarowej było uzyskanie przywileju na odbywanie jarmarków. Początkowo odbywały się one trzy razy w roku a następnie od 1526 r ustanowiono jarmarki cotygodniowe. W 1635 r został zatwierdzony przywilej cechu zbiorowego „kowałó, strycharzó, rymarzó, powroźnikó, kotlarzó, miecznikó, złotnikó siodlarzy, i błoniarzy”.

W 1738 r zakończono w Staszowie budowę ratusza. Po pożarze w 1750 r wybudowano na koszt właściciela miasta 27 budynków murowanych wokół ratusza, w tym nową hamernię i szabelnię oraz nowy młyn z foluszem. Wybrukowano rynek i główne ulice miasta.

Mimo licznych klęsk, jakimi były pożary i epidemie miasto szybko się rozwijało: wzrastała liczba ludności, przybierały nowe budynki mieszkalne, wzbogacało się wyposażenie miejskie, zakładano nowe cechy rzemieślnicze. W latach 80. w Staszowie liczącym 2 500 mieszkańców było 298 domów mieszkalnych, w tym 31 murowanych, 14 sklepów z towarami zagranicznymi i liczne kramy. W XVIII w miasto rozwinęło się w znaczący ośrodek gospodarczy.

W 1823 r sporządzony był plan miasta Staszowa przez inżyniera rządowego Ignacego Ebertowskiego.

Na początku XIX wieku został utworzony powiat staszowski. W tym okresie miasto bardzo się rozwinęło; liczba mieszkańców znacznie się zwiększyła, Staszów był po Radomiu największym miastem ówczesnego województwa. W 1919 r Staszów miał ponad 8 350 mieszkańców i był większy od Sandomierza liczącego 6 763 ludności. Pomimo tego Staszów należał do powiatu sandomierskiego. Stał się miastem prowincjonalnym w stosunku do rozwijającego się Sandomierza, Opatowa i Buska.

Ponownie miastem powiatowym został Staszów w 1954 r i był nim do r 1975, w którym nastąpiła reforma administracyjna.

W 1975 r po wprowadzeniu nowego podziału administracyjnego, zwiększającego liczbę województw i likwidującego powiaty, Staszów znalazł się w województwie tarnobrzesckim, jako siedziba gminy.

Po zniszczeniach wojennych, w wyniku których 80% Staszowa uległo zniszczeniu a liczba ludności zmniejszyła się z 11 tysięcy do 4,5 tysięcy, miasto zdołało odtworzyć swoją strukturę przestrzenną dostosowaną do obecnych czasów, ale opartą na silnie kulturowanych tradycjach. Silną podstawą gospodarczą stało się wydobywanie siarki na terenie gminy i jej przetwarzanie a także powstanie przedsiębiorstw, które dały zatrudnienie około 7 000 ludzi. Zmiany gospodarcze ostatnich lat, zamknięcie kombinatu i zmniejszenie miejsc pracy dotknęły miasto podobnie jak wiele innych polskich miast. Bogate doświadczenia i chęć udowodnienia własnej świetności opartej na starej kulturze widoczne są obecnie w życiu miasta. Dodatkowym impulsem do działania był rok 1995, w którym Staszów obchodził rocznice wielu ważnych wydarzeń ze swojej historii. Najważniejszą z nich była 470 rocznica nadania praw miejskich obchodzona bardzo uroczysto. Do rocznic o mniejszym znaczeniu historycznym, niemniej ważnych w życiu miasta należą też inne, takie jak: 650-lecie konsekracji kościoła p.w. Św. Bartłomieja, 525 rocznica powstania pierwszego cechu rzemiosł, 90 rocznica istnienia OSP, 80 rocznica powstania orkiestry dętej, 20 rocznica uruchomienia Szpitala Rejonowego, 50 rocznica istnienia klubu „Pogoń”, 30 rocznica założenia ogniska muzycznego przy Staszowskim Ośrodku Kultury.

Usługi w Staszowie koncentrują się w centrum miasta i ich liczba zmniejsza się w miarę oddalania się od centrum. Usługi o największym znaczeniu dla miasta i gminy – administracja publiczna – znajdują się w szeroko rozumianym centrum miasta w jednostce A. Urząd Gminy i Miasta mieści się przy głównej ulicy wylotowej z miasta, prowadzącej do Opatowa, w wielokondygnacyjnym współczesnym budynku – biurowcu. W tym samym budynku mieszczą się również inne ważne dla gminy instytucje o znaczeniu ponadlokalnym, takie jak: Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, Kancelaria Notarialna, Urząd Stanu Cywilnego itp. Pozostałe instytucje o znaczeniu ponadlokalnym znajdują się w centralnej części miasta rozproszone w różnych miejscach w zasięgu dojścia pieszego, ale położone są w dość dużej jak na miasto tej wielkości odległości od siebie; Urząd Skarbowy – ul. Ogłędowska, Urząd Rejonowy – ul. Świerczewskiego, Rejonowy Urząd Pracy – ul. Kościuszki, Ośrodek Pomocy Społecznej – ul. Wschodnia. Taka lokalizacja ważnych dla ludności instytucji sprawia, że załatwianie kilku spraw o charakterze administracyjnym może być dla mieszkańców dość kłopotliwe.

Bezpieczeństwo i ochrona przeciwpożarowa należą do kompetencji Rejonowej Komendy Policji oraz Jednostki Ratowniczo – Gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej. Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza PSP w Staszowie została powołana w wyniku przekształceń w 1992 r i w zakresie operacyjnym obejmuje jednostki OSP gmin: Staszów, Bogoria, Rytwiany, Osiek, Połaniec i Łubnice. W mieście istnieje także jednostka OSP, należąca do najstarszych w gminie, założona w 1990 r.

Instytucje związane z bezpieczeństwem i ochroną przeciwpożarową Rejonowa Komenda Policji i straż pożarna znajdują się również w centrum miasta. Siedziba straży pożarnej jest przykładem łączenia różnych funkcji usługowych. Mieści się w niej Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza Państwowej Straży Pożarnej, Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej oraz Staszowski Ośrodek Kultury. Budynek i działka są podzielone funkcjonalnie. Wejście główne od ulicy Parkowej prowadzi do ośrodka kultury. Z innej strony budynku wydzielony teren dla straży z oddzielnym wejściem. Stan techniczny budynku jest dobry, a miejsce lokalizacji bardzo atrakcyjne.

W Staszowie znajduje się 6 przedszkoli, z których dwa mają budynki o stanie technicznym dostatecznym. Stan techniczny pozostałych budynków jest dobry. Wobec zmniejszającej się liczby dzieci w wieku przedszkolnym przewidziana jest redukcja miejsc przedszkolnych, co będzie się wiązać z likwidacją niektórych placówek.

W mieście znajdują się 3 publiczne szkoły podstawowe, zlokalizowane w różnych częściach miasta. Jedna z nich znajduje się w centrum, druga w Staszówku i trzecia w *Osiedlu Wschód*. Dwie pierwsze są szkołami o dużej liczbie uczniów (ponad 900 i ponad 800 uczniów), stan techniczny budynków jest średni. Szkoła Szkoła w *Osiedlu Wschód*

rzemiosła i innych usług nieuciążliwych. Do rzadkości należy budowanie budynków z przeznaczeniem na usługi. Najczęściej jest to rozbudowa części mieszkania.

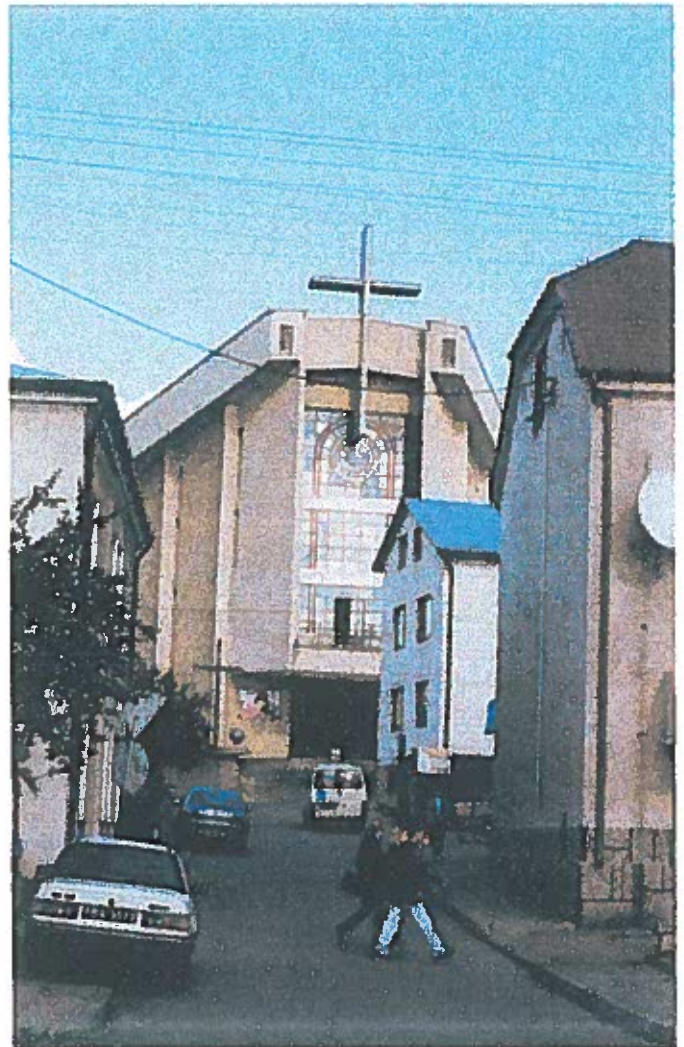
Staszów - wschodnia pierzeja rynku

Liczne w mieście sklepy zlokalizowane są głównie w parterach budynków mieszkalnych, dotyczy to nie tylko sklepów w zabudowie przyrynkowej, lecz także sklepów zlokalizowanych poza rynkiem znajdujących się wzdłuż głównych i mniejszych ulic. Znacznie mniej sklepów mieści się w specjalnie zbudowanych pawilonach. Powierzchnia użytkowa sklepów jest raczej nieduża, wielkie przestrzenie uległy wtórnym podziałom i w miejsce jednego przed kilku laty sklepu obecnie znajdują się dwa lub trzy odrębne punkty handlowe. Nowe sklepy powstają najczęściej w adaptowanych lokalach mieszkalnych o niewielkich powierzchniach.

W centrum znajduje się jeden dom towarowy.

Sklepy mają wystawy zachęcające klientów do wejścia i zrobienia zakupów, mimo że oferta towarów nie jest zbyt oryginalna.

Miasto może obsłużyć swoich mieszkańców i mieszkańców terenów wiejskich oraz przyjezdnych. Funkcja handlowa pełniona przez sklepy jest uzupełniona przez 37 hurtowni spożywczych i spożywczo przemysłowych.

Staszów – widok na kościół od strony rynku

jest najnowocześniejszą szkołą w Staszowie, stan techniczny obiektu jest bardzo dobry. Obecnie trwa budowa hali sportowej.

Szkoły ponadpodstawowe usytuowane są w zachodniej części miasta: Zespół Szkół Ekonomicznych i Zespół Szkół Mechanicznych oraz w części wschodniej – Liceum Ogólnokształcące. Stan techniczny wszystkich budynków szkolnych jest dobry, Zespół Szkół Ekonomicznych, zwany przez mieszkańców miasta *ekonomikiem* wzbogacił się w ubiegłym roku o nowy budynek dydaktyczny, co znacznie podniesie komfort warunków pracy uczniów i nauczycieli. Zespół Szkół Mechanicznych mieści się w budynkach byłych koszar, zbudowanych przez księcia Michała Radziwiła. Przewiduje się modernizację budynków. Przy Liceum Ogólnokształcącym budowana jest sala gimnastyczna.

Wyższa Szkoła Pedagogiczna nie ma dotychczas własnej siedziby, mieści się przy samorządowej szkole podstawowej.

Obiekty pełniące usługi z zakresu ochrony zdrowia w mieście takie jak szpital liczący niewiele ponad 20 lat i przychodnie rejonowe – mieszczą się we własnych budynkach. Prywatne gabinety znajdują się najczęściej w prywatnych mieszkaniach lub wynajmowanych pomieszczeniach.

Głównym obiektem z zakresu kultury jest Staszowski Ośrodek Kultury. W okresie powojennym nie powiodły się próby realizacji własnego obiektu; miał to być wtedy powiatowy dom kultury. SOK mieści się w siedzibie straży pożarnej, zajmując część budynku z centralnym wejściem od ulicy. W budynku tym funkcjonuje również Społeczne Ognisko Muzyczne i Regionalne Stowarzyszenie Twórców *Korab*. Stan techniczny budynku jest dobry.

Drugim miejscem skupiającym placówki kulturalne jest zabytkowy budynek nazywany zwyczajowo ratuszem – dawne kramnice – usytuowany w centralnej części miasta pośrodku rynku. W kramnicach zlokalizowana jest Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy oraz od niedawna Biblioteka Pedagogiczna. Biblioteka Publiczna ma duże tradycje, założona w 1905 r jako Biblioteka Macierzy szkolnej w latach 1954-1975 pełniła funkcję biblioteki powiatowej jako nadrzędna na biblioteka gromadzkimi powiatu staszowskiego. Obecnie obsługuje ludność miejską a poprzez filie i punkty biblioteczne także mieszkańców gminy. W kramnicach mają swoje siedziby: Muzeum Ziemi Staszowskiej i Galeria *Punkt*. W centrum miasta mieści się kino.

Usługi o charakterze komercyjnym rozwijają się w mieście w sposób żywiołowy, w zależności od popytu na dany typ usługi, pozostając w ścisłym związku z możliwością uzyskania szybkiego dochodu. Cechą typową dla tych usług jest rozwój w adaptowanych lokalach zabudowy mieszkaniowej. Często następuje również podział dużych powierzchni lokali usługowych na kilka mniejszych. W ten sposób następuje rozwój usług handlowych,

W mieście zarejestrowanych jest około 130 podmiotów zajmujących się handlem obwoźnym. Oprócz tego w Staszowie prowadzi działalność handlową 57 firm handlowych oraz około 40 firm usługowo-handlowych, produkcyjno-handlowych i produkcyjno-usługowych. Zgodnie z wielowiekową tradycją odbywają się targi w poniedziałki, które są dniami targowymi.

Zagospodarowanie miasta ma regularny układ przestrzenny, którego centrum stanowi rynek. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obszar miasta został podzielony na 3 jednostki strukturalne, obejmujące tereny intensywnego zagospodarowania miejskiego, nazwane sektorami *A*, *B* i *C*.

Osiągnięciem władz gminnych w zakresie rozwoju zagospodarowania przestrzennego jest realizacja nowych osiedli, w tym szczególnie osiedli o zabudowie wielorodzinnej, w oderwaniu od starego, historycznego układu miasta oraz pozostawienie głównego ogólnogminnego centrum usługowego w centrum historycznym, jakim jest rynek i jego otoczenie. Nie udało się wprawdzie umieścić w centrum wszystkich funkcji, ważnych z punktu widzenia dobrze rozwijającego się organizmu miejskiego, rynek pozostał jednak ośrodkiem handlowym, chociaż jego funkcjonowanie zakłóca okrężny system komunikacji, także tranzytowej.

Pewnym dysonansem w zakresie kształtowania wizerunku miasta i ochrony jego zabytkowego układu, jest realizacja w bezpośrednim sąsiedztwie rynku tak dużego kościoła, którego bryła wyraźnie wyskakuje ze skali zabudowy przyrynkowej, niekorzystnie konkurując z doskonale trafionymi proporcjami zabytkowych *kramnic*.

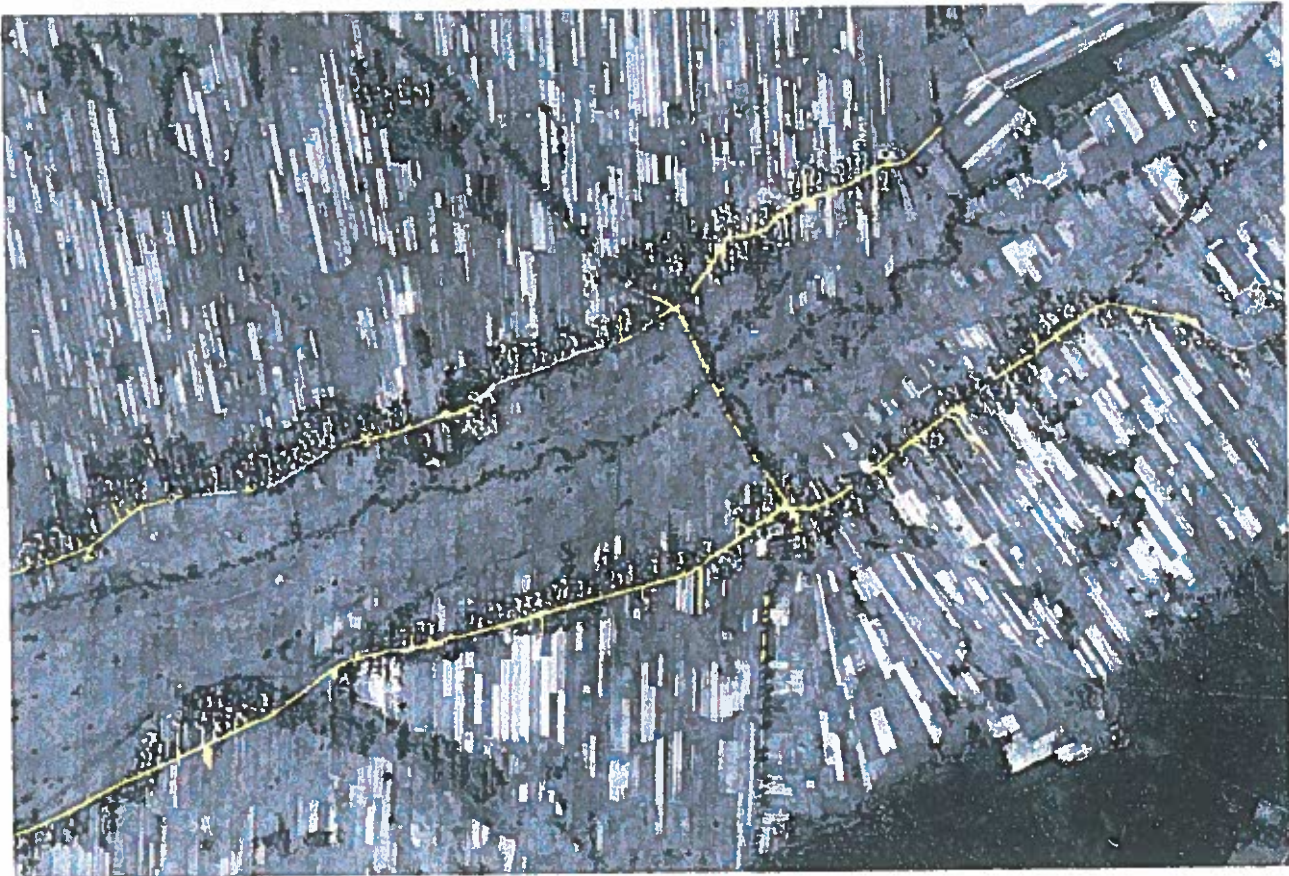
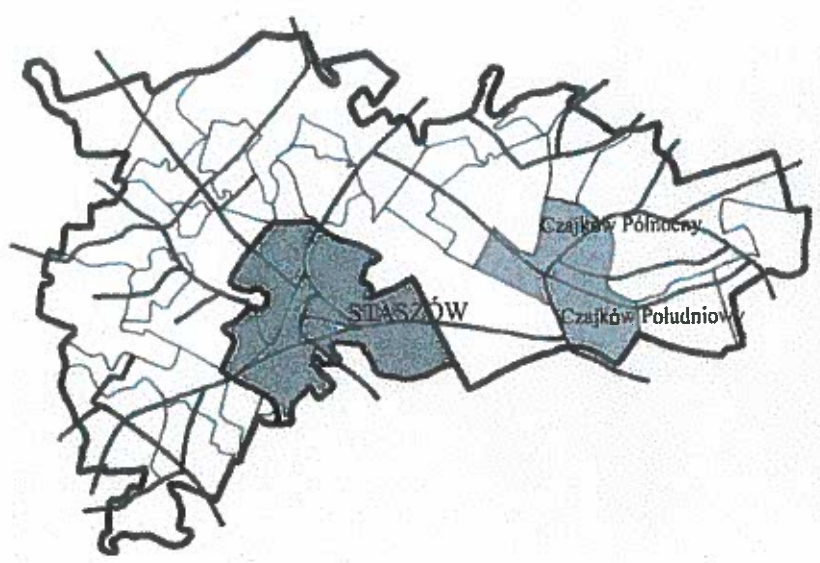

Staszów – widok rynku w kierunku na kościół

Głównymi uwarunkowaniami rozwoju zagospodarowania przestrzennego miasta są:

- ❖ Historyczny układ funkcjonalno-przestrzenny *starego miasta* oraz obowiązujące wytyczne Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w zakresie stref konserwatorskich i ochrony zabytków
- ❖ Stan zagospodarowania *starego miasta*, a zwłaszcza jego części peryferyjnych
- ❖ Atrakcyjne warunki przyrodnicze na obszarze miasta, takie jak urozmaicona rzeźba terenu, rzeka, jeziora, lasy
- ❖ Zagospodarowanie ośrodków wypoczynkowych na terenie miasta
- ❖ Przewidywany rozwój funkcji miasta, ze szczególnym uwzględnieniem funkcji ośrodka powiatowego
- ❖ Dotychczasowy rozwój zagospodarowania na obrzeżach miasta (poza zasięgiem historycznego układu miejskiego)
- ❖ Własność gruntów: posiadanie przez gminę gruntów na terenie miasta, które mogą być przeznaczone pod zagospodarowanie

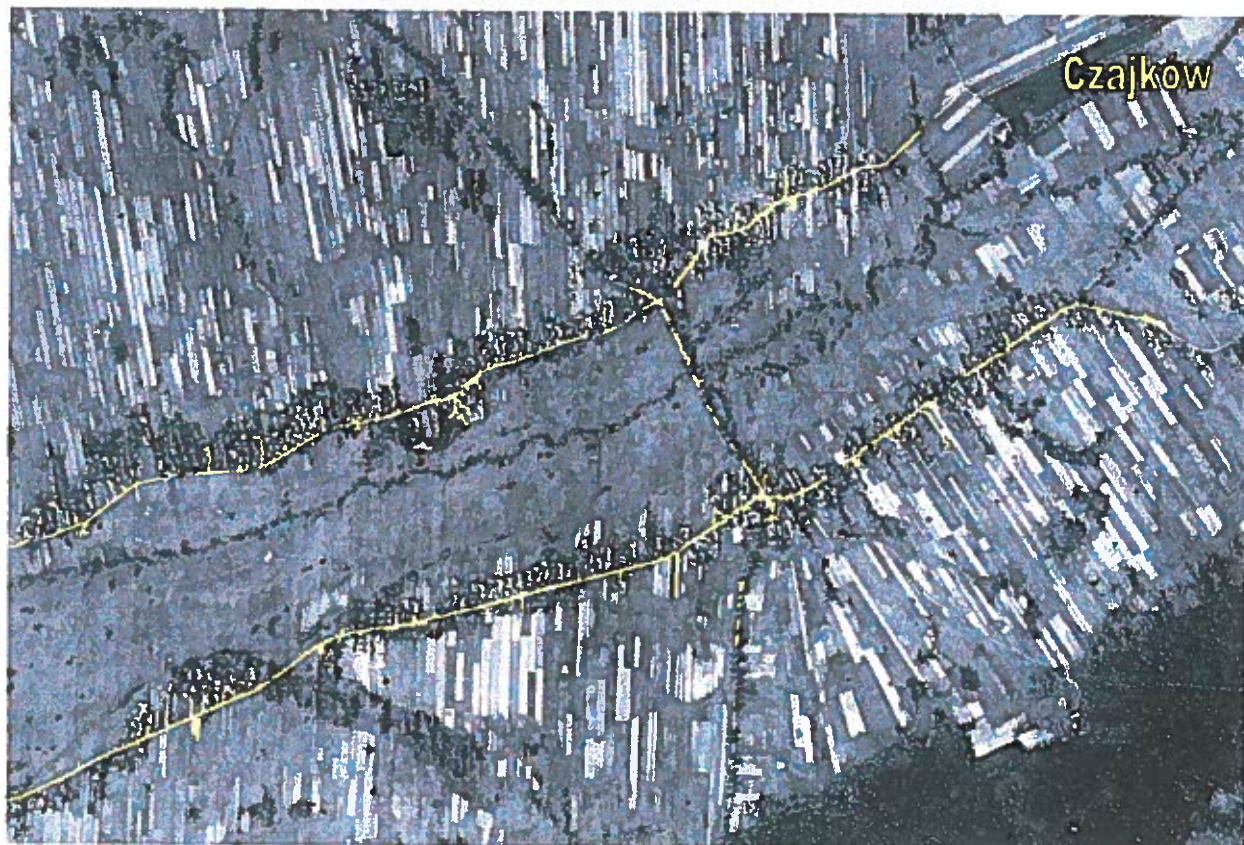

Czajków

Czajków

Zespół sołectw Czajków Północny i Czajków Południowy

Wsie Czajków Północny i Czajków Południowy są położone w zachodnio-środkowej części gminy, w odległości około 12 km od centrum miasta.

Powierzchnia obszaru, na którym jest położona wieś Czajków, jest urozmaicona pod względem ukształtowania pionowego. Środek arealu zajmuje dolina Kacanki, od której teren podnosi się w kierunku północnym i południowym. Różnice poziomu północnej części obszaru wynoszą od około 190 m do ponad 240 m npm. W południowej części obszaru różnice te wynoszą od około 186 m do około 220 m. W dolinie rzeki występują niekorzystne warunki gruntowo - wodne i klimatyczne (zaleganie mgieł) dla zabudowy mieszkaniowej.

Niewielki obszar Czajkowa Południowego pokrywa las. Większe powierzchnie zajmują lasy poza obszarem wsi, wyznaczające granice arealu.

Gleby gruntów ornych na obszarze wsi są w większości V i VI kl. bonitacyjnej. Niewielkie powierzchnie w niższych partiach arealu zajmują gleby IV kl.

Czajków

W 1987 roku we wsi Czajków Północny mieszkało 636 osób; we wsi Czajków Południowy 374 osoby. Łącznie Czajków liczył 1010 osób. W 1998 r w Czajkowie Północnym mieszkało 607 osób, w Czajkowie Południowym 379 osób.

Na początku 1998 r w obu sołectwach było 247 budynków mieszkalnych.

W okresie 1990-1997 wydano 20 pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych. (Przeciętnie 2,5 w ciągu roku).

W 1989 roku z usług dla ludności we wsi Czajków Północny istniał tylko sklep, we wsi Czajków Południowy szkoła podstawowa.

W 1997 roku w systemie *Regon* w obu sołectwach było zarejestrowanych 20 podmiotów gospodarczych, w tym w Czajkowie Północnym 4 sklepy, bar, zakład uboju i produkcji wędlin oraz zakład usług transportowych; w Czajkowie Południowym szkoła, tartak, 4 zakłady usług transportowych, zakład usług budowlanych, usługi pocztowe i strażnica pożarna.

Zagospodarowanie Czajkowa tworzy dwa równoległe ciągi liniowe wzdłuż dróg asfaltowych – ulic wiejskich biegnących krawędziami doliny. Ciągi zabudowy o długości około 4 km, w większości zagrodowej rozdziela od siebie dolina Kacanki, której zmienna szerokość wynosi średnio około 500 m. Dolinę zajmują podmokłe użytki zielone, na ogół nie nadające się pod zagospodarowanie osadnicze. Wieś Czajków ze względu na wielkość oraz ukształtowanie przestrzenne, została podzielona na dwa odrębne sołectwa:

- Czajków Północny, złożony z 4 części, z których największą jest Czajków Północny-Podedwór, a następnie Czajków Północny-Koniec, Czajków Północny-Dół oraz Zawada. We wschodniej części areалу wsi jest zlokalizowany przysiółek Opalania, a w północnej przysiółek Mała Polska,
- Czajków Południowy, którego zagospodarowanie w części zachodniej niemal łączy się przestrzennie z zagospodarowaniem wsi Wola Wiśniowska, wchodzącej w skład sołectwa, o liniowym układzie o długości około 1 km. W południowej części areálu wsi znajduje się przysiółek Podlesie oraz gajówka Maziarka.

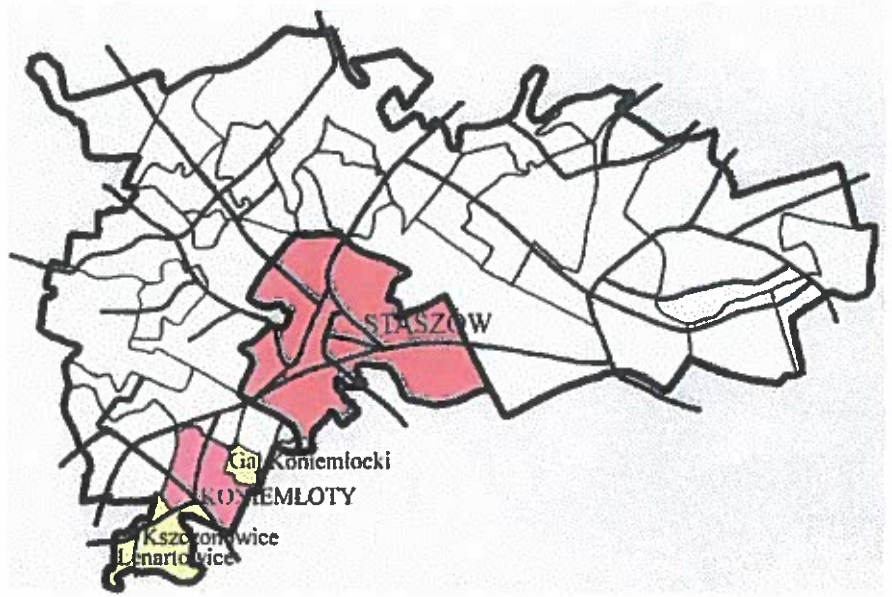
Ulice wiejskie obu części Czajkowa są obudowane niemal wyłącznie jednostronnie, od strony północnej. W ten sposób domy mieszkalne frontem są zwrócone w kierunku południowym. Jednostronne usytuowanie zagród pozwalało też na bezpośrednie obustronne połączenie zagród z arealem rolnym gospodarstwa.

Obie części wsi-sołectw łączy ze sobą droga asfaltowa przekraczająca dolinę w 1/3 odległości od zachodniego krańca wsi. Przy skrzyżowaniu łączącej drogi w Czajkowie Południowym jest zlokalizowana szkoła podstawowa.

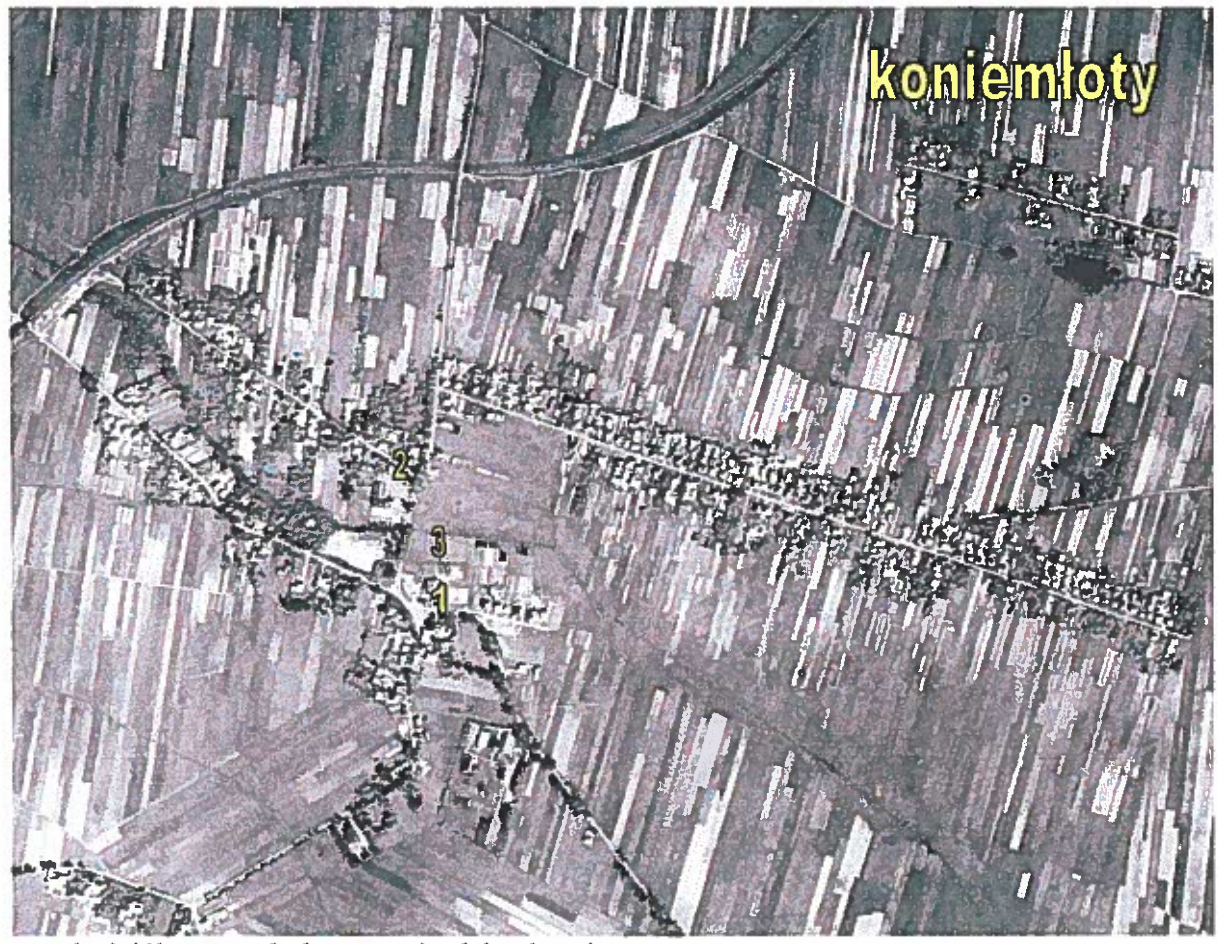
W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy istniejące tereny budowlane pod zabudowę zagrodową i jednorodzinną powiększono o około 12 ha.

Głównymi uwarunkowaniami rozwoju zagospodarowania przestrzennego wsi są:

- ❖ Warunki przyrodnicze (dolina Kacanki) decydujące o układzie przestrzennym wsi
- ❖ Przewidywane funkcje wsi, w tym zwłaszcza potrzeba rozwoju wiejskiego ośrodka usługowego
- ❖ Układ funkcjonalno-przestrzenny zagospodarowania wsi, złożony z dwóch części
- ❖ Potrzeba połączenia obu części wsi wspólnym ośrodkiem usługowym

Koniemłoty

1 kościół 2 szkoła 3 ośrodek zdrowia

Koniemłoty

Wies jest położona na południe od Staszowa, w odległości około 7 km od centrum miasta. Koniemłoty łączy z miastem droga prowadząca ze Staszowa do Stopnicy.

W przeszłości Koniemłoty będące w gminie Oględów, należały do powiatu stopnickiego. Bolesław Chrobry zapisał Koniemłoty benedyktynom łysogórskim, którzy założyli tu kościół i parafię. Wg Długosza był to kościół drewniany Wniebowzięcia Matki Boskiej. Wies była własnością klasztoru w Mogile. Obecny kościół pochodzi z 1638 roku.

W 1987 roku we wsi mieszkało 696 osób. W 1997 r liczba ludności zmniejszyła się do 669 osób.

W 1997 roku we wsi było 167 budynków mieszkalnych, w których znajdowało się 171 mieszkań.

Do sieci wodociągowej były podłączone 143 budynki mieszkalne a do gazowej 89 budynków.

W 1989 roku według miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, z usług dla ludności we wsi istniały: szkoła podstawowa, przedszkole, kościół, strażnica OSP i zlewnia mleka. Istniała też baza GS.

W 1997 roku było zarejestrowanych 27 podmiotów gospodarczych. Duży wzrost liczby urzędzeń rzemieślniczych i usługowych nie wpłynął na adekwatny do potrzeb rozwój materialny zagospodarowania. Nowe urządzenia funkcjonują w budynkach mieszkalnych lub gospodarczych. Pogarsza to warunki środowiska mieszkania mieszkańcom wsi.

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy wyznaczono nowe tereny budowlane wzdłuż pięciu dróg odchodzących od centrum. Tereny te zajmują powierzchnię 2,7 ha. Ze względu na bliskie położenie od Staszowa, realizacją zabudowy mieszkaniowej w Koniemłotach zainteresowani są inwestorzy spoza wsi.

W okresie od 1990 do końca 1997 roku wydano 23 pozwolenia na budowę nowych budynków mieszkalnych, co stanowi przeciętnie około 3 pozwoleń w ciągu roku. Tylko dwa wystąpienia o pozwolenie na budowę dotyczyły jednorodzinnych budynków mieszkalno-usługowych.

Zagospodarowanie wsi tworzy wielodrożny układ przestrzenny o dość zwartej zabudowie, w centrum którego znajduje się wiejski ośrodek usługowy, złożony z kościoła, ośrodka zdrowia i zespołu handlowego. Między zabudowanymi działkami istnieją też działki niezabudowane. W północnej części arealu wsi znajduje się przysiółek Poręba Koniemłocka, o kolonijnym układzie zagród. Środek wsi zajmuje wąska, licząca kilkanaście metrów dolina ciekę wodnego bez nazwy, od której teren podnosi się łagodnie w obu kierunkach: północnym i południowym. Przez północną część arealu wsi przebiega linia kolejowa łącząca Staszów z Kielcami. Na obszarze wsi nie ma jednak przystanku kolejowego. Przy drodze łączącej wieś ze Staszowem, za linią kolejową, w odległości około 1 km od kościoła, znajduje się cmentarz z zabytkową kaplicą i murem otaczającym cmentarz, w którym jest wbudowana pamiątkowa tablica z 1700 r.

Główną drogą przebiegającą przez wieś jest droga wojewódzka ze Staszowa do Stopnicy, krzyżująca się we wsi z drogą z Grzybowa przez Koniemłoty do Sichowa, w gminie Rytwiany. Przy skrzyżowaniu są zlokalizowane kościół i ośrodek zdrowia oraz pawilony handlowe. W odległości około 300 m od ośrodka zdrowia, przy skrzyżowaniu drogi do Staszowa z ulicą wiejską, jest zlokalizowana publiczna szkoła podstawowa.

Koniemloty – zabudowa centrum wsi. Na pierwszym planie fragment ośrodka zdrowia

W ten sposób wytworzył się wiejski ośrodek usługowy. Teren centrum wsi nie jest jednak odpowiednio zagospodarowany. Lokalizacja komercyjnych urządzeń usługowych, o zabudowie z blachy jest dość przypadkowa, stwarzając wrażenie tymczasowości, szczególnie że brak jest zieleni organizującej przestrzeń. Najistotniejszą rolę w układzie przestrzennym wsi odgrywa kościół. Zlokalizowany w eksponowanym miejscu, przy wjeździe do wsi od strony Sichowa, doskonale widoczny także z innych kierunków prowadzących do wsi, w dużej mierze decyduje o wizerunku wsi. Utrzymaniu tego pozytywnego wrażenia estetycznego powinno być podporządkowane kształtowanie nowego zagospodarowania. Uwarunkowanie to nie było jednak brane pod uwagę przy dotychczasowym wydawaniu pozwoleń na budowę. Wyrazem tego jest szpetna architektura ośrodka zdrowia, lokalizacja dużego budynku mieszkalnego na zapleczu kościoła, przysłaniającego widok na jego piękną bryłę z drogi prowadzącej do wsi od strony Nizin oraz ukształtowanie architektoniczne niektórych nowych budynków mieszkalnych. Jest to szczególnie szokujące, że nowa zabudowa występuje obok zachowanej starej zabudowy o dobrych proporcjach i ładnej architekturze. Interesujące natomiast na obszarze centrum wsi są obiekty małej architektury: figura Najświętszej Marii Panny z 1865 r i tablica pamiątkowa z 1997 r poświęcona

pamięci ks. Romana Kotlarza, uczestnika wydarzeń radomskich w 1976 r, zmarłego w wyniku pobicia przez funkcjonariuszy SB.

Koniemłoty – widok na plebanię i kościół

Przy dalszym rozwoju zagospodarowania wieś może stać się interesującym wiejskim ośrodkiem obsługi ludności. W tym celu konieczne jest zagospodarowanie przestrzenne ośrodka usługowego według przemyślanego planu, który określi dopuszczalne formy realizowanych urządzeń i będzie rygorystycznie przestrzegany.

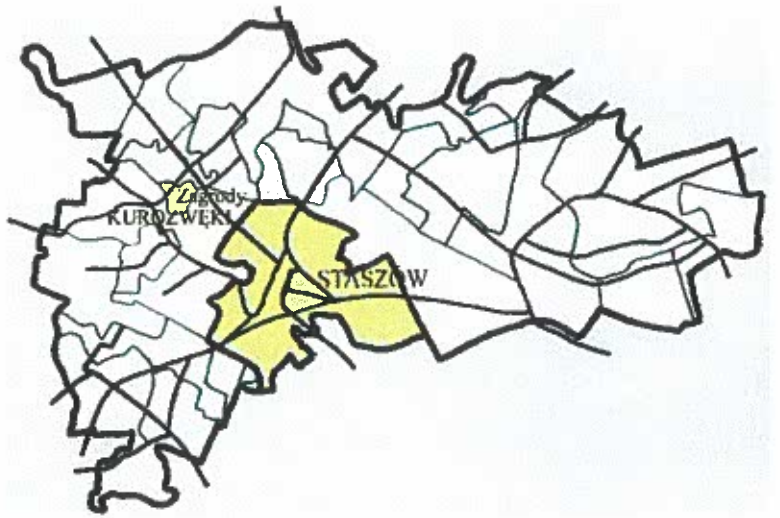
W obecnie obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy wyznaczono wprawdzie tereny pod nową zabudowę zajmujące powierzchnię 2,7 ha, w tym także pod urządzenia usługowe, takie jak: – *ośrodek zdrowia, usługi handlowe, bar, usługi inne oraz piekarnia i masarnia*. Ustalenia planu nie są jednak wystarczające do kształtowania zagospodarowania wiejskiego ośrodka usługowego. Brak jest ustaleń dotyczących ogólnego zagospodarowania ośrodka oraz poszczególnych urządzeń, a także dotyczących kształtowania architektonicznego budynków.

W 1997 r we wsi zarejestrowanych było 30 podmiotów gospodarczych i usługowych. Szczególnie rozwinął się handel i akwizycja, usługi budowlane i stolarskie. Powstały prywatne gabinety lekarskie i laboratorium analityczne. Oprócz wymienionych usług w Koniemłotach znajdują się 3 sklepy, szkoła, przedszkole, ośrodek zdrowia i strażnica pożarna OSP.

Konieczności

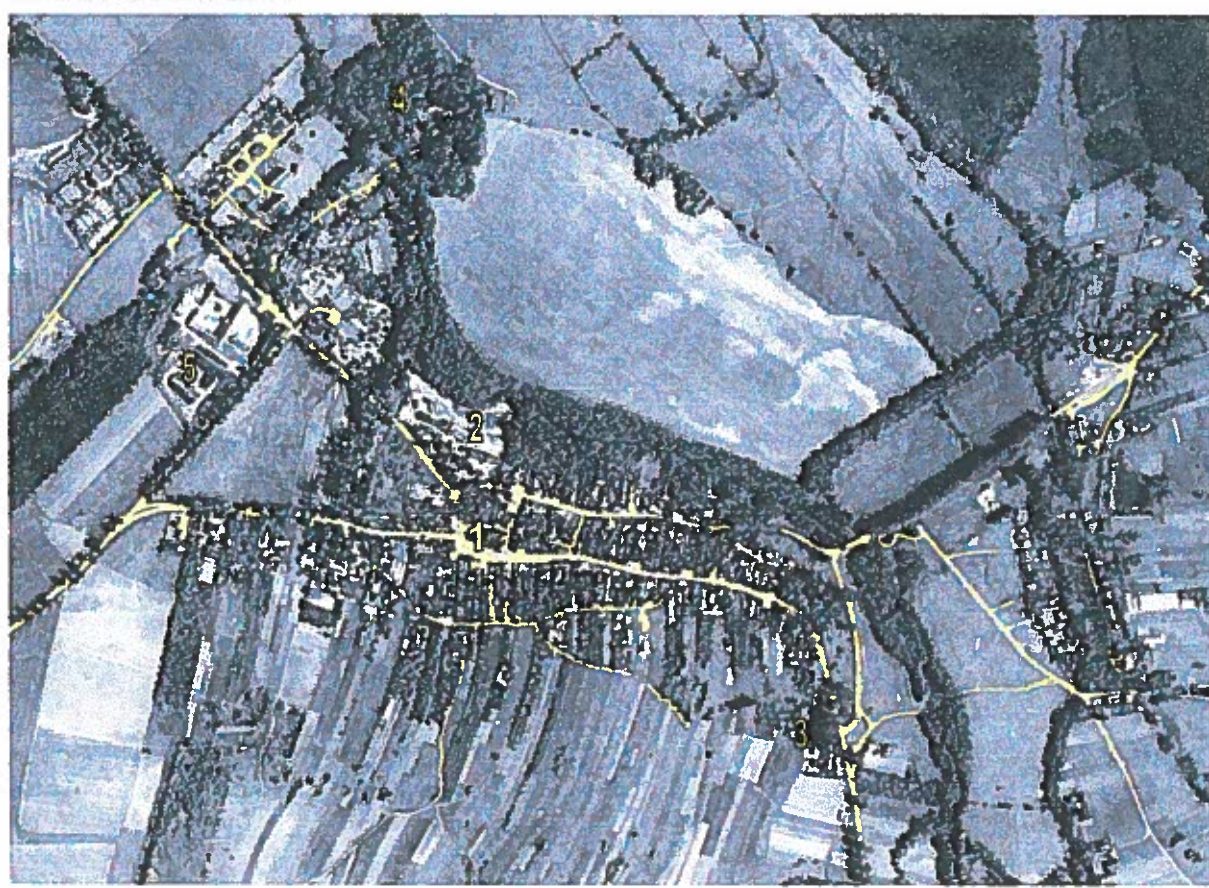
Głównymi uwarunkowaniami kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego, wynikającymi z istniejącego zagospodarowania wsi i jego wartości kulturowych, są:

- ❖ warunki przyrodnicze, w tym zwłaszcza ciek wodny płynący przez środek wsi
- ❖ istniejący układ funkcjonalno-przestrzenny wsi
- ❖ przewidywane funkcje wsi
- ❖ zabytkowy kościół oraz obiekty małej architektury

Kurozwęki

Kurozwęki

1 rynek 2 zespół kościoła 3 kościół św. Rocha 4 zespół pałacowo-parkowy 5 stadnina koni

Wieś Kurozwęki jest położona nad rzeką Czarną, w północno-zachodniej części gminy Staszów, w odległości około 6 km od centrum miasta.

Teren na którym leży wieś jest urozmaicony pod względem ukształtowania powierzchni. W południowo-zachodniej części arealu wsi znajduje się Góra Szpinia, wyniesiona na 260 m n.p.m. W stosunku do najniższego punktu nad rzeką Czarną, położonego na poziomie około 190 m, różnica poziomów wynosi około 70 m. Góra jest miejscem wydobywania piasku i kamienia.

Bogata historia miejscowości datuje się od XII wieku. W przeszłości Kurozwęki miały prawa miejskie, jako miasto prywatne należało kolejno do znanych rodów magnackich: Kurozwęckich, a następnie do Sołtyków i Popielów.

Kurozwęki

Kurozwęki

Około 1400 roku został wzniesiony pierwszy zamek na rozlewiskach Czarnej, który był kilkakrotnie przebudowywany. Ostateczną formę architektoniczną – pałacu, uzyskał w XVIII wieku

W połowie XIV wieku Kurozwęki były siedzibą parafii, która obejmowała swoim zasięgiem obszar 34 km². W 1487 roku miasteczko miało rynek i 2 ulice oraz klasztor. W II połowie XVI wieku głównym źródłem utrzymania ludności miasteczka było rolnictwo. Poza rolnikami działało: 3 gorzelników, 2 szynkarzy i 2 młynarzy.

Od 1554 do 1619 roku w Kurozwękach egzystował zbór kalwiński.

W 1673 roku w miasteczku mieszkało łącznie z dworem około 260 osób. Bliskie sąsiedztwo Staszowa i Szydłowa ograniczyło funkcje miasta do obszaru własności o powierzchni około 5 000 morgów.

Pod koniec XIX wieku, w 1894 roku Anastazja Sołtykowa zrealizowała w Kurozwękach szpital i dom opieki dla starców. Obiekt funkcjonuje obecnie jako Zakład Opiekuńczo-Leczniczy.

W połowie XIX wieku Kurozwęki były gminą w skład której wchodziły takie wsie jak: Czernica, Mokre, Jabłonica, Wola Osowa, Wólka Żabna, Przyjma, Ponik, Zagrody.

Kurozwęki utraciły prawa miejskie w 1869 roku.

W 1960 roku Kurozwęki liczyły 1080 mieszkańców, z których większość utrzymywała się z rolnictwa.

Pałac w Kurozwękach

Zachowany do dziś zabytkowy pałac, po doświadczonej dewastacji w okresie powojennym, obecnie jest odbudowywany i rewaloryzowany przez prywatnego właściciela, który ostatnio odzyskał prawa własności.

W miasteczku zachował się również kościół gotycki z XV wieku i budynek klasztoru, w którym istnieją fragmenty architektury gotyckiej.

Figura NMP w parku pałacowym

Kurozwęki

Obecnie Kurozwęki są wsią o funkcjach lokalnego ośrodka usługowego, w gminie Staszów.

Według miejscowego planu ogólnego z 1989 r w 1987 r w Kurozwękach mieszkały 963 osoby.

Fragment parku pałacowego

Spośród elementów zagospodarowania przestrzennego wsi, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy, oprócz zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej, zostały wyróżnione: obiekty administracyjne Państwowej Stadniny Koni, tereny PSK, założenie parkowo-palacowe, Dom Opieki Społecznej, zespół poklasztorny z kościołem, plnia, kościół, kaplica, cmentarz, sklep, szkoła podstawowa, boisko sportowe, teren zieleni nad rz. Czarną, zlewnia mleka, urządzenia gospodarki rolnej, tereny przemysłowo-składowe(GS, SK)

W ostatnim okresie wieś rozwinęła się znacznie pod względem gospodarki nierolniczej.

W 1997 roku zarejestrowanych było 40 różnego rodzaju podmiotów gospodarczych i usługowych.

Szczególnie rozwinął się handel reprezentowany przez 11 firm, w tym 5 stałych sklepów detalicznych. 12 firm to zakłady przemysłowo-rzemieślnicze, z których 5 są zakładami remontowo-budowlanymi. Rozwinęła się również infrastruktura społeczna. We wsi znajduje się największa na obszarach wiejskich szkoła, w której uczy się 236 uczniów. W ubiegłym roku w budynku szkoły zorganizowano jedyną w gminie świetlicę świetlicę socjoterapeutyczną. Istnieje również przedszkole i biblioteka. Rozwinięte są bardziej niż w innych wsiach usługi z zakresu ochrony zdrowia: ośrodek zdrowia, gabinet stomatologiczny oraz Zakład Opiekuńczo-Leczniczy. Z innych podmiotów gospodarczych należy wymienić zajazd, strażnicę pożarną OSP i inne.

Intensywny rozwój podmiotów gospodarczych nie pociągnął za sobą adekwatnego rozwoju bazy materialnej. W okresie 1990 – 1997 wydano pozwolenia na budowę jedynie dwóm podmiotom: firmie *Dehydration Technologies* na realizację *suszarni owoców i warzyw oraz portierni* i firmie *Meritage* na realizację *warsztatu ciesielskiego*, o na który miał być zaadaptowany budynek mieszkalny.

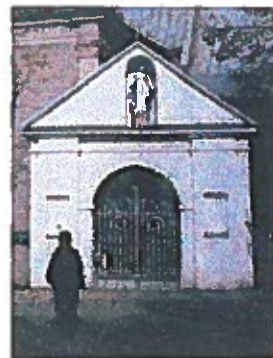
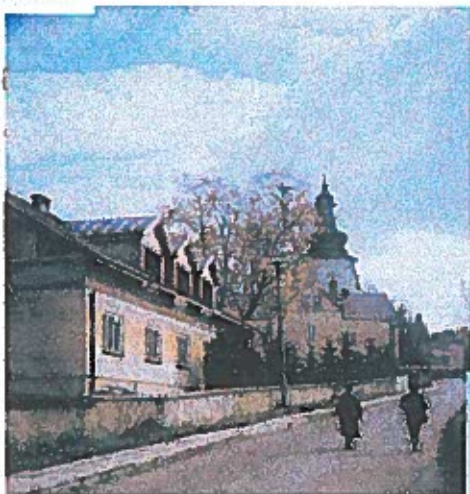
Na ogół zakłady produkcyjne, rzemieślnicze i usługowe, zostały ulokowane w istniejącej zabudowie mieszkaniowej i gospodarczej. Spowodowało to pogorszenie warunków środowiska mieszkania na obszarze wsi, szczególnie że między innymi, zostały uruchomione tak uciążliwe dla środowiska zakłady jak np. stolarskie czy usługi przecierania drewna.

Opuszczona zdewastowana zagroda przyrynkowa

Istniejące zagospodarowanie wsi jest zaniedbane. Widoczny jest brak dbałości mieszkańców nie tylko o zagospodarowanie urządzeń ogólnospołecznych, lecz także o własne posesje. Wiele budynków wymaga remontu. Nawet obiekty zabytkowe, stanowiące niewątpliwą ozdobę układu przestrzennego *miasteczka*, nie są należycie utrzymane. Dotyczy to w szczególności kościoła św. Rocha, wokół którego teren nie jest zagospodarowany – pokrywa go dziczyzna i zieleń. Remontu elewacji wymaga, piękny pod względem architektonicznym, kościół parafialny. Większej opieki ze strony społeczeństwa wymaga też plac rynkowy. Opuszczone parcele – wolne i zabudowane, sprawiają negatywne wrażenie niegospodarności.

Zespół kościoła w Kurozwekach

Należy domniemywać, że wraz z prosperitą gospodarczą i rozwojem konkurencji nastąpi dążenie do poprawy warunków funkcjonowania zakładów, przez realizację zabudowy dostosowanej do potrzeb i wymagań stawianych przez społeczeństwo, które będą zawarte w uwarunkowaniach realizacyjnych, przekazywanych inwestorom przez władze administracyjne. Należy też oczekiwać zmiany wizerunku całego miasteczka. Będzie tego wymagał rozwój nowych funkcji. W zagospodarowaniu krajobrazu Kurozwęk już obecnie znaczną rolę odgrywa nowoczesna, rozwijająca się suszarnia owoców i warzyw.

Kurozwęki – przykład dysharmonii architektonicznej w nowej zabudowie przyrynkowej. Dobrze dostosowanie architektury budynku znajdującego się po lewej stronie do istniejącej zabudowy

Kurozwęki – dobrze dostosowana architektura nowego budynku do istniejącej zabudowy przyrynkowej.

Historyczna wartość układu przestrzennego miasteczka i jego urokliwość, wymaga zwrócenia dużej uwagi na wyraz przestrzenny i jego estetyczny wizerunek jako całości. Szczególnie powinno to dotyczyć istniejącego zagospodarowania.

Miasteczko dzięki swemu urokowi, walorom kulturowym i przyrodniczym oraz istnieniu zasobnej stadniny koni, może stać się interesującym ośrodkiem rekreacyjno - krajoznawczym, tym bardziej, że jest położone na szlaku turystycznym między Staszowem a Szydłowem. Zespół pałacowo-parkowy w Kurozwękach jest jednym z najbardziej znanych przykładów tego typu założeń w Polsce, będącym przedmiotem nauczania sztuki kształtowania układów przestrzenno-architektonicznych na uczelniach zawodowych.

O stanie zaniedbania i nie zwracania uwagi na wizerunek miasteczka oraz o rabunkowej gospodarce minionego okresu może świadczyć nie tylko kompletna dewastacja zespołu pałacowo-parkowego, lecz także stan zagospodarowania całego miasteczka.

Rozmieszczenie istniejących elementów zagospodarowania, kształtujących układ funkcjonalno-przestrzenny w przeszłości oraz ich wartości kulturowe, powinny ukierunkowywać dalszy rozwój funkcji i ich miejsce w przestrzeni, a także mieć wpływ na jakość i ukształtowanie nowego zagospodarowania. Wymaga to określenia zasad i ustaleń, które będą obowiązywały inwestorów. Ustalenia powinny dotyczyć nie tylko ograniczeń z zakresu ochrony środowiska przyrodniczego i technicznych uwarunkowań realizacji, lecz także w szczególny sposób stawiać wymagania dotyczące estetycznego wyrazu nowopowstającego zagospodarowania.

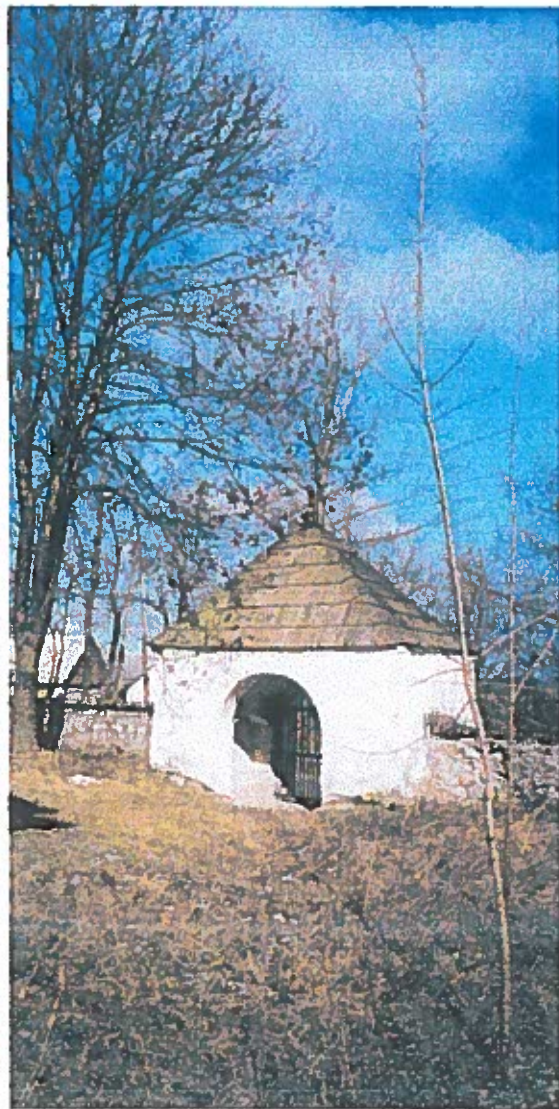
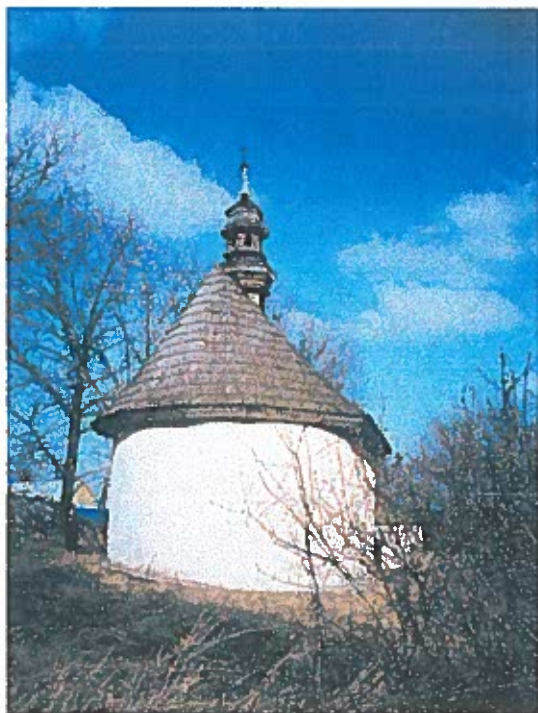
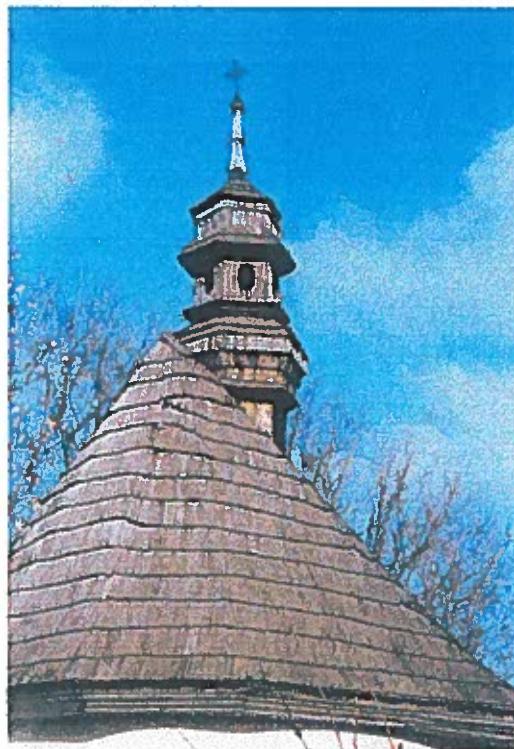

Kurozwęki – dziedziniec zakładu opieki

Obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy, przedstawiony na rysunku w skali 1:10 000 i lakoniczne ustalenia tekstowe, nie zaspokajają potrzeb planistycznych w zakresie kształtowania zagospodarowania przestrzennego Kurozwęk.

Rozmieszczenie istniejących elementów zagospodarowania, kształtujących układ funkcjonalno-przestrzenny w przeszłości oraz ich wartości kulturowe, powinny ukierunkowywać dalszy rozwój funkcji i ich miejsce w przestrzeni, a także mieć wpływ na jakość i ukształtowanie nowego zagospodarowania. Wymaga to określenia zasad i ustaleń, które będą obowiązywały inwestorów. Ustalenia powinny dotyczyć nie tylko ograniczeń z zakresu ochrony środowiska przyrodniczego i technicznych uwarunkowań realizacji, lecz także w szczególny sposób stawiać wymagania dotyczące estetycznego wyrazu nowopowstającego zagospodarowania.

Kurozwęki

Kurozwęki

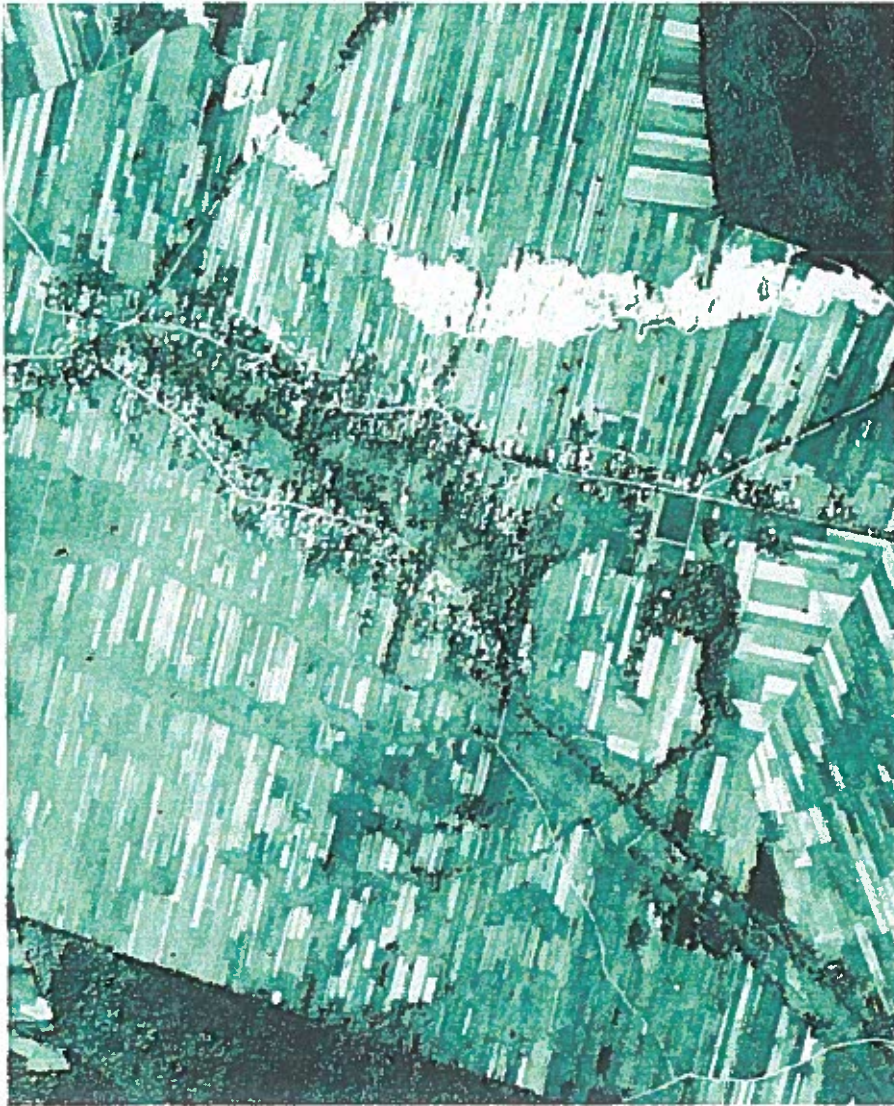
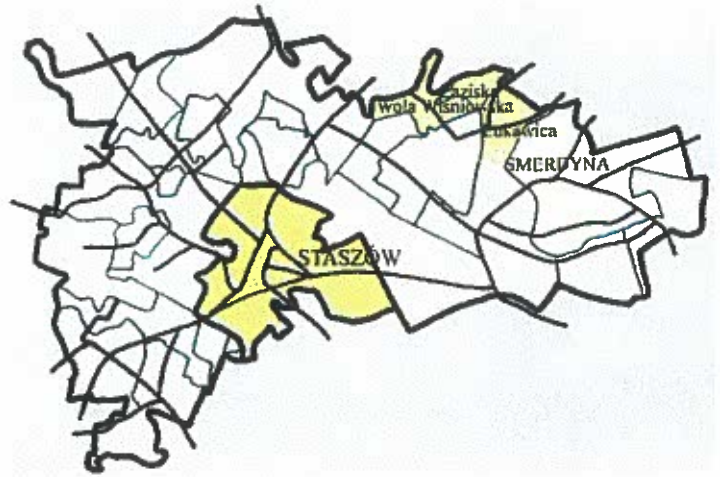
Kościół św. Rocha

Kurozwęki

Głównymi uwarunkowaniami kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego, wynikającymi z istniejącego zagospodarowania wsi i jego wartości kulturowych, są:

- ❖ historyczny małomiasteczkowy układ przestrzenny
- ❖ podstawowe wartościowe elementy zagospodarowania decydujące o układzie przestrzennym wsi, a w szczególności:
 - rynek i jego zagospodarowanie
 - zagospodarowanie zespołu ośrodka opieki społecznej wraz z istniejącym kościołem
 - zagospodarowanie zespołu pałacowo-parkowego
- ❖ zagospodarowanie stadniny koni
- ❖ nowo zrealizowane zagospodarowanie zakładu *Dehydration Technologies* .

Smerdyna

Smerdyna

Smerdyna

Wies jest położona w zachodniej części gminy, w odległości około 15 km od centrum miasta. W 1987 roku we wsi mieszkało 854 osoby. W 1998 roku zmniejszyła się do 820 osób.

Sołectwo Smerdyna składa się ze wsi Smerdyny oraz z licznych przysiółków, takich jak: Kolonia Smerdyna, Przyłaski, Zawada, Opalina, zlokalizowanych w różnych punktach, na ogół przy granicy sołectwa. W zasięgu oddziaływania Smerdyny znajdują się wsie: Łukawica, składająca się z części A i B oraz Łaziska.

Smerdyna

Na obszarze sołectwa nie występują klasy gleb chronionych. Bogactwem naturalnym wsi Smerdyna jest kamień, wydobywany przez właścicieli działek, na których występują złoża. Łamany kamień jest bardzo dobrym materiałem budowlanym, dającym się łatwo obrabiać. Wydobywanie kamienia przez właścicieli jest sporadyczne i nie zalegalizowane. Rozwinął się także transport samochodowy przewożący kamień.

Kamieniołomy znajdują się kilkadziesiąt metrów od zabudowań wiejskich. Tworzą atrakcyjny krajobraz, godny zainteresowania turystycznego. Z tego względu Smerdyna powinna stanowić punkt na turystycznej mapie rejonu Staszowa.

Wieś Smerdyna, ładnie położona na terenach o zróżnicowanym ukształtowaniu, jest złożona z dwóch części: Smerdyny Górnej i Smerdyny Dolnej. Zagospodarowanie wsi tworzy dwa układy liniowe o różnych nazwach, wzdłuż doliny cieku wodnego bez nazwy, którego źródło znajduje się w zachodniej części wsi. Tam też zamyka się dolina cieku oraz łączą się ze sobą obie części wsi. W ten sposób teren podnosi się w trzech kierunkach: północnym, zachodnim i południowym. Największe różnice poziomów terenu, wynoszące około 60 m w stosunku do poziomu doliny (od około 190 do 250 m), występują w kierunku północnym. Teren wybrany w przeszłości pod lokalizację wsi jest najbardziej odpowiedni na tym obszarze.

W 1997 r liczba budynków mieszkalnych we wsi wynosiła 205, w których było 208 mieszkań. Jak z tego wynika prawie wszystkie budynki są jedno mieszkaniowe.

Do sieci wodociągowej podłączonych było 180 budynków. We wsi brak był oczyszczalni ścieków, sieci kanalizacyjnej i gazowej.

Według planu zagospodarowania przestrzennego we wsi istniała się szkoła, strażnica pożarna i młyn.

W 1997 r we wsi znajdowało się 28 podmiotów gospodarczych, wśród nich znajdują się sklepy, agencja pocztowa, usługi transportowe, strażnica pożarna OSP oraz inne drobne usługi.

Ruch budowlany w latach 1990-1997 w Smerdynie był najbardziej intensywny z całej gminy; złożono 33 wniosków o pozwolenia na budowę, co stanowi przeciętnie 4 w ciągu roku.

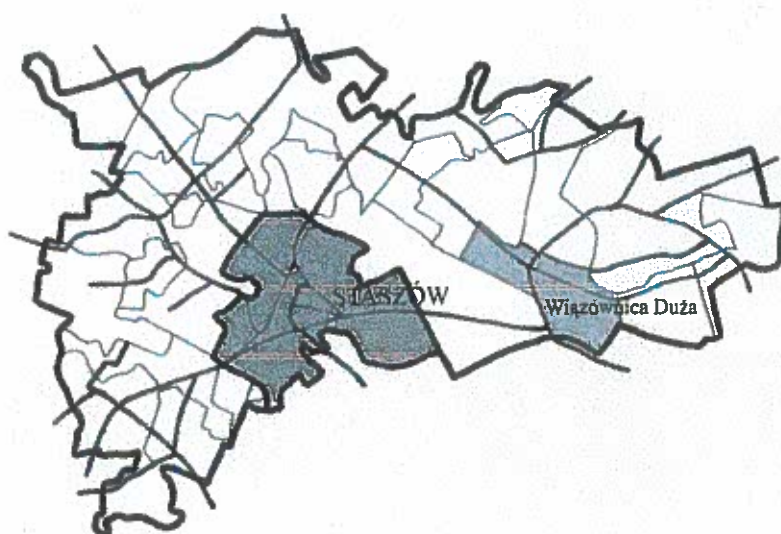
W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego przewidywano: budowę szkoły, przedszkola, domu nauczyciela oraz realizację boiska sportowego. Na ten cel wyznaczono teren o powierzchni 2 ha

Głównymi uwarunkowaniami rozwoju zagospodarowania przestrzennego wsi są:

- ❖ Warunki przyrodnicze decydujące o układzie przestrzennym wsi
- ❖ Istnienie na obszarze wsi kamieniołomów dających dobry materiał budowlany

Smerdyna

- ❖ Przewidywane funkcje wsi, w tym zwłaszcza potrzeba rozwoju wiejskiego ośrodka usługowego
- ❖ Potrzeba połączenia obu części wsi wspólnym ośrodkiem usługowym.

Wiazownica Duża

Wiązownica Duża

Wieś położona jest w południowo-zachodniej części gminy. Graniczy od południa z kompleksem lasów gminy Rytomoczydła. Wiązownica Duża znajduje się w ciągu wsi leżących w dolinie rzeki Kacanki. Od Staszowa dzieli ją odległość około 16 km.

Wiązownica Duża to jedna z niewielu wsi w gminie Staszów, w których liczba mieszkańców powiększyła się w ostatnich 20 latach z 733 do 755.

Istniejące zagospodarowanie siedliskowe tworzy jednostronny układ liniowy po północnej stronie drogi.

W 1997 roku we wsi było 189 budynków mieszkalnych, w których znajdowały się 203 mieszkania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 120 budynków.

W latach 1990 – 1997 wystąpiono o pozwolenia na budowę 26 budynków mieszkalnych oraz 3 budynków mieszkalno-usługowych, co stanowi przeciętnie ponad 3 wystąpienia w ciągu roku. Większość wystąpień dotyczyło realizacji budynków na istniejących działkach siedliskowych w miejsce budynków zamortyzowanych.

Według planu zagospodarowania we wsi była szkoła podstawowa i sklep.

W 1997 r. były zarejestrowane 23 podmioty gospodarcze, w tym 4 sklepy, 5 podmiotów związanych z usługami budowlanymi, usługi transportowe itp. Z innych usług należy wymienić szkołę, kawiarnię, strażnicę pożarną OSP.

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy wyznaczono pod zabudowę mieszkaniową ciąg działek po południowej stronie drogi. Rezerwa terenu pod ośrodek usługowy została wyznaczona w centralnej części wsi przy skrzyżowaniu głównej ulicy wiejskiej z drogą gminną G 126, obok istniejącej szkoły. W planie projektowane były następujące usługi:

- strażnica OSP i urządzenia sportowo-rekreacyjne
- dom nauczyciela i usługi inne

Głównymi uwarunkowaniami rozwoju zagospodarowania przestrzennego wsi są:

- ❖ Warunki przyrodnicze (dolina Kacanki) decydujące o układzie przestrzennym wsi
- ❖ Przewidywane funkcje wsi, w tym zwłaszcza potrzeba rozwoju wiejskiego ośrodka usługowego
- ❖ Układ funkcjonalno-przestrzenny zagospodarowania wsi, złożony z dwóch części
- ❖ Potrzeba połączenia obu części wsi wspólnym ośrodkiem usługowym

- 1 Szkoła 2 Kościół 3 Cmentarz

Wiązownica Kolonia

Wieś jest położona na wschodnim skraju gminy, przy granicy z gminą Osiek, w odległości około 16 km od centrum miasta. W 1987 roku we wsi mieszkało 613 osób. Do 1998 roku liczba ludności zmniejszyła się do 561.

Zagospodarowanie wsi tworzy kilka skupisk o różnym stopniu koncentracji zabudowy. Środek areálu wsi zajmuje dolina Kacanki. Główne skupisko zabudowy siedliskowej, usytuowane po północnej stronie doliny Kacanki, u podnóża Wroniej Góry, koncentruje się na przecięciu dwóch dróg gminnych. We wsi znajdowało się 140 budynków mieszkalnych, w których było 154 mieszkań. 88 budynków było podłączonych do sieci wodociągowej. We wsi brak jest sieci kanalizacyjnej i gazowej.

Obie części wsi, położonych po dwóch stronach doliny, łączy droga przechodząca przez areál wsi Wiązownica Mała przecinająca rzekę, biegnąca ze Staszowa do Osieka.

Przy skrzyżowaniu tej drogi z drogą prowadzącą ze Staszowa przez Wiązownicę Dużą, znajduje się szkoła podstawowa. W odległości około 300 m na północ od szkoły, nad doliną Kacanki jest zlokalizowany kościół. We wsi brak jest ukształtowanego przestrzennie centrum.

W latach 1990 – 1997 wystąpiono o pozwolenie na budowę 19 budynków mieszkalnych, co stanowi przeciętnie niewiele ponad 2 pozwolenia w ciągu roku.

Ostatnie zmiany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dotyczyły wyznaczenia nowych terenów budowlanych, położonych po północnej stronie doliny Kacanki. W sumie tereny budowlane zajmują powierzchnię o wielkości około 7 ha, w 9 odcinkach. We wsi znajduje się 7 podmiotów gospodarczych, m.in. szkoła, ośrodek zdrowia, kościół i kilka innych.

Głównymi uwarunkowaniami rozwoju zagospodarowania przestrzennego wsi są:

- ❖ Układ funkcjonalno-przestrzenny zagospodarowania wsi, złożony z kilku skupisk zabudowy
- ❖ Istnienie głównego skupiska zabudowy u podnóża Wroniej Góry
- ❖ Kościół i jego otoczenie będące głównym punktem zainteresowania mieszkańców wsi
- ❖ Przewidywane funkcje wsi, w tym zwłaszcza potrzeba rozwoju wiejskiego ośrodka usługowego

Wiśniowa

Wiśniowa

Wieś jest położona we wschodniej części gminy, w odległości około 8 km od centrum miasta. W 1987 roku we wsi mieszkało 596 osób. W 1998 roku liczba ludności wynosiła 672 osoby.

W 1997 r we wsi było 168 budynków mieszkalnych, w których znajdowały się 172 mieszkania. 150 budynków było podłączonych do sieci wodociągowej. We wsi brak jest oczyszczalni ścieków, sieci kanalizacyjnej i gazowej.

W okresie 1990-1997 złożono 24 wnioski o pozwolenie na budowę budynków mieszkalnych, co stanowi przeciętnie 3 wnioski w ciągu roku. Na ogół wnioski dotyczą wymiany zamortyzowanej starej zabudowy, na istniejących działkach siedliskowych.

Wiśniowa w przeszłości była wsią gminną w powiecie sandomierskim. Obszar gminy obejmował szereg wsi, w tym między innymi: Czajków, Łaziska, Maleniec,

Wiśniowa

Pocieszka, Sztumbergów. Parafia z kościołem murowanym, istniejącym do dziś, powstała w końcu XVII wieku. W XIX wieku we wsi istniały: urząd gminny, sąd gminny, dom przytułku dla starców, gorzelnia, dwa młyny wodne, młyn do gipsu, tartak. Obszar wsi zasobny był w pokłady wapienia i torfu.

Wiśniowa Poduchowna – kościół parafialny z XVII wieku

Obecne zagospodarowanie wsi tworzy układ liniowy o długości około 2 km wzdłuż drogi biegnącej równoległe do rzeki Kacanki, płynącej od około 100 do 400 m od zabudowy. Ciąg zabudowy Wiśniowej łączy się z zabudową wsi Wiśniowa Poduchowna, a ta z kolei z zabudową wsi Sztumbergi, ciągnącą się do drogi opatowskiej, tworząc niemal nieprzerwany liniowy układ przestrzenny wzdłuż Kacanki, o długości ponad 5 km. Droga jest bardziej obudowana od strony północnej, z domami zwróconymi ku południowi, z wyjątkiem odcinka zbliżającego się do rzeki na około 50 m, gdzie warunki terenowe nie pozwalały na właściwą lokalizację zagród.

Obszar między rzeką a zabudową, dolinę rzeki, zajmują użytki zielone.

Niemal w środku wsi, obok skrzyżowania głównej ulicy wiejskiej z drogą prostopadłą, biegnącą przez rzekę w kierunku północno-wschodnim do Starej Wsi i Kolonii Wiśniowa, jest zlokalizowany zabytkowy zespół pałacowo - parkowy. Pałac zajmuje szkoła podstawowa. Przy drugiej drodze, prostopadłej do głównej ulicy wiejskiej, biegnącej w kierunku południowo-zachodnim do Józefowa, znajduje się zabudowa byłego OMT. Kościół parafialny jest zlokalizowany w Wiśniowej Poduchownej.

Wiśniowa – pałac Kollątajów z XIX wieku

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy nowe tereny budowlane zostały wyznaczone wzdłuż głównej ulicy wiejskiej, jako uzupełnienie istniejącego ciągu zabudowy. We wprowadzonych ostatnio zmianach do planu wyznaczono dodatkowo 2,5 ha terenów rolnych przeznaczonych pod zabudowę. Tereny te są położone nad Kacanką, na skarpie o północnym nachyleniu w stosunku do rzeki.

We wsi zarejestrowanych jest 17 podmiotów gospodarczych. Najważniejsze z nich to: szkoła, przedszkole, ośrodek zdrowia, apteka, filia biblioteki, sklep i strażnica pożarna oraz zakłady rzemislnicze.

Głównymi uwarunkowaniami rozwoju zagospodarowania przestrzennego wsi są:

- ❖ Liniowy układ funkcjonalno-przestrzenny zagospodarowania wsi
- ❖ Istnienie zabytkowych obiektów: zespołu pałacowo-parkowego w Wiśniowej, użytkowanego przez szkołę podstawową i kościoła parafialnego w Wiśniowej Poduchownej
- ❖ Przewidywane funkcje wsi, w tym zwłaszcza potrzeba rozwoju wiejskiego ośrodka usługowego

UWARUNKOWANIA ROZWOJU ZAGOSPODAROWANIA

Gmina Staszów ma dobrze wykształconą sieć osadniczą. Miasto, skupiające 60 % ludności gminy, jest silnym rejonowym ośrodkiem usługowym, którego zasięg obsługi znacznie wykracza poza granice gminy, obejmując gminy sąsiednie, co najmniej takie jak: Bogoria, Rytwiany, Osiek, Połaniec i Łubnice.

Ten aspekt, a także długoletnie tradycje, leżą u podstaw kreowania Staszowa na stolicę powiatu w nowym podziale administracyjnym kraju.

Obecny stan zagospodarowania centrum Staszowa nie spełnia współczesnych potrzeb użytkowych miasta powiatowego i możliwych do osiągnięcia efektów estetycznych.

Podniesienie Staszowa do rangi ośrodka powiatowego stanowi silne uwarunkowanie dalszego rozwoju zagospodarowania przestrzennego miasta. Miasto, a zwłaszcza jego śródmieście i centrum, będzie musiało pełnić zintensyfikowane, a w pewnym zakresie sformalizowane, funkcje obsługi w stosunku do osadnictwa całego powiatu. Wynika z tego konieczność rozwoju infrastruktury administracyjnej i usługowej na miarę miasta powiatowego. Wiąże się to nie tylko z powołaniem nowych instytucji, lecz także z koniecznością zapewnienia im odpowiedniej bazy materialnej.

Będzie to wymagało szczegółowej analizy dotychczasowego rozmieszczenia funkcji w przestrzeni i ich segregacji, w celu wykluczenia z obszarów śródmiejskich funkcji, które mogą, bez szkody dla ich działalności, znaleźć się poza śródmieściem. Może to wymagać przebudowy istniejącego zagospodarowania i intensyfikacji wykorzystania terenów śródmiejskich.

Dotychczasowy, ogólny rozwój zagospodarowania miasta, pod względem przestrzennym, poszedł we właściwym kierunku. Nowa zabudowa mieszkaniowa, zwłaszcza wielorodzinna, o znacznych gabarytach wysokościowych, stanowiąca większość realizowanych inwestycji kubaturowych w mieście, została odsunięta przestrzennie od miasta historycznego, dzięki czemu nie zachodzą niewłaściwe relacje pod względem proporcji.

W latach 90-tych uległy poprawie ilościowe proporcje realizacji zabudowy mieszkaniowej na korzyść zabudowy jednorodzinnej.

Poza nowo wznoszoną zabudową jednorodzinną, inwestorzy indywidualni podejmują odnowę, rozbudowę lub przebudowę i modernizację starych budynków. W okresie 1991 – 1996 podjęto na terenie staromiejskiego rynku 8 takich inwestycji. Zmiany idą w kierunku

96 podjęto na terenie staromiejskiego rynku 8 takich inwestycji. Zmiany idą w kierunku wzbogacenia struktury handlowo- usługowej starówki; obserwuje się podejmowanie inwestycji mieszkalno- usługowych lub mieszkalno-handlowych. Działania takie powinny być wspomagane przez władze gminy, poprzez kredyty i dotacje pod warunkiem ścisłego przestrzegania ustaleń i wytycznych w zakresie architektoniczno-estetycznym. Ustalenia takie powinny być wcześniej opracowane przez fachowców i zaakceptowane przez Samorząd Gminy

Wiąże się to z ważnym kierunkiem działań samorządu, wynikającym ze splendoru uzyskania przez miasto statusu ośrodka powiatowego i wynikających stąd obowiązków, a także z zachowanego zagospodarowania o charakterze zabytkowym, mającym na celu podniesienie poziomu wizerunku miasta, zarówno pod względem funkcjonalnym, jak i estetycznym.

Obecne funkcje centrum miasta, w tym szczególnie rynku są nastawione głównie na zaspokojenie potrzeb mieszkańców miasta i gminy. Potrzeby ludności przebywającej w mieście czasowo, do której należy także zaliczyć studentów Wyższej Szkoły Pedagogicznej i młodzież dojeżdżającą do szkół średnich, nie są w pełni uwzględniane w kształtowaniu funkcjonalnego obrazu miasta i są zaspokajane marginalnie. Brak jest dostatecznej ilości urządzeń usługowych interesujących te grupy konsumentów. Potrzeby w tym zakresie nasilą się po uzyskaniu przez Staszów statusu miasta powiatowego.

Ranga miasta powiatowego, legitymującego się długoletnią tradycją, udokumentowaną licznymi wartościowymi zabytkami, zobowiązuje władze miasta do zwrócenia większej uwagi na estetyczny wyraz miasta. Działania w tym zakresie, w przypadku Staszowa, wiążą się bezpośrednio z ochroną obiektów kulturowych, które decydują o wyglądzie centrum miasta.

Problemy te między innymi powinny być podjęte w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta. Mankamentem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Staszów w zakresie ochrony obiektów zabytkowych jest to, że nie przewidują one żadnych działań, określając jedynie uprawnienia państwowej służby konserwatorskiej w przypadku podejmowania realizacji nowych inwestycji w zasięgu stref ochronnych, bądź przy dokonywaniu zmian w obiektach zabytkowych. W planach dotyczących miasta i gminy Staszów, nie są nawet zapisane wytyczne konserwatorskie w zakresie ochrony zabytków. Należy jednak dodać, że nawet najlepiej opracowane plany zagospodarowania przestrzennego nie wywołują działań bezpośrednich, a tylko ograniczają i ukierunkowują działania inwestorów.

W myśl ustawy¹ o ochronie dóbr kultury ...

„ obowiązkiem.....organów gminy jest dbałość o dobra kultury i podejmowanie działań ochronnych oraz uwzględnianie zadań ochrony zabytków, między innymi w budżetach, w prawie miejscowym i przepisach gminnych”

Jest wprawdzie powiedziane w tejże ustawie, że ochrona i utrzymanie obiektów zabytkowych należy do ich właścicieli, jednak władze miasta powinny zdawać sobie sprawę z tego, że obecnych właścicieli, zwłaszcza prywatnych, nie stać na samodzielne podjęcie remontów niezbędnych dla doprowadzenia zewnętrznego wyglądu budynków do odpowiedniego stanu.

Specjalnym problemem w mieście jest porządkowanie peryferii starego układu przestrzennego miasta. Dotyczy to zwłaszcza Staszówka oraz obszarów położonych na południe od miasta poza linią kolejową.

Na tych obszarach, a zwłaszcza na terenach Staszówka, widoczne są długoletnie zaniedbania w zagospodarowaniu i kształtowaniu przestrzennym.

Stan ten był zauważany przez Samorząd Gminy. W ostatnim okresie Rada Gminy i Miasta podjęła uchwałę zobowiązującą Burmistrza do opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Staszówka i terenów przyległych.

Dotychczas pod względem planistycznym obszar całego miasta był objęty miejscowym planem ogólnym zagospodarowania przestrzennego, opracowanym na podstawie ustawy z dnia 12 lipca 1984 r o planowaniu przestrzennym i uchwalonym przez Radę Miejską w Staszowie w końcu 1993 r.

Nieznane są kryteria podziału planistycznego miasta na sektory i podstawy wyznaczenia ich granic. Przy ich wyznaczaniu nie wzięto pod uwagę, w dostateczny sposób,

¹ Ustawa o ochronie dóbr kultury i o muzeach

funkcji obszarów ani ukształtowania terenów i naturalnych podziałów przyrodniczych. Na podstawie analizy zawartości planu można stwierdzić, że podział miasta na sektory jest co najmniej problematyczny. W ustaleniach planu nie ma odniesień ustaleń do sektorów poza przypisaniem do nich poszczególnych terenów przy pomocy jednej litery. Ma to znaczenie wyłącznie porządkowe.

Staszówek – ulica Niska

Obowiązujący dotychczas miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta jest zbyt ogólnikowy. W planie nie była określona ogólna koncepcja rozwoju przestrzennego miasta. Wyodrębnionym terenom, o różnej wielkości: od kilkuset metrów do kilkunastu hektarów, zostały przypisane ustalenia, prawie wyłącznie odnoszące się do przewidywanej funkcji. Nie kształtuje się więc pod względem planistycznym ośrodków usługowych, zespołów mieszkaniowych czy też zespołów gospodarczych: przemysłowo-składowych itp. W planie nie podjęto problemu kształtowania układów funkcjonalno – przestrzennych miasta. Zbyt mało uwagi w ustaleniach poświęca się *trzeciemu wymiarowi* zagospodarowania i kształtowaniu wizerunku miasta.

Ustalenia planu świadczą o dużych możliwościach przekształceń i intensyfikacji istniejącego zagospodarowania i realizacji nowego we wszystkich sektorach miasta, nawet w sektorze obejmującym stare miasto i śródmieście. Jest to możliwe bez naruszenia rygorów ustalonych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, które są sygnalizowane w planie, głównie przez ograniczenie wysokości zabudowy, na obszarze miasta historycznego, do 2 – 3 kondygnacji.

Istniejący stan zagospodarowania terenów zagospodarowania w Staszowie wykazuje możliwość intensyfikacji funkcji mieszkaniowej i związanych z nią usług. Na terenie śródmieścia w strefie konserwatorskiej, gdzie ochronie podlega przede wszystkim

zabytkowy układ miasta, istnieje jeszcze wiele wolnych terenów do zagospodarowania, przede wszystkim usługami przeznaczonymi dla mieszkańców i przyjezdnych. Ponadto istnieją strefy, gdzie należy przewidywać stopniową wymianę istniejącej substandardowej zabudowy na nową mieszkalno-usługową, której charakter przestrzenny powinien być zgodny z istniejącą zabytkową tkanką miejską. Wyodrębnić także należy tereny położone nad kanałem rzeki Czarnej, które mają mieć funkcję rekreacyjno- usługową.

Reasumując powyższe teren strefy konserwatorskiej - ścisłego śródmieścia - można umownie podzielić na kilka obszarów:

- ❖ teren wokół rynku i głównych ulic, gdzie należy adaptować istniejącą zabudowę, założyć jej modernizację i stopniowe uzupełnienie funkcji usługowej przez przekształcenie parterów domów,
- ❖ teren peryferyjny, gdzie można założyć, że odnowie towarzyszyć będzie wymiana substandardowej zabudowy,
- ❖ teren nad rzeką (kanałem), gdzie rekreacja, usługi i zieleń będzie funkcją dominującą.

Obecnie bilans terenu strefy konserwatorskiej((według planu miejscowego) wykazuje, że pod funkcję mieszkalno-usługową można przeznaczyć około 3 ha niezabudowanych terenów. Pod zabudowę usługową (infrastrukturę społeczną) - około 2 ha, pod zabudowę jednorodziną - około 6 ha. Rewitalizacji (lub stopniowej wymianie zabudowy ze względu na substandard) należy poddać około 5,5 ha istniejących terenów mieszkaniowych. W sumie tereny do zagospodarowania przez funkcję mieszkaniową i związanymi z nią usługami wynoszą około 16 ha.

Poza strefą konserwatorską w jednostce urbanistycznej A ograniczonej ulicami: Oględowską, Targową, Traktem Śródmiejskim, Langiewicza, Rakowską, Obwodnicą Zachodnią mieści się zabudowa jednorodzinna, wielorodzinna osiedlowa (Osiedle Zachód), a na peryferiach zagrodowa.

Nowe osiedle skoncentrowanej zabudowy jednorodzinnej: Oględowska powstało w ostatnich latach. W większości w jednostce A skupiła się zabudowa najstarsza, której wiek standardem odbiega od wymagań dzisiejszych i przyszłych.

Na podstawie planu i zdjęć lotniczych można uznać, że w jednostce tej poza strefą konserwatorską do zagospodarowania funkcją mieszkalną i usługową pozostaje około 60 ha, z czego:

- ❖ około 45 ha pod zabudowę jednorodziną,
- ❖ około 0,5 ha pod zabudowę wielorodzinną łączoną z jednorodziną (MN + MW),
- ❖ około 15 ha pod zabudowę zagrodową,
- ❖ około 1,5 ha pod usługi związane z mieszkalnictwem.

Razem w jednostce A (ze strefą konserwatorską) do wykorzystania pozostaje około 80 ha, z czego:

- ❖ około 50 ha pod zabudowę jednorodzinną,
- ❖ około 0,5 ha pod zabudowę wielo- i jednorodzinną,
- ❖ około 3 ha pod funkcję mieszkalno-usługową,
- ❖ około 15 ha pod zabudowę zagrodową,
- ❖ około 3,5 ha pod usługi związane z mieszkalnictwem,
- ❖ około 5,5 ha pod rewitalizację - stopniową wymianę zabudowy.

Jednostkę B ograniczoną ulicami: Targową, wschodnią (nie zrealizowaną), Langiewiczza, Opatowską, torami kolejowymi, obwodnicą, zajmuje nowa zabudowa osiedlowa. Znajduje się tu wybudowane w latach 70-80. wielorodzinne Osiedle Wschód (około 30 ha), jednorodzinne osiedla wolno stojącej zabudowy i skoncentrowanej zabudowy zrealizowanej w ostatnich latach Osiedla Ogrody (około 20 ha). (Obecnie świeżo zatwierdzone są plany budowy nowych osiedli jednorodzinnych nieco mniejszych obszarowo, których realizacja jest już rozpoczęta - są to osiedla: 11 Listopada, Golejów i Na Stoku.

Zakładając przeznaczenie terenu zgodnie z miejscowym planem, można wyliczyć, że teren ten wchłonie dodatkowo - poza zabudową istniejącą:

- ❖ około 70 ha zabudowy jednorodzinnej,
- ❖ około 2 ha zabudowy jednorodzinnej z usługami,
- ❖ około 11 ha nie zrealizowanych jeszcze usług infrastruktury społecznej, dla których utrzymuje się rezerwę w terenie,
- ❖ około 14 ha usług w zabudowie nowo projektowanej,
- ❖ około 4 ha projektowanych garaży.

Daje to w sumie około 100 ha do wykorzystania pod zabudowę mieszkaniową z towarzyszącymi jej usługami nieuciążliwymi.

W jednostce C znajduje się przede wszystkim zabudowa zagrodowa. Mieszkalnictwo jednorodzinne występuje tu w mniejszości. Według planu miejscowego rezerwuje się tu 4,7 ha pod budownictwo mieszkaniowe. Wśród wyznaczonych obszarów dla zabudowy jednorodzinnej istniejącej i projektowanej istnieje jeszcze 0,5 ha wolnych terenów do zabudowania pod mieszkalnictwo lub usługi nieuciążliwe. Około 15 ha wolnych terenów pozostaje wyznaczonych pod zabudowę zagrodową.

W sumie daje to około 20 ha pod mieszkalnictwo i związane z nim usługi.

W jednostce D - peryferyjnej dzielnicy miasta, otaczającej od zachodu jednostkę B znajdują się tereny wyznaczone pod zabudowę zagrodową oraz skoncentrowaną jednorodziną i zagrodową - Osiedla Maleniec (wolne tereny około 10 ha). W sumie do zagospodarowania pozostaje około 40 ha.

Ogółem w mieście 240 ha.

Na obszarach wiejskich występują jednostki osadnicze, których wielkość rzędu 500 i więcej mieszkańców, wymaga stworzenia w nich samowystarczalnych ośrodków usług podstawowych, zwłaszcza że niektóre z nich leżą w znacznej odległości od miasta. Do wsi wymagających rozwoju i kształtowania takich ośrodków należą w szczególności: Czajków, Koniemłoty, Kurozwęki, Smerdyna, Wiązownica Duża, Wiązownica Kolonia, Wiśniowa.

Kolejność wyposażania ośrodków w urządzenia infrastruktury społecznej, powinna być uzależniona przede wszystkim od odległości wsi od ośrodka miejskiego oraz od potrzeb, których miernikiem powinny być aspiracje mieszkańców i ich zaangażowanie w proces realizacji obiektów usługowych. Działania inicjowane przez mieszkańców, powinny być prowadzone przez Urząd Gminy.

Kurozwęki – ośrodek zdrowia

Realizacja usług komercyjnych (handlowych, rzemieślniczych) w wiejskich ośrodkach usługowych będzie uzależniona od potrzeb rynku i prowadzona przez chętnych inwestorów. W zdobywaniu inwestorów przydatna będzie promocja ośrodków prowadzona przez publikację planów i uwarunkowań realizacyjnych. Inwestycje takie powinny być popierane przez samorząd gminy poprzez udogodnienia rzeczowe i formalne (ustalenie specjalnych zasad podatkowych, pomoc w nabyciu działek budowlanych itp.)

Kształtowanie przestrzenne wiejskich ośrodków usługowych powinno być prowadzone na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Takich podstaw nie daje obecnie obowiązujący plan gminy; przede wszystkim ze względu na skalę 1:10 000 rysunku planu, a także ze względu na zbyt ogólnikowe ustalenia, odnoszące się tylko do funkcji terenów.

Kurozwęki – strażnica OSP

Istotne uwarunkowania przestrzennego kształtowania ośrodków usługowych ww. wsiach oraz realizacji poszczególnych urządzeń, wynikają z prywatnej własności gruntów. Rozwiązanie tego problemu powinno być podejmowane już na etapie opracowania planu.

Kurozwęki -
Zagospodarowanie rynku

Tereny przeznaczane pod zagospodarowanie usługowe powinny być szczególnie położone w stosunku do istniejącego zagospodarowania wsi oraz specjalnie eksponowane w układzie funkcjonalno-przestrzennym. Zaczątkiem przyszłych ośrodków usługowych będą zazwyczaj już istniejące wartościowe urządzenia. Zwłaszcza obiekty o charakterze

zabytkowym mają interesującą lokalizację i w ich sąsiedztwie powinny być lokalizowane inne urządzenia.

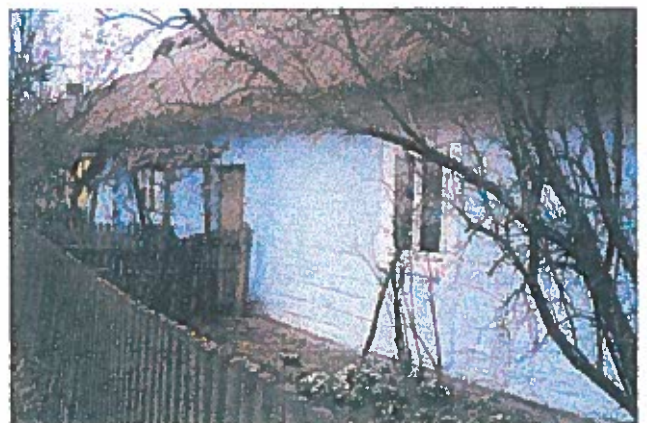
Przykładem dobrej lokalizacji urządzenia usługowego może być ośrodek zdrowia w Koniemlotach, który zlokalizowany w sąsiedztwie kościoła o wysokich walorach zabytkowych, zapoczątkował rozwój wiejskiego ośrodka usługowego. Lokalizowane urządzenia usługowe w Czajkowie powinny połączyć obie części wsi. W Kurozwałkach miejscem na ośrodek usługowy jest centrum miasteczka. Adaptacja zagospodarowania przyrynkowego na cele usługowe oraz zagospodarowanie wolnych działek zaspokoją potrzeby w zakresie obsługi. Podobnie w pozostałych wsiach łatwo jest znaleźć interesujące lokalizacje dla realizacji potrzebnych urządzeń. We wsi Wiązownica Kolonia powinno się wykorzystać tereny w sąsiedztwie kościoła górującego nad obszerną doliną.

Przy kształtowaniu przestrzennym wiejskich ośrodków usługowych i wydawaniu pozwoleń na budowę, szczególną uwagę powinno się zwracać na standard i architekturę projektowanych urządzeń usługowych. Uwarunkowania w tym względzie powinny być zawarte w obowiązujących ustaleniach planów.

Na podstawie dotychczasowych trendów rozwoju zagospodarowania i zmian zachodzących w zaludnieniu na obszarach wiejskich można stwierdzić, że nie jest celowe wyznaczanie, poprzez miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, nowych terenów pod zabudowę zagrodową lub mieszkaniową. Tereny pod ewentualne nowe siedliska będą wyznaczane w drodze decyzji administracyjnych. Mogą one być lokalizowane w przerwach między istniejącą zabudową zagrodową. Należy przy tym unikać łączenia ciągów zabudowy należących do różnych wsi. Dotyczy to zwłaszcza zachodnich obszarów gminy na których występują niemal wyłącznie liniowe układy przestrzenne, niejednokrotnie bardzo długie, przekraczające niekiedy kilka kilometrów.

Wiśniowa – architektura przeszłości

Wsie rozwijać się będą poprzez wymianę zamortyzowanej zabudowy i podnoszenie standardów jakościowych. Po pierwszym etapie intensywnego rozwoju, w czasie którego samorząd dążył do uzbrojenia osiedli wiejskich w infrastrukturę techniczną, głównie w zakresie zaopatrzenia wsi w wodę, następnym etapem będzie uzbrojenie sanitarne wsi i ochrona środowiska przyrodniczego przez realizację sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków.

Zagospodarowanie wsi będzie kształtowane przez wspólne, dla całej gminy lub wyodrębnionych jej części, ustalenia dotyczące układu przestrzennego zabudowy oraz wyrazu estetycznego (architektonicznego) budynków.

Uwarunkowania wynikające z uzbrojenia terenu

Na podstawie przeprowadzonej analizy zurbanizowanych terenów miasta i gminy Staszów pod kątem wyposażenia w systemy infrastruktury technicznej /podsumowanie w tabeli nr 1/ można stwierdzić, że najwyższym standardem obsługi charakteryzuje się miasto Staszów.

Systemy infrastruktury technicznej na terenie miasta posiadają również największe rezerwy wydajności i przepustowości, co umożliwi inwestowanie w budownictwo przy ponoszeniu najniższych kosztów uzbrojenia terenów.

Jednak **decyzja o lokalizacji budownictwa mieszkaniowego, usługowego czy przemysłu w oparciu o istniejące systemy infrastruktury technicznej musi być poprzedzona analizą przepustowości sieci.**

Obszar miasta Staszowa obsługiwany jest przez wszystkie systemy infrastruktury technicznej posiadające zróżnicowane rezerwy w źródłach i sieciach. Największe rezerwy posiadają systemy: wodociagowy, gazowniczy i kanalizacyjny. Znaczne rezerwy wydajności posiadają obiekty zlokalizowane na terenie miasta tj. ujęcie wody i stacja redukcyjno-pomiarowa gazu ziemnego, jak również znaczną rezerwę przepustowości ma oczyszczalnia ścieków. Począwszy od 1999 r., po rozbudowie centrali telefonicznej w mieście, poprawi się również standard pokrycia potrzeb w zakresie telekomunikacji.

Dobre warunki do inwestowania w oparciu o istniejące systemy infrastruktury technicznej istnieją w sołectwach: Dobra, Gaj Koniemłocki, Koniemłoty, Sielec i Podmaleniec. Mieszkańcy tych wsi zaopatrywani są w wodę z systemów wodociagowych, a ponadto do tych wsi doprowadzony jest gaz ziemny.

Pozostałe tereny gminy Staszów, wprowadzie w znacznym stopniu wyposażone w sieci wodociagowe, nie mają innego wyposażenia /nie licząc systemu elektroenergetycznego/. Brak systemu kanalizacyjnego, gazowniczego i słabo rozwinięty system tele-

komunikacyjny powoduje, że tereny te nie są atrakcyjne pod kątem inwestowania w zabudowę.

Brak systemów kanalizacyjnych na terenach wiejskich, przy rozbudowanym systemie wodociągowym, stwarza zagrożenie dla środowiska /pojawienie się znacznych ilości ścieków/.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PRAWA WŁASNOŚCI GRUNTÓW

Użytkowanie gruntów

Miasto Staszów w granicach administracyjnych zajmuje obszar o powierzchni 2 980 ha. Tereny zainwestowania miejskiego stanowią 17,2% obszaru miasta (497 ha), w tym tereny osiedlowe - 11,5% (333 ha), a tereny komunikacji - 5,7% (164 ha). Znaczna jest w mieście powierzchnia lasów i zadrzewień - 40,9% (1.183 ha) oraz użytków rolnych - 39,9% (1.154 ha). Wskaźnik terenów zainwestowanych na 1 mieszkańca wynosi 299 m² i jest porównywalny z przeciętnym dla miast małych w Polsce (w granicach 250-300 m²).

W gminie Staszów o powierzchni 19 626 ha użytki rolne zajmują 60,1% obszaru (12.231 ha), lasy i tereny zadrzewione - 32,7% (6.433 ha), grunty pod wodami - 0,7% (135 ha), tereny komunikacji - 2,6% (506 ha), a tereny osiedlowe - 2,0% (386 ha).

Struktura własności i władania gruntami

W mieście grunty prywatne stanowią 47,3% ogólnej powierzchni, grunty państwowe - 46,1%, a komunalne - 6,6%. W gminie przeważają grunty prywatne, stanowiące ponad 62% jej powierzchni. Grunty państwowe zajmują ponad 37% obszaru gminy, a komunalne zaledwie 0,01%.

Według danych Urzędu Gminy i Miasta Staszów z 1998 r. łącznie grunty komunalne zajmują 131,8 ha (125,2 ha w mieście, 6,6 ha w gminie). Pod zabudowę mieszkaniową znajduje się 6,9% gruntów komunalnych (9,1 ha, w tym: 3,2 ha - pod zabudowę jednorodzinną, 3,9 ha pod zabudowę wielorodzinną spółdzielczą i 2,0 ha pod zabudowę wielorodzinną komunalną), a w użytkowaniu jednostek organizacyjnych - 48,2% (63,6 ha, w tym: w użytkowaniu jednostek spółdzielczych - 29,93 ha, komunalnych - 33,7 ha). Tereny otwarte stanowią 32,4% gruntów komunalnych (42,7 ha, w tym: tereny zieleni - 22,8 ha, ogrody działkowe - 9,3 ha, ulice i place - 10,6 ha). Pozostałe 9,8 ha gruntów komunalnych to zasoby gminy do zabudowy i zagospodarowania.

Nie zagospodarowane grunty państwowe, będące zasobem terenów pod rozwój inwestycji publicznych w mieście, mają powierzchnię 45 ha, co stanowi 1,6% powierzchni miasta i 3,4% powierzchni gruntów państwowych w Staszowie. Na terenach wiejskich nie

zagospodarowane grunty państwowe zajmują obszar zaledwie 12 ha, co stanowi 0,05% powierzchni gminy i 0,16 gruntów państwowych w gminie.

Gospodarowanie nieruchomościami komunalnymi

W latach 1991-1996 w mieście przeprowadzono operacje gruntowe w stosunku do 46,89 ha terenów. Sprzedano 14,44 ha gruntów, w tym 13,04 ha pod zabudowę mieszkaniową i 1,40 pod działalność gospodarczą. W użytkowanie wieczyste przekazano 26,45 ha gruntów (9,62 ha na cele mieszkaniowe, 16,83 ha na cele przedsiębiorczości), w dzierżawę - 6,00 ha. Zamiany na rzecz miasta dotyczyły 0,71 ha gruntów, a na rzecz osób fizycznych - 0,59 ha. Zakupiono dla miasta 17,46 ha. W sumie zbyto z zasobu nieruchomości komunalnych w Staszowie znacznie więcej (47,28 ha) gruntów niż nabyto do zasobu (18,17 ha).

Na terenach wiejskich w analizowanym okresie 1991-1996 operacje gruntowe dotyczyły zaledwie 2,80 ha gruntów. Sprzedano 2,40 ha gruntów i przekazano w użytkowanie wieczyste. - 0,4 ha - pod zabudowę mieszkaniową. Zbyto z zasobu 2,80 ha, a nabyto zaledwie 0,60 ha gruntów.

Uwarunkowania rozwoju zagospodarowania wynikające z dotychczasowego użytkowania i prawa własności gruntów

Miasto Staszów ma znaczne rezerwy terenów do rozwoju zainwestowania. Są to przede wszystkim grunty orne o powierzchni 834 ha, będące głównie własnością prywatną (695 ha).

Zasoby gruntów komunalnych, które obecnie mogą być wykorzystane na cele rozwoju zagospodarowania są niewielkie. W mieście Staszów zajmują łącznie powierzchnie 27 ha, a w gminie - 9 ha. Zgodnie z obowiązującą od 1 stycznia 1998 r. ustawą o gospodarce nieruchomościami gminne zasoby nieruchomości mogą być wykorzystywane „na cele rozwojowe gmin i zorganizowanej działalności inwestycyjnej, a w szczególności na realizację budownictwa mieszkaniowego oraz związanych z tym budownictwem urządzeń infrastruktury technicznej, a także na realizację innych celów publicznych”

Zasobem gruntów pod rozwój inwestycji publicznych są także nie zagospodarowane grunty państwowe, które w mieście wynoszą 45 ha, a w gminie - 12 ha. Na podstawie przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami (art. 22) zasoby nieruchomości Skarbu Państwa mogą być przekazane gminie w drodze darowizny, jeśli w planach miejscowych są przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe oraz na realizację związanych z tym budownictwem urządzeń infrastruktury technicznej.

Własność gruntów

Uchwalone studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Staszów powinno stać się podstawą tworzenia komunalnych zasobów nieruchomości na cele rozwojowe miasta i gminy oraz podejmowanej w przyszłości zorganizowanej działalności inwestycyjnej - mieszkaniowej i gospodarczej.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

W zakresie mieszkalnictwa

Miasto

Podstawowym uwarunkowaniem podniesienia poziomu życia mieszkańców Staszowa jest dotychczasowy stan zagospodarowania mieszkaniowego i działalność inwestorska w mieście. W 1977 r Staszów liczył około 17 tys. mieszkańców, którzy zajmowali około 4,7 tys. mieszkań. Przeciętnie w Staszowie jedno mieszkanie zajmowało 3,6 osób. Na tle kraju i województwa jest to wynik niekorzystny. Wskaźniki obrazujące sytuację mieszkaniową wykazują, że znajduje się tu mniej mieszkań na tysiąc ludności i że są one mniejsze niż przeciętnie w Polsce i w województwie tarnobrzeskim. Jednocześnie jednak istniejące w mieście mieszkania mają przeciętnie tyle samo pomieszczeń, co w Polsce i w województwie tarnobrzeskim przeciętne mieszkanie w Staszowie ma obecnie około 60 m² i 3 pokoje z kuchnią.

W ostatnich latach obserwuje się znaczny spadek liczby oddawanych mieszkań w budownictwie wielorodzinnym. W 1995 r liczba oddanych do użytku mieszkań wielorodzinnych wynosiła co roku 29, podczas gdy w poprzednich latach co roku oddawano ponad 100 mieszkań. Budynków jednorodzinnych oddaje się oficjalnie co roku około 12. Ruch budowlany liczony liczbą podań o pozwolenie na budowę domów jednorodzinnych ukazuje znaczną aktywność inwestorów w tym zakresie. Co roku władze miasta otrzymują w ostatnich latach 35 – 50 podań o pozwolenie na budowę domów indywidualnych, czyli znacznie więcej niż w ubiegłych latach (9 – 20 podań). Sprzyja temu podaż terenów oferowanych przez miasto dla zorganizowanego i indywidualnego ruchu budowlanego inwestorów. Wśród podań o pozwolenie na budowę udział ma działalność modernizacyjna oraz zmierzająca do rozbudowy (nadbudowy) domów (25% podań).

74% mieszkań w mieście podłączonych jest do wszystkich mediów wyposażenia technicznego. Miasto ma pełne uzbrojenie w sieci wodne, kanalizacyjne, gazowe, ciepłe.

Nie wszystkie mieszkania komunalne i prywatne w najstarszym zasobie mają pełne wyposażenie. Około połowa domów komunalnych w Staszowie – to mienie pożydowskie.

Modernizacje zabytkowego zasobu i stopniowa wymiana najstarszych mieszkań postępuje w mieście zbyt wolno.

Prywatyzacja zasobu komunalnego w mieście jest zaawansowanym procesem. Szacuje się, że około połowa mieszkań w zasobie komunalnym jest już obecnie sprywatyzowana. Gmina wprowadza ulgi 5% na sprzedawane mieszkania, w sytuacji gdy istnieje możliwość sprywatyzowania większości mieszkań w domu. Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej nie ma funduszy na remonty mieszkań komunalnych. Gmina wspiera dotacjami przedsiębiorstwo, lecz zbyt niskie stawki czynszów lokatorskich uniemożliwiają remonty nie tylko w zasobach komunalnych lecz i prywatnych.

Na mieszkania komunalne w mieście oczekuje 165 rodzin w mieście. Gmina buduje nowe domy komunalne (ul. Ogłędowska) przy pomocy Urzędu Wojewódzkiego w Tarnobrzegu. Od 1994 r oddano do użytku 48 mieszkań komunalnych w dwóch budynkach. W poprzednich latach wzniesiono jeden budynek z 24 mieszkaniami. W sumie w ostatnim dziesięcioleciu oddano do użytku 72 mieszkania komunalne. W tym czasie w miastach Polski nowe mieszkania komunalne nie były realizowane w ogóle.

Stan i standard zabudowy mieszkaniowej

Aktywność budowlana we wsiach gminy Staszów

Stan: koniec 1997 r

Wyszczególnienie	Liczba
Liczba mieszkańców	11 472
Liczba budynków w mieszkaniach	2 880
Liczba mieszkań	3 030
Liczba budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej	1 684
Liczba budynków mieszkalnych podłączonych do sieci gazowej	137
Liczba wystąpień o pozwolenie na budowę budynków mieszkalnych w latach 1990-1997	371

W zakresie obsługi mieszkańców

Jakość życia mieszkańców gminy Staszów z punktu widzenia usług analizowano porównując wybrane wskaźniki dotyczące infrastruktury społecznej w gminie z odpowiednimi wskaźnikami w województwie tarnobrzesckim według danych WUS z 1995 r. Materiały zebrane w Urzędzie Gminy i Miasta oraz w terenie wykorzystano w charakterze komentarza do analiz.

Ochrona zdrowia

Gmina jest dobrze wyposażona w obiekty lecznictwa otwartego i zamkniętego.

W szpitalach województwa tarnobrzesckiego na 10 tys. ludności przypada 45 łóżek. W gminie Staszów sytuacja pod tym względem jest znacznie lepsza; liczba łóżek na 10 tys. ludności wynosi 130, co oznacza, że jest ich trzykrotnie więcej niż w województwie.

Wskaźnik określający liczbę personelu medycznego na 10 tys. mieszkańców jest w gminie Staszów również wyższy niż w województwie. Na 10 tys. ludności w województwie przypada 15,9 lekarzy; w gminie odpowiadający wskaźnik jest dwukrotnie wyższy i wynosi 32,9 lekarzy. Liczba dentystów w przeliczeniu na 10 tys. ludności w gminie jest wyższa niż w województwie, stanowiąc odpowiednio: dla województwa - 4,3 i dla gminy - 5,0. Wskaźnik określający liczbę pielęgniarek przypadających na 10 tys. mieszkańców jest w gminie dwukrotnie wyższy niż w województwie; wynosi on dla województwa 49,6 a dla gminy 101,6.

Dobra jakość usług w zakresie ochrony zdrowia w gminie Staszów wynika z dobrego wyposażenia w obiekty takie jak szpital i zespół przychodni w mieście oraz ośrodki zdrowia na terenach wiejskich. Wśród nich na szczególną uwagę zasługuje Samorządowy Ośrodek Zdrowia w Koniemłotach oferujący szeroki zestaw usług na wysokim poziomie. Placówka wyposażona jest nie tylko w podstawowe poradnie lecz także w gabinet fizykoterapii, pracownię analityczną i EKG. Daje to możliwość wykonywania badań w znacznie szerszym zakresie niż standardowy. Ośrodek zajmuje się lecznictwem i profilaktyką oraz promocją postępu medycznego. Działalność tej placówki nie ogranicza się do obszaru gminy; z jej usług mogą korzystać również mieszkańcy innych gmin wykupując „cegiełkę”; uzyskane pieniądze przeznaczone są na dalszy rozwój ośrodka.

W mieście oraz w znacznie mniejszym stopniu na terenach wiejskich (Koniemłoty) zarejestrowane są prywatne gabinety lekarskie.

Na obszarze gminy znajdują się apteki, dostępność do nich jest jednak nieznacznie mniejsza w gminie niż w województwie; na 1 aptekę w gminie przypada 5650 mieszkańców, podczas gdy w województwie 5 641 osób.

Mimo dobrej sytuacji w zakresie ochrony zdrowia w gminie należy zwrócić uwagę na zróżnicowaną dostępność do placówek leczniczych mieszkańców gminy. Zdecydowanie najlepsze warunki mają mieszkańcy miasta i wsi Koniemłoty. Ludność pozostałych wsi musi pokonywać nieporównywalnie dłuższą drogę do ośrodka zdrowia, czy też gabinetu lekarskiego.

Edukacja

Gmina jest dobrze wyposażona w instytucje oświatowe. Sieć przedszkoli i szkół podstawowych jest dobrze rozwinięta zarówno w mieście jak i na terenach wiejskich. Na odpowiednim poziomie znajduje się również szkolnictwo ponadpodstawowe: liceum ogólnokształcące oraz dwa zespoły szkół zawodowych. Dużym osiągnięciem władz jest doprowadzenie do powstania w Staszowie uczelni, którą jest Filia Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach. Uczelnia rozwija się, powstają nowych atrakcyjnych kierunków studiów, co daje młodym ludziom szansę na uzyskanie wyższego wykształcenia we własnym mieście. Oprócz szkół w mieście istnieją również inne placówki prowadzące działalność edukacyjną takie jak Katolicki Uniwersytet Ludowy czy Społeczne Ognisko Muzyczne.

Kultura

Pod względem obsługi w zakresie kultury Staszów jest znaczącym ośrodkiem o charakterze ponadgminnym.

W 1995 r odnotowano w gminie 20 placówek bibliotecznych, w tym w mieście znajdowała się 1 biblioteka na terenach wiejskich 5 filii i 14 punktów bibliotecznych. Pod tym względem wskaźniki dla gminy w porównaniu ze wskaźnikami dla województwa przedstawiały się niekorzystnie. Na 1 placówkę biblioteczną w mieście przypada w mieście 16 826 ludności podczas gdy w miastach województwa tylko 6 417; na wsi w gminie 2 285 a na terenach wiejskich województwa – 2 149 ludności. Nienajlepszą sytuację w tej dziedzinie poprawiło powstanie w Staszowie w ostatnim okresie biblioteki naukowej.

Ważne znaczenie w kształtowaniu zainteresowań mieszkańców ma Staszowski Ośrodek Kultury, który istnieje już ponad 30 lat. Działalność ośrodka jest bardzo zróżnicowana i wielokierunkowa. Duże znaczenie ma fakt prowadzenia go od początku przez tego samego dyrektora - człowieka pasjonującego się swoją pracą, potrafiącego zachęcić do tego innych. Ważna jest również współpraca z wiejskimi świetlicami poprzez organizowanie imprez dla dzieci na terenach wiejskich.

W mieście znajduje się kino; nie zostało ono odnotowane w statystyce WUS, nie daje to możliwości porównania wskaźników gminy ze wskaźnikami dla województwa.

W życiu miasta znaczącą rolę spełnia lokalna prasa; w przypadku Staszowa jest to Monitor Staszowski. Zawarte w nim artykuły poruszają ważne dla mieszkańców problemy, zwracają uwagę na osiągnięcia jak i na patologie a przede wszystkim informują o aktualnych sprawach dotyczących środowiska ludności gminy. W Monitorze drukowane są sprawozdania z działalności samorządu - daje to możliwość mieszkańcom gminy "uczestniczenia" w rozwiązywaniu istotnych dla nich problemów.

Podsumowanie

Jakość życia mieszkańców gminy w zakresie obsługi na tle województwa tarnobrzskiego pozostaje na znacznie wyższym od średniego poziomie. Świadczą o tym nie tylko wskaźniki lecz także nie ujęta w statystyce jakość świadczonych przez gminę usług. Miasto spełnia warunki jakie postawiono ośrodkom aspirującym do pozycji powiatów i zostało wyznaczone jako ośrodek powiatowy w nowym układzie administracyjnym. Nakłada to jednak obowiązek podnoszenia poziomu w zakresie usług w celu właściwego pełnienia tej roli na poziomie co najmniej takim jaki obecnie zapewnia mieszkańcom gminy.

W zakresie wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej*Zaopatrzenie w wodę*

W mieście i gminie Staszów łącznie z sieciowych systemów zaopatrzenia w wodę korzysta 27 155 mieszkańców, co stanowi ok. 95 % ogółu. W mieście Staszowie z sieciowego systemu wodociągowego korzysta 100 % mieszkańców.

Tak wysoki wskaźnik ludności korzystającej z sieciowego systemu zaopatrzenia w wodę nie jest równoznaczny z jednakowym standardem wyposażenia mieszkań w urządzenia poboru wody. Zasobność ujęcia wody i wydajność stacji uzdatniania umożliwiają podwyższenie standardu wyposażenia mieszkań w urządzenia wodociągowe.

Na terenach wiejskich standard wyposażenia mieszkań jest również zróżnicowany. Dla budynków mieszkalnych będących w zasięgu wodociągu nie ma ograniczeń w zakresie podwyższenia tych standardów.

Pozostali mieszkańcy wsi, nie objęci sieciowym systemem, czerpią wodę z przydomowych studni kopanych lub wierconych, w których jakość wody jest niepewna.

Obszar zaopatrywany w wodę z sieci wodociągowej przedstawiono na rys. 1.

Odprowadzenie ścieków

Sieciowy system odprowadzania ścieków istnieje tylko w mieście Staszowie. Standard wyposażenia mieszkań w mieście jest zróżnicowany. Przepustowość istniejącej oczyszczalni nie stanowi bariery dla podłączenia do systemu kanalizacyjnego w szystkich mieszkańców, jak również podwyższenia standardu wyposażenia mieszkań.

Na terenach wiejskich nie ma sieciowych systemów odprowadzania ścieków. Standard wyposażenia mieszkań w urządzenia wodociągowo-kanalizacyjne jest również zróżnicowany. Stale powiększająca się ilość gospodarstw podłączonych do systemów wo-

dociągów grupowych powoduje zwiększenie ilości ścieków, a tym samym zwiększenie zagrożenia dla środowiska. Jakość wody w studniach przydomowych staje się niepewna.

Usuwanie odpadów stałych

Nieczystości stałe usuwane są w sposób zorganizowany z terenu miasta Staszowa oraz wsi: Koniełoty, Grzybów, Niemścice, Zagrody, Wola Osowa i Smerdyna. Mieszkańcy wsi wywożą odpady stałe we własnym zakresie, część z nich do punktów gromadzenia odpadów a ok. 25 % na wysypisko śmieci.

Zbyt mała liczba zorganizowanych wiejskich punktów gromadzenia odpadów stałych na terenach wiejskich powoduje powstawanie „dzikich” wysypisk.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

W energię elektryczną zaopatrywanych jest 100 % mieszkańców miasta i gminy Staszów. Energia elektryczna jest zużywana przez mieszkańców przede wszystkim do pokrycia podstawowych potrzeb tj. na oświetlenie, drobny napęd i dźwięk, a na wsi dodatkowo do pokrycia potrzeb gospodarki rolnej i hodowlanej. W okresie zimowym energia elektryczna wykorzystywana jest również do podgrzewania pomieszczeń. Wykorzystywanie energii elektrycznej do przygotowania posiłków i podgrzewania wody użytkowej jest sporadyczne, a do ogrzewania pomieszczeń przy pomocy pieców akumulacyjnych ogranicza się do zaledwie kilku mieszkań na terenie miasta.

Zmiana struktury zużycia energii elektrycznej w kierunku większego wykorzystywania energii elektrycznej do celów grzewczych mogłaby spowodować przeciążenia sieci niskich napięć i istniejących stacji transformatorowych 15/0,4 kV. Na terenach, gdzie istnieje konieczność budowy nowych stacji wykorzystywanie energii elektrycznej do celów grzewczych nie jest możliwe. Znaczna poprawa standardu w zakresie wyposażenia w urządzenia pracujące z wykorzystaniem energii elektrycznej, a także dalszy rozwój miasta i gminy wymagać będą modernizacji systemu po stronie niskich napięć i stacji transformatorowych.

Linie elektroenergetyczne na terenach wiejskich zrealizowane jako napowietrzne są źródłem awarii i wynikających stąd przerw w dostawie energii elektrycznej.

Zaopatrzenie w gaz ziemny

System gazowniczy dla miasta Staszowa został zrealizowany w 100 %. Wszystkie mieszkania zlokalizowane na terenie miasta wyposażone są w instalację gazową.

Na terenie wsi Koniemłoty, gdzie zlokalizowana została druga co do wielkości stacja redukcyjno-pomiarowa gazu ziemnego, z gazu może obecnie korzystać ponad połowa mieszkańców, gdyż ok. 53 % mieszkań posiada instalację gazową.

Mieszkańcy pozostałych wsi korzystają z gazu w niewielkim zakresie. Poza wsią Koniemłoty jedynie do 5 sołectw doprowadzony jest gaz ziemny, a liczba mieszkań wyposażonych w instalację gazową w tych sołectwach wynosi poniżej 20 %. Do pozostałych 25 sołectw sieci gazowe jeszcze nie zostały doprowadzone.

Szacuje się, że na terenie miasta Staszowa w ok. 80 % budynków jednorodzinnych wykorzystuje się gaz do ogrzewania pomieszczeń. Na terenach wiejskich, do których doprowadzony jest gaz, jedynie ok. 30 % mieszkańców wykorzystuje gaz do ogrzewania. Obszar obsługiwany obecnie przez system gazowniczy przedstawiony został na rys. 3.

Wydajność stacji redukcyjno-pomiarowych I st. pozwala na pokrycie zapotrzebowania na gaz wszystkich mieszkańców gminy. Ograniczenie stanowi obecnie brak sieci gazowej na znacznej części terenów wiejskich.

Zaopatrzenie w energię cieplną

Przeważająca ilość mieszkań na terenie miasta Staszowa ogrzewana jest ciepłem wytwarzanym w Ciepłowni Miejskiej. Dotyczy to ok. 66 % mieszkań zlokalizowanych na terenie miasta. W odniesieniu do powierzchni użytkowej mieszkań na terenie miasta i gminy łącznie powierzchnia mieszkań ogrzewanych ciepłem z sieci stanowi 38 %. Budynki ogrzewane ciepłem z ciepłowni, to przede wszystkim budynki wielorodzinne.

Obszar zaopatrywany w energię cieplną z ciepłowni miejskiej przedstawiono na rys. 4.

Część mieszkań w budynkach wielorodzinnych wyposażona jest w instalację ciepłej wody użytkowej i zaopatrywana jest z ciepłowni. Pozostali mieszkańcy budynków wielorodzinnych uzyskują ciepłą wodę z piecyków gazowych.

Na terenach objętych systemem gazowniczym do celów grzewczych wykorzystywany jest również gaz ziemny wysokometanowy, spalany w piecach centralnego ogrzewania lub piecach do podgrzewania wody użytkowej.

W pozostałej części pokrycie potrzeb grzewczych szczególnie na terenach wiejskich odbywa się z wykorzystaniem pieców na paliwa stałe.

UWARUNKOWANIA - MOCNE I SŁABE STRONY

Mocne strony	Słabe strony
<i>Środowisko przyrodnicze i rolnicza przestrzeń produkcyjna</i>	
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Położenie gminy na atrakcyjnych terenach, przydatnych do rozwoju funkcji rekreacyjnych ◆ Istnienie surowców mineralnych, przydatnych do celów gospodarczych ◆ W gminie na dużej części terenów istnieją dobre warunki fizjograficzne dla zagospodarowania ich budownictwem ◆ Baza surowcowa dla przetwórstwa owocowo-warzywnego, zbóż, roślin okopowych ◆ Lasy o dużej wartości przyrodniczej i gospodarczej ◆ Złóża surowców mineralnych służących gospodarce narodowej Polski (gipsy, siarka, betonity, wapienie) ◆ Podejmowane uchwały świadczące o działalności władz w kierunku ochrony środowiska ◆ zadania inwestycyjne służące poprawie środowiska przyrodniczego (wodociągi, kanalizacja, oczyszczalnia ścieków, gazociąg, punkty gromadzenia odpadów, organizacja zbiórki odpadów, modernizacja kanalizacji deszczowej) 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Rzeźba terenu gminy jest przyczyną występowania zjawiska erozji oraz ograniczeń w wyborze gruntów pod budownictwo ◆ Zjawiska krasowe występujące m.in. na terenie zainwestowanym pod budownictwo mieszkaniowe miasta powodują niszczenie istniejących domów ◆ Na terenie gminy gleby klasy wyższej jakości występują w niewielkich arealach ◆ Lasy gospodarcze mają charakter jednogatunkowy (sosna), co utrudnia ochronę przed szkodnikami i chorobami drzew ◆ nadmierny wyrąb drzew ◆ SO₂ i inne składniki zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego, emitowane przez przemysł i środki komunikacyjne ◆ Zły stan czystości wód spowodowany brakiem oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych na terenach wiejskich

Zagospodarowanie	
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Czytelna struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta – wyraźnie wyodrębniające się zagospodarowanie historyczne ◆ Interesujące zagospodarowanie starego Staszowa oraz zabytkowe obiekty architektoniczne na obszarze miasta i gminy, stanowiące atrakcję turystyczną ◆ Luźne liniowe układy zagospodarowania wsi, dobrze dostosowane do urozmaiconego przyrodniczo obszaru, pozwalające na lokalizację nowej zabudowy mieszkaniowej i innego zagospodarowania wynikającego z potrzeb rozwoju funkcji gospodarczych i usługowych. ◆ Intensywny rozwój w ostatnim okresie nowego zagospodarowania mieszkaniowego na obszarze miasta ◆ Dobra komunikacja drogowa łącząca miasto z zewnętrznym układem komunikacyjnym i ośrodkami wyższego rzędu – Krakowem, Kielcami, Tarnobrzegiem, Tarnowem, Ostrowcem Świętokrzyskim ◆ Dobry układ komunikacji drogowej na obszarze gminy, łączący wszystkie wsie z miastem – ośrodkiem gminnym 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Wieloletnie zaniedbania w utrzymaniu zagospodarowania peryferyjnie położonych historycznych części miasta ◆ Braki w atrakcyjnym utrzymaniu i ekspozycji obiektów zabytkowych ◆ Zaniedbane zagospodarowanie Kurozwek mogących być szczególną atrakcją turystyczną na szlaku Staszów – Szydłów ◆ Niedostosowanie funkcji centrum miasta do potrzeb i zainteresowań ludności przebywającej czasowo w Staszowie. Będzie to szczególnie odczuwalne po podniesieniu miasta do rangi stolicy powiatu ◆ Brak dobrze wykształconych pod względem funkcjonalnym i przestrzennym wiejskich ośrodków usługowych; słabe zagospodarowanie niektórych urządzeń usługowych, zwłaszcza handlowych na obszarach wiejskich ◆ Ekstensywny rozwój zagospodarowania usługowego (bazy materialnej), zwłaszcza na obszarach wiejskich ◆ Zły stan nawierzchni niektórych dróg na obszarze gminy, łączących wsie z ośrodkiem miejskim
Komunikacja	
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Gmina znajduje się na przecięciu ważnej rangi dróg komunikacyjnych i jest dobrze skomunikowana z ważnymi ośrodkami 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ruch tranzytowy przechodzący przez centrum miasta, utrudniający jego funkcjonowanie

<p>kraju</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Dobrze opracowany układ komunikacyjny, którego korekty są stopniowo przeprowadzane ◆ Nowe inwestycje drogowe w mieście w zakresie remontów i budowy dróg oraz budowy parkingów ◆ Remonty nawierzchni dróg wojewódzkich i gminnych ◆ bogata sieć zbiorowej komunikacji autobusowej; budowa szeregu nowych przystanków ◆ komunikacja kolejowa PKP 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Niedostateczne parametry dróg krajowych ◆ zły stan dróg wojewódzkich i gminnych jest bardzo ◆ zbyt mało wykorzystywana linia kolejowa; nadmierny transportowy ruch samochodowy
<p><i>Infrastruktura techniczna</i></p>	
<p><i>Miasto</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Istniejąca rezerwa wydajności w ujęciu wody ◆ Istniejąca rezerwa w przepustowości oczyszczalni ścieków ◆ Funkcjonujące wysypisko odpadów stałych ◆ Wydajność systemu gazowniczego pozwalająca na pokrycie potrzeb grzewczych budownictwa jednorodzinnego przy pomocy gazu ziemnego oraz przejścia z paliw stałych na gazowe w istniejących kotłowniach ◆ Istniejące zainwestowanie w systemy: wodociągowy, gazowniczy i kanalizacyjny <p><i>Wieś</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Wyposażenie terenów wiejskich w system 	<p><i>Miasto</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Brak wyposażenia systemu kanalizacji deszczowej w oczyszczalnię wód deszczowych ◆ Brak aktualnej koncepcji modernizacji i rozwoju systemu kanalizacji sanitarnej ◆ Niska sprawność wytwarzania ciepła w Ciepłowni Miejskiej ◆ Brak rezerw w centrali telefonicznej <p><i>Wieś</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Niewystarczająca ilość wiejskich punk-

Mocne i słabe strony

<p>wodociagowy</p> <ul style="list-style-type: none">◆ Istniejąca sieć hydrograficzna możliwa do wykorzystania dla zrzutów ścieków oczyszczonych◆ Funkcjonujące wysypisko odpadów stałych◆ Możliwość zgazyfikowania wsi	<p>tów gromadzenia odpadów stałych</p> <ul style="list-style-type: none">◆ Słabe uzbrojenie w zakresie telekomunikacji;◆ Brak systemów kanalizacji sanitarnej we wsiach wyposażonych w wodociąg
---	--

Charakterystyka wybranych elementów z zakresu infrastruktury technicznej
- miasto i gmina Staszów

Lp	Wyszczególnienie	Ludność	Systemy infrastruktury technicznej				telekom.	usuwanie odpadów
			elektroenergetyka	wodociąg	gaz	liczba telefonów przypadająca na 100 mieszkańców		
			wymagana budowa stacji transformatorowych w szt.		udział budynków wyposażonych w instalację gazową w %	liczba telefonów przypadająca na 100 mieszkańców	liczba WPGO	
1	Czajków Południowy	379	-	SC	0	1,05	brak	
2	Czajków Północny	607	-	SC	0	0,49	brak	
3	Czernica	239	-	brak	0	1,26	brak	
4	Dobra	270	-	S	9	2,59	brak	
5	Gaj Koniemłocki	83	-	S	14	0,01	brak	
6	Grzybów	235	-	S	0	0,01	1	
7	Jasień	175	-	brak	0	1,14	brak	
8	Koniemłoty	669	-	S	53	29,9	1	
9	Kopanica	122	-	brak	0	1,64	brak	
10	Kszczonowice	280	-	S	0	0,36	brak	
11	Krzywoleż	190	-	S	0	0,53	brak	
12	Kurozwęki	835	1	K	0	3,95	brak	
13	Lenartowice	72	-	brak	0	1,39	brak	
14	Łaziska	189	-	brak	0	0,53	brak	
15	Łukawica	295	-	brak	0	0,68	brak	
16	Mostki	213	-	SC	0	1,88	brak	
17	Niemście	235	-	S	0	0,43	1	
18	Oględów	406	-	S	0	0,25	brak	
19	Poddębowicz	147	-	brak	0	0,68	brak	
20	Podmaleniec	494	-	S	9	3,85	brak	
21	Ponik	146	-	S	0	0,68	brak	
22	Sielec	406	-	S	21	9,11	brak	
23	Smerdyna	820	-	W	0	1,59	1	
24	Stefanówek	194	-	S	14	0,52	brak	
25	Sztombergi	239	-	SC	0	8,79	brak	
26	Wiązownica Duża	755	2	WO	0	0,66	brak	
27	Wiązownica Kolonia	561	-	WO	0	0,89	brak	
28	Wiązownica Mała	201	2	WO	0	0,5	brak	

Tabela 1

Charakterystyka wybranych elementów z zakresu infrastruktury technicznej
- miasto i gmina Staszów

29	Wiśniowa	672	-	SC	0	6,55	brak
30	Wiśniowa Poduchowna	291	-	SC	0	6,53	brak
31	Wola Osowa	279	-	WO	0	1,08	1
32	Wola Wiśniowska	373	-	SC	0	0,8	brak
33	Wólka Żabna	114	-	brak	0	0,88	brak
34	Zagrody	152	1	S	0	0,66	brak
35	Ziemblice	135	-	S	0	0,74	1
	m. Staszów	17 035	4	S	100	20,55	

Tabela 1

Podmioty gospodarcze - Staszów Jednostka A

Lp.	Wyszczególnienie
ADMINISTRACJA, FINANSE, ŁĄCZNOŚĆ, BEZPIECZENSTWO 31 PODMIOTÓW	
1.	Urząd Gminy i Miasta
2.	Urząd Rejonowy
3.	Urząd Skarbowy
4.	Rejonowy Urząd Pracy, ul. Kościuszki
5.	Delegatura d/s. paszportów UW w Tarnobrzegu
6.	Sąd Rejonowy
7.	Prokuratura Rejonowa
8.	Kancelaria Notarialna – 3 podmioty
9.	Komornik Sądu Rejonowego,
10.	Straż Pożarna
11.	Bank Spółdzielczy
12.	Biuro Inwestycyjno-Kapitałowe <i>Kasta</i>
13.	Urząd Pocztowy
14.	PZU
15.	Compensa
16.	ZUS
17.	Pośrednictwo ubezpieczeniowe – 6 podmiotów
18.	Księgi obrachunkowe – 4 podmioty
19.	Doradztwo prawno-ekonomiczne i podatkowe
20.	Biuro nieruchomości
21.	Ośrodek Pomocy Społecznej
EDUKACJA 17 PODMIOTÓW	
22.	Publiczna szkoła podstawowa Nr 1
23.	Publiczna szkoła podstawowa Nr 2,
24.	Przedszkole Nr 4
25.	Przedszkole Nr 5,
26.	Zespół Szkół Mechanicznych
27.	Warsztaty ZSM
28.	Zespół Szkół Ekonomicznych
29.	Średnie studium zawodowe dla dorosłych niepubliczne
30.	Wyższa Szkoła Pedagogiczna – Filia WSP w Kielcach
31.	English School
32.	Nauczanie języka niemieckiego
33.	Szkoła tańca, SOK
34.	Zespół oświatowo-obslugowy szkół i przedszkoli
35.	Nauka jazdy - 4 podmioty
OCHRONA ZDROWIA 19 PODMIOTÓW	
36.	Przychodnia Zakładowa <i>Jedność</i>
37.	Prywatny gabinet lekarski - 11 gabinetów
38.	Prywatny gabinet wad postawy
39.	Masaż o rehabilitacja lecznicza
40.	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna
41.	Apteka – 3 podmioty
42.	Terenowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
KULTURA 9 PODMIOTÓW	
43.	Staszowski Ośrodek Kultury
44.	Muzeum Ziemi Staszowskiej
45.	Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna
46.	Biblioteka Pedagogiczna
47.	Staszowskie Towarzystwo Kulturalne
48.	Kino „ <i>Syrena</i> ”
49.	Klub osiedlowy „ <i>Iskierka</i> ”
50.	Społeczne Ognisko Muzyczne
51.	Parafia Rzym.-Kat. pw św. Bartłomieja
HANDEL 475 PODMIOTÓW	
52.	Sklepy spożywcze i spożywczo-przemysłowe – 52 podmioty

53.	Sklepy wielobranżowe – 18 podmiotów
54.	Sklepy przemysłowe – 63 podmioty
55.	Sklepy inne – 45 podmiotów
56.	Hurtownie – 34 podmioty
57.	Handel inny – 29 podmiotów
58.	Handel obwoźny – 80 podmiotów
59.	Firmy handlowe – 38 podmiotów
60.	Firmy usługowo-handlowe – 23 podmioty
61.	Firmy prod-handl- usl – 15 podmiotów
62.	Firmy prod-handl – 15
63.	Firmy prod-usług – 3
64.	Firmy nieokreślone – 55
65.	Prywatny plac targowy
66.	Kantor
67.	Stacja paliw CPN
68.	Stacja paliw PKS
GASTRONOMIA, HOTELARSTWO, TURYSTYKA, WYPOCZYNEK 36 PODMIOTÓW	
69.	Restauracja „Pod zegarem”
70.	Restauracja „Staszowianka”
71.	Restauracja „Arkadia”
72.	Restauracja „Barbórka”
73.	Restauracja „Korab”
74.	Bar „Zacisze”
75.	„Blond bar”
76.	Bar mleczny
77.	Kawiarnia i galeria
78.	Mala gastronomia – 12 podmiotów
79.	Hotel „Gwarek”
80.	Hotel
81.	Hotel
82.	Stadion sportowy
83.	Klub sportowy „Pogoń”
84.	Polski Związek Wędkarski
85.	Klub Strzelecki
86.	Kolo Łowieckie
87.	Towarzystwo Żeglarskie
88.	Staszowski Towarzystwo Rozwoju Piłki Siatkowej
89.	Ośrodek Sportu i Rekreacji
90.	Biuro Usług Turystycznych „Globtour”
91.	Biuro Usług Turystycznych „Tramp”
92.	Agencja usługowo-turystyczna
93.	Biuro Usług Turystycznych „Laworta”
NAPRAWY USŁUGI RZEMIEŚNICZE 201 PODMIOTÓW	
94.	Zegarmistrz – 3 podmioty
95.	Fotograf – 2 podmioty
96.	Fryzjer – 15
97.	Pralnia – magiel – 2 podmioty
98.	Gremplarnia
99.	Dziewiarstwo – 3 podmioty
100.	Krawiectwo – 7 podmiotów
101.	Czapnictwo
102.	Szewstwo – 5 podmiotów
103.	Kaletnictwo – 6 podmiotów
104.	Rymarstwo
105.	Stolarstwo – 5 podmiotów
106.	Ślusarstwo – 3 podmioty
107.	Szklarstwo
108.	Hydraulik
109.	Elektromechanika – 3 podmioty
110.	Naprawa sprzętu AGD - 3 podmioty

111.	Naprawa maszyn biurowych	
112.	Naprawa sprzętu fotograficznego	
113.	Mechanika pojazdowa – 20 podmiotów	
114.	Tapicerstwo – 2 podmioty	
115.	Złotnictwo – 2 podmioty	
116.	Wulkanizacja	
117.	Szyldy – 4 podmioty	
118.	Sprzątanie – 4 podmioty	
119.	Gry zręcznościowe – 2 podmioty	
120.	Wypożyczalnia kaset i videofilmowanie – 4 podmioty	
121.	Usługi muzyczne – 2 podmioty	
122.	Pracownie projektowe, artystyczne itp. – 5 podmiotów	
123.	Pracownia geodezyjna – 3 podmioty	
124.	Przedsiębiorstwa i firmy usługowo-budowlane – 34 podmioty	
125.	Zakład usług informatycznych – 2 podmioty	
126.	NET WORK MARK – 2 podmioty	
127.	Cech rzemiosł różnych	
128.	Instalatorstwo elektryczne i sanitarne – 25 podmiotów	
129.	Transport – 24 podmioty	
ZAKŁADY PRODUKCYJNE		34 PODMIOTY
130.	Zakłady Odzieżowe „Modar	
131.	ZPO „Vistula” S.A	
132.	Spółdzielnia Inwalidów „Jedność”	
133.	Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska	
134.	Fabryka Odzieżowa „Barbados”	
135.	Masarnia	
136.	Piekarnia – 2 podmioty	
137.	Cukiernia – produkcja lodów	
138.	Zakład rzemieślniczo-wędliniarski – 2 podmioty	
139.	Produkcja zniczy	
140.	Huta szkła gospodarczego	
141.	Drukarnia – 2 podmioty	
142.	Zakład poligraficzny – 2 podmioty	
143.	Wyrób i produkcja obuwia	
144.	Spółdzielnia rzemieślnicza	
145.	Sztuczne kwiaty – 2 podmioty	
146.	Listwy, parkiety	
147.	Szlifowanie szkieł ozdobnych – 8 podmiotów	
148.	Koncentraty	
149.	Wafle	
150.	Zakład dziewiarski	
151.	Młyn	
PODMIOTY I USŁUGI INNE		13 PODMIOTÓW
152.	Zakład Energetyki Ciepłej	
153.	Spółdz. Zrzesz. Bud. Domów Jednorodzinnych przy MOW w Tarnobrzegu	
154.	Spółdzielnia Mieszkaniowa – 5 podmiotów	
155.	Zakład Ochrony Środowiska	
156.	Związek „Solidarność” – 5 podmiotów	
OBŚŁUGA ROLNICTWA I LEŚNICTWA		8 PODMIOTÓW
157.	Nadleśnictwo Staszów	
158.	Usługi leśne	
159.	SUR	
160.	Usługi weterynaryjne - 5 podmiotów	
OGÓLEM 843 PODMIOTY		

Podmioty gospodarcze – Staszów Jednostka B

Lp.	Wyszczególnienie	
ADMINISTRACJA, FINANSE, ŁACZNOŚĆ, BEZPIECZENSTWO		16 PODMIOTÓW
1.	Rejonowa Komenda Policji	
2.	PKO SA Oddział w Staszowie	
3.	Bank Depozytowo-Kredytowy SA	
4.	Urząd Pocztowy, ul.	
5.	Rejon Telekomunikacyjny	
6.	Pośrednictwo ubezpieczeniowe – 6 podmiotów	
7.	Księgi obrotowe – 2 podmioty	
8.	Doradztwo prawno-ekonomiczne i podatkowe – 2 podmioty	
9.	Biuro nieruchomości	
EDUKACJA		6 PODMIOTÓW
10.	Publiczna szkoła podstawowa Nr 3	
11.	Przedszkole Nr 7	
12.	Przedszkole Nr 8	
13.	Liceum Ogólnokształcące	
14.	Katolicki Uniwersytet Ludowy	
15.	Nauka jazdy	
OCHRONA ZDROWIA		12 PODMIOTÓW
16.	Zespół Opieki Zdrowotnej: Szpital Rejonowy	
17.	Fundacja Rozwoju Szpitala	
18.	Laboratorium analiz lekarskich	
19.	Prywatny gabinet lekarski - 8 gabinetów	
20.	Usługi protetyczne	
KULTURA		1 PODMIOT
21.	Parafia Rzym.-Kat. pw św. Barbary	
HANDEL		188 PODMIOTÓW
22.	Sklepy spożywcze i spożywczo-przemysłowe – 30	
23.	Sklepy wielobranżowe – 2	
24.	Sklepy przemysłowe – 11	
25.	Sklepy inne – 12	
26.	Hurtownie – 3	
27.	Handel inny – 26 podmiotów	
28.	Handel obwoźny – 49 podmiotów	
29.	Firmy handlowe – 18 podmiotów	
30.	Firmy usługowo-handlowe - 8 podmiotów	
31.	Firmy prod-handl- usl – 3 podmioty	
32.	Firmy prod-handl – 3 podmioty	
33.	Firmy prod-usług – 1 podmiot	
34.	Firmy nieokreślone – 22 podmioty	
GASTRONOMIA, HOTELARSTWO, TURYSTYKA, WYPOCZYNEK		6 PODMIOTÓW
35.	Restauracja „U Zdzicha”	
36.	Mała gastronomia - 2	
37.	Polski Związek Wędkarski	
38.	Klub Strzelecki	
39.	Koło Łowieckie	
NAPRAWY, USŁUGI RZEMIEŚLNICZE		148 PODMIOTÓW
40.	Fryzjer – 4 podmioty	
41.	Pralnia – magiel – 2 podmioty	
42.	Czyszczenie dywanów	
43.	Krawiectwo – 2 podmioty	
44.	Kaletnictwo	
45.	Stolarstwo – 3 podmioty	
46.	Elektromechanika – 4 podmioty	
47.	Naprawa sprzętu AGD – 2 podmioty	
48.	Naprawa urządzeń chłodniczych	
49.	Telekomunikacja	

50.	Mechanika precyzyjna	
51.	Mechanika pojazdowa – 8 podmiotów	
52.	Sprzątanie – 6 podmiotów	
53.	Dezynsekcja, deratyzacja – 2 podmioty	
54.	Gry zręcznościowe	
55.	Wypożyczalnia kaset i videofilmowanie – 3 podmioty	
56.	Usługi muzyczne – 2 podmioty	
57.	Pracownie projektowe, artystyczne itp. – 3 podmioty	
58.	Pracownia geodezyjna – 4 podmioty	
59.	Przedsiębiorstwa i firmy usługowo-budowlane – 41 podmiotów	
60.	NET WORK MARK – 5 podmiotów	
61.	Usługi komputerowe	
62.	Instalatorstwo elektryczne i sanitarne – 18 podmiotów	
63.	Betoniarstwo – 2 podmioty	
64.	Transport – 30 podmiotów	
ZAKŁADY PRODUKCYJNE		9 PODMIOTÓW
65.	Produkcja zniczy	
66.	Zakład chemiczny	
67.	Wytwórstwo artykułów spożywczych	
68.	„Amplifon” Zakład produkcji urządzeń elektronicznych	
69.	Sztuczne kwiaty – 2 podmioty	
70.	Szlifowanie szkieł ozdobnych – 3 podmioty	
PODMIOTY I USŁUGI INNE		1 PODMIOT
71.	Związek „Solidarność”	
OGÓLEM 387 PODMIOTÓW		

Czajków Północny – podmioty gospodarcze

Lp.	Wyszczególnienie	Stan istniejący 1989 r
1.	Zakład uboju i produkcji wędlin	
2.	Nieokreślony – Kopeć Mirosław	
3.	Sprzedaż detaliczna art. spożywczo-przemysłowych	
4.	Sklep artykułów spożywczych	
5.	Sklep spożywczo-przemysłowy	sklep
6.	Sklep spożywczo-przemysłowy	
7.	Punkt sprzedaży koncentratów	
8.	Nieokreślony – Góral Edyta	
9.	Mała gastronomia „Kufel Piwa u Regana”	
10.	Usługi transportowe	
11.	Punkt biblioteczny	

Czajków Południowy – podmioty gospodarcze

Lp.	Wyszczególnienie	Stan istniejący 1989 r
1.	Tartak, skup i sprzedaż drewna	
2.	Usługi budowlane	
3.	Usługi transportowe	
4.	Usługi transportowe	
5.	Usługi transportowe	
6.	Usługi transportowe	
7.	Usługi pocztowe	
8.	Publiczna szkoła podstawowa	Szkoła podstawowa
9.	Strażnica pożarna OSP	

Podmioty gospodarcze Staszów – Jednostka C

Lp.	Wyszczególnienie	
ADMINISTRACJA, FINANSE, ŁĄCZNOŚĆ, BEZPIECZEŃSTWO		2 PODMIOTY
1.	PSS „Spolem”	
2.	GS „S Ch”	
OCHRONA ZDROWIA		1 PODMIOT
3.	Prywatny gabinet lekarski	
HANDEL		8 PODMIOTÓW
4.	Sklepy spożywcze i spożywczo-przemysłowe – 2 podmioty	
5.	Handel obwoźny – 2 podmioty	
6.	Firmy handlowe – 1 podmiot	
7.	Firmy prod-usług – 1 podmiot	
8.	Firmy nieokreślone – 2 podmioty	
GASTRONOMIA, HOTELARSTWO, TURYSTYKA, WYPOCZYNEK		2 PODMIOTY
9.	Mala gastronomia	
10.	Dworzec PKS	
NAPRAWY, USŁUGI RZEMIEŚLNICZE		11 PODMIOTÓW
11.	Mechanika pojazdowa	
12.	Przedsiębiorstwa i firmy usługowo-budowlane – 5 podmiotów	
13.	Instalatorstwo elektryczne i sanitarne – 2 podmioty	
14.	Transport – 3 podmioty	
ZAKŁADY PRODUKCYJNE		2 PODMIOTY
15.	Budowlano-Montażowa Sp. Pracy „Budomont”	
16.	Tartak	
PODMIOTY I USŁUGI INNE		1 PODMIOT
17.	Spółdzielnia Mieszkaniowa	
		OGÓLEM 27 PODMIOTÓW

Podmioty gospodarcze – Staszów Jednostka D

Lp.	Wyszczególnienie	
GASTRONOMIA, HOTELARSTWO, TURYSTYKA, WYPOCZYNEK		2 PODMIOTY
1.	Zajazd i sklep „Pod górka”, ul. Golejów	
2.	Ośrodek wypoczynkowo-kolonijny, ul. Golejów	
3.	Ośrodek Sportu i Rekreacji, ul. Golejów	
4.	Ośrodek Sportu i Rekreacji „Wilga”, ul. Golejów	
5.	Ośrodek Wypoczynkowy „Lotnik”, ul. Golejów	
6.	Ośrodek Wypoczynkowy „Pod Sosnami”, ul. Golejów	
7.	Ośrodek Wypoczynkowy „Siarkopok” Golejów	
8.	Sieć lokali gastronomicznych „M irsew”, Golejów	
9.	Rest. „Perła”, smażalnia ryb, wypoż. sprzętu wodnego Golejów	
10.	Restauracja „U Zbója”- restauracja i zajazd Golejów	
11.	Smażalnia ryb Golejów	
		OGÓLEM 11 PODMIOTÓW

Kurozwęki – podmioty gospodarcze

Lp.	Wyszczególnienie	Stan istniejący 1989 r
1.	Stadnina koni sp.z o.o.	Państwowa stadnina koni
2.	Dehydration Technologies Poland sp.z o.o.	
3.	Młynarstwo	
4.	Wytwornia wód gazowanych	
5.	Usługi stolarstwo – tartacznictwo	
6.	Z-d stolarski	
7.	Z-d stolarski	
8.	Heritage – Polska sp.z o.o.	
9.	Z-d remont-bud i instalatorski	
10.	Z-d budowlany	
11.	Z-d remont-budowlany	
12.	Usługowy z-d remont-bud. wod.kan. i c.o.	
13.	Elektromechanika pojazdowa	
14.	Firma handlowo-usługowa „Rak-Pol”	
15.	Handel obwoźny, skup skór, handel hurtowy skórami	
16.	Firma handlowo-usługowa „Zag-Bud”	
17.	Sklep spożywczy	sklep
18.	Sklep przemysłowy „Stokrotka”	
19.	Kiosk „Ruch”	
20.	Hurt-detale	
21.	Sklep spożywczy	
22.	Akwizycja towarów	
23.	Akwizycja towarów	
24.	Przewóz osób	
25.	Usługi transportowe, handel obwoźny	
26.	Usługi projektowe	
27.	Tworzenie sieci marketingowej	
28.	Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” Stadnina koni	
29.	Parafia rzym.-kat. p.w Św. Augustyna i Wniebowz. NMP	Kościół i plebania
30.	Video-usługi	
31.	Zakład fryzjerski	
32.	Zajazd „Pegaz”	
33.	Poczta	
34.	Wiejski ośrodek zdrowia	
35.	Przedszkole	
36.	Publiczna szkoła podstawowa	Szkoła podstawowa
37.	Gabinet stomatologiczny	
38.	Świetlica wiejska	
39.	Z-d Opiekuńczo-Leczniczy ZG.SS. Miłosierdzia	Dom opieki społecznej
40.	OSP	
		Zlewnia mleka

Koniemłoty – podmioty gospodarcze

Lp.	Wyszczególnienie	Stan istniejący 1989 r
1.	Usługi stolarskie i tartacznicze	
2.	Warsztat stolarski	
3.	Zakład budowlany	
4.	Świadczenie usług remontowo-budowlanych	
5.	Usługi remontowo-budowlane	
6.	Usługi remontowo-budowlane	
7.	Kupno i sprzedaż samochodów używanych	
8.	Kupno i sprzedaż samochodów	
9.	Gminna Spółdzielnia „S.Ch”	Baza GS
10.	Sklep spożywczo-przemysłowy	
11.	Handel detaliczny	
12.	Sklep ogrodniczy	
13.	Sprzedaż detaliczna	
14.	Handel eksport import	
15.	Handel obwoźny	
16.	Punkt malej gastronomii	
17.	Punkt gastronomiczny	
18.	Sprzedaż lodów	
19.	Wypożyczalnia kaset video	
20.	Nieokreślone	
21.	Prywatny gabinet pediatryczny	
22.	Prywatny gabinet pediatryczny	
23.	Prywatny gabinet stomatologiczny	
24.	Laboratorium analiz lekarskich	
25.	Prywatne laboratorium diagnostyczne	
26.	Parafia rzym-kat. pw NMP	Kościół i plebania
27.	Publiczny Samorządowy Ośrodek Zdrowia	
28.	Przedszkole	Przedszkole
29.	Publiczna szkoła podstawowa	Szkoła podstawowa
30.	Strażnica pożarna OSP	Strażnica pożarna OSP
		Zlewnia mleka

Smerdyna – podmioty gospodarcze

Lp.	Wyszczególnienie	Stan istniejący 1989 r
1.	Zakład uboju, produkcja mięsa i wędlin	
2.	Usługowy przemiał zbóż	
3.	Przedsiębiorstwo handlowo-produkcyjne piekarnia	
4.	Zdobienie szkła i kryształów	
5.	Usługi ogólnobudowlane	
6.	Usługi ogólnobudowlane	
7.	Z-d instalatorstwa elektrycznego	
8.	Elektroinstalatorstwo elektryczne	
9.	Przedsiębiorstwo handl-usług "Zbyszko"	
10.	Świadczenie usług ładowarką	
11.	Kupno i sprzedaż samochodów używanych	
12.	Sklep spożywczo-przemysłowy	
13.	Sklep spożywczo-przemysłowy	
14.	Sprzedaż detaliczna i obwoźna odzieży używanej	
15.	Handel obwoźny	
16.	Handel obwoźny	
17.	Punkt małej gastronomii	
18.	Usługi autokarowe	
19.	Usługi transportowe	
20.	Usługi transportowe	
21.	Usługi transportowe	
22.	Usługi transportowe	
23.	Wypożyczalnia namiotu weselnego	
24.	Agencja pocztowa	
25.	Świetlica wiejska	
26.	Przedszkole	
27.	Publiczna szkoła podstawowa	Szkoła podstawowa
28.	Strażnica pożarnaOSP	Strażnica pożarnaOSP
29.		Młyn

Wiąznica Duża – podmioty gospodarcze

Lp.	Wyszczególnienie	Stan istniejący 1989 r
1.	Usługi ogólnobudowlane	
2.	Usługi ogólnobudowlane	
3.	Murarstwo	
4.	Nieokreślone	
5.	Usługi ogólnobudowlane	
6.	Usługi ogólnobudowlane	
7.	Ciesielstwo-dekarstwo	
8.	Usługi transportowe, handel samochodami używanymi i częściami	
9.	Sklep spożywczo-przemysłowy	Pawilon handlowy
10.	Sklep spożywczo-przemysłowy	
11.	Sklep spożywczo-przemysłowy	
12.	Sklep spożywczo-przemysłowy	
13.	Handel obwoźny	
14.	Kawiarnia „Kalia”	
15.	Transport towarowo-osobowy	
16.	Usługi transportowe	
17.	Handel obwoźny i usługi transportowe	
18.	Usługi transportowe, handel obwoźny	
19.	Usługi transportowe, handel obwoźny	
20.	Usługi transportowe	
21.	Wypożyczanie namiotu	
22.	Publiczna szkoła podstawowa	Szkoła podstawowa
23.	OSP	

Wiąznica Kolonia – podmioty gospodarcze

Lp.	Wyszczególnienie	Stan istniejący 1989 r
1.	Usługi stolarskie i ciesielskie	
2.	Usługi teletechniczne	
3.	Usługi transportowe	
4.	Usługi transportowe	
5.	Wiejski ośrodek zdrowia	Ośrodek zdrowia
6.	Szkoła podstawowa	Szkoła podstawowa
7.	Parafia rzym.-kat. pw. Świętego Michała Archanioła	Kościół
8.		przedszkole
9.		Zlewnia mleka
10.		Baza SKR

Wiśniowa – podmioty gospodarcze

Lp.	Wyszczególnienie	Stan istniejący 1989 r
1.	Młyn gospodarczy	
2.	Usługi introligatorskie	
3.	Murarstwo	
4.	Zakład budowlany	
5.	Blacharstwo budowlane	
6.	Hurtownia wędlin i mięsa	
7.	Sklep wielobranżowy	
8.	Apteka	
9.	Usługi transportowe	
10.	Usługi geodezyjne	
11.	Usługi geodezyjne	
12.	Agencja pocztowa	
13.	Filia biblioteki	Biblioteka
14.	Wiejski ośrodek zdrowia	Ośrodek zdrowia
15.	Przedszkole	Przedszkole
16.	Publiczna szkoła podstawowa	Szkoła podstawowa
17.	Strażnica pożarnaOSP	Strażnica pożarnaOSP
18.		Baza SKR
19.		Zlewnia mleka
20.		Agronomówka